

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÖNETİM ORGANİZASYON BİLİM DALI

KAMU GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASINDA TÜRKİYE VE ABD
POLİS TEŞKİLATLARININ KARŞILAŞTIRILMASI
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan: **Şenol ŞAHİN**

İSTANBUL – 2007

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÖNETİM ORGANİZASYON BİLİM DALI

KAMU GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASINDA TÜRKİYE VE ABD
POLİS TEŞKİLATLARININ KARŞILAŞTIRILMASI
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan:

Şenol ŞAHİN

Öğrenci No: 050744042

Danışman:

Yrd.Doç.Dr.İbrahim SUBAŞI

İSTANBUL – 2007

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim./...../2007

Şenol ŞAHİN

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

Enstitümüz..... Anabilim Dalı.....
bilim dalı yüksek lisans öğrencilerindennumaralı “*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*”nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği “.....” başlıklı Tezini/Projesini, Yönetim Kurulumuzun Tarih ve sayılı toplantısında seçilen ve Fakülte binasında toplanan biz jüri/izleme komitesi üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (.....) dakika süre ile aday tarafından takdim edilmiş ve sonuçta adayın tezi hakkında **Oybirliği/Oy Çokluğu** ile **Kabul/Red** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü’ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir...../...../.....(Tarih)

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman

.....

Üye

.....

Üye

.....

Tezi Hazırlayan:.....

KAMU GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASINDA TÜRKİYE VE ABD POLİS TEŞKİLATLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Tezi Hazırlayan: Şenol ŞAHİN

Özet

Bu tez çalışmasında; genel olarak kamu güvenliğinin sağlanmasında birinci derecede rol üstlenen Emniyet teşkilatının kolluk yapılanmasını ve temel polislik eğitimlerini, eğitim kurumlarını ve hizmet içi eğitimini incelemeye çalıştım. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri Polis teşkilatını inceleyerek, polislikte işe alma ve hizmet içi eğitimlerini, Polis teşkilatımızla karşılaştırıp değerlendirerek eğitim ve teşkilat yapısı farklılıklarını karşılaştırma imkanını buldum. Bu anlamda hem kurumsal hem de temel polislik anlayışımıza, özellikle polisin meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerinde, toplumla iç içe olma noktasında ve gerçek gücünü halktan alması konularında, uygulamaya yönelik bir takım yenilikler kazandırılacağı kanaatini taşımakla beraber; eksikliklerimizi görme açısından, bu çalışmamın faydalı olacağını düşünüyorum. Bu doğrultudaki görüşler de iki ve üçüncü bölümlerin sonuç kısımlarında verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, polis eğitimi, kamu güvenliği

COMPARISION OF TURKISH NATIONAL POLICE AND U.S. POLICE DEPARTMENT IN TERMS OF PUBLIC SAFETY PRACTISE

Presented:Şenol ŞAHİN

Abstract

This study mainly examines the organizational structure of the Turkish National Police which is the primary service provider of public safety cross the country, the basic police education system, the in-service education system, and the education institutions of the organization. The study also examines the structure of the US law enforcement agencies and compare it with Turkish National Police by revealing the differences between two countries in terms of organizational structures and educational implementations. The study proposes to contribute to the development of democratic policing with the exercise of citizen-oriented and community-based policing principles through the pre-occupation education and in-service training processes of police officers. Moreover, the study plays important role in terms of defining contemporary problems of the organization and suggesting some solutions to those problems for the decision making authorities of Turkish National Police and these issues were discussed in the conclusion parts of the second and the third chapters.

Key Words: Security, Police Education, Public Safety

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet	
İngilizce Özet(Abstract)	
Tablolar.....	IV
Şekiller Listesi.....	V
Kısaltmalar	VI
Giriş	1

I. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE KAMU GÜVENLİĞİNDE KOLLUK AYIRIMI

1.1. Polisin Tanımı ve Tarihçesi	5
1.2. Genel Olarak Güvenlik Kavramı	7
1.3. Adli Kolluk	8
1.4. İdari Kolluk.....	9
1.4.1. İdari Kolluk Yapılanması.....	11
1.4.1.1. Polis Teşkilatı	11
1.4.1.2. Jandarma Teşkilatı	14
1.4.1.3. Sahil Güvenlik Örgütü.....	15
1.4.1.4. Belediye Kolluğu	16
1.4.1.5. Özel Kolluk.....	16
(1) Köy Korucuları.....	17
(2) Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri.....	17
(3) Kır Bekçileri	17
(4) Orman Muhafaza Memurları	18

(5) Gümrük Muhafaza Memurları.....	18
(6) Liman Kolluğu.....	19
(7) Hudut ve Sahiller Sağlık Zabıtası	19
(8) Tekel Memurları.....	19
(9) Özel Güvenlik Teşkilatları	19
1.4.2 Polisin Sosyal Hayattaki Yeri (Toplum Destekli Polislik)	20

II. BÖLÜM

TÜRK POLİS TEŞKİLATININ EĞİTİMİ

2.1. Eğitimin Genel Tanımı	27
2.2. Polisin Eğitimi	28
2.3. Türk Polis Eğitim Kurumları.....	30
2.3.1. Polis Akademisi	31
2.3.1.1. Güvenlik Bilimleri Fakültesi	32
2.3.1.2. Güvenlik Bilimleri Enstitüsü.....	37
2.3.1.3. Polis Meslek Yüksek Okulları.....	37
2.3.1.4. Polis Koleji.....	46
2.3.2. Eğitim Daire Başkanlığı (Polis Eğitim Merkezleri)	51
2.3.3. Polis Meslek Eğitim Merkezleri (POMEM)	57
2.3.4. Karayolları Trafiği Polis Okulu	59
2.3.5. Tadoc (Turkish International Academy Against Drugs and Organized Crime Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi)	61
2.3.5.1. Tadoc'ta Uygulanan Eğitim Programları.....	63
(1) Temel Eğitim Programları	63
(2) Uzmanlık Eğitim Programları	66

2.3.5.2. Tadoc'un Eğitim Programlarından Yararlanabilen Bölge Ülkeleri.....	67
2.3.5.3. Bazı Avrupa Ülkelerindeki Polis Teşkilatlarının Eğitimleri.....	68
(1) İngiltere	68
(2) Almanya	80
(3) Fransa	82
(4) Hollanda.....	84
(5) İtalya	90

III. BÖLÜM

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ POLİS TEŞKİLATININ ANALİZİ VE EĞİTİM YAPILANMASI

3.1. ABD Polis Teşkilatı	92
3.1.1. ABD Polis Teşkilatının Tarihi Gelişimi	93
3.1.2. Polis Kuvvetlerinin Örgüt Yapısı ve Yönetimi	98
3.1.2.1. Federal Polis	100
3.1.2.2. Eyalet Polisi	105
3.1.2.3. Yerel Polis	106
3.1.3. ABD'de Polis Seçimi ve Eğitimi	107
3.1.4. Polis Halk İlişkileri (Toplum Destekli Polislik)	113
SONUÇ	116
KAYNAKÇA	119
ÖZGEÇMİŞ	125

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo 1: Güvenlik Bilimleri Fakültesinde Okutulan Dersleri Gösteren Çizelge	4
Tablo 2: Polis Meslek Yüksek Okullarında Okutulacak Derslerin Sınıflara Göre Dağılımını Gösteren Çizelge.....	40
Tablo 3: Polis Okullarında Okutulan Ders Dağılım Çizelgesi.....	41
Tablo 4: Polis Kolejinin Derslerini Gösterir Çizelge	48
Tablo 5: Polis Kolejine Müracaatları Gösteren Çizelge	50
Tablo 6: Doğrudan Birinci Sınıfa Geçen Öğrenci Sayısını Gösteren Çizelge.....	50
Tablo 7: Karayolu Trafiği Polis Okulunda Okutulan Derslerin Çizelgesi	60

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İngiltere Emniyet Örgütünün Yönetim Sistemi..... 72

Şekil 2: Hollanda Güvenlik Yapılanması 85

KISALTMALAR

A.e.	: Aynı Eser
A.g.e.	: Adı geçen eser
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
APK	: Araştırma Planlama Koordinasyon
A.Ş.	: Anonim Şirketi
Bkz	: Bakınız
CMUK	: Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu
Çev.	: Çeviren
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
ETK	: Emniyet Teşkilatı Kanunu
GİH	: Genel İdari Hizmet
L.Ş.	: Limitet Şirket
MİT	: Milli İstihbarat Teşkilatı
PMYO	: Polis Meslek Yüksek Okulu
PVSK	: Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu
s	: Sayfalar
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
ty.	: Basım tarihi yok
y.y.	: Basım yeri yok

GİRİŞ

Toplumunu oluşturan bireylerin yaşam standartları yüzyıllardan beri tarih sürecindeki ekonomik ve sosyal gelişimler ölçüsünde değişmekte ve ihtiyaçlar o değişim ve gelişimin seyrinde kalmışlardır. Toplumun içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durum itibarıyla her fert kendi huzur ve mutluluğunu sağlamak amacıyla hayatını yönlendirmekte ve gayretlerini sürdürme çabası içindedirler. Bireyler için asıl amaç kendi huzur ve mutluluklarıdır. İnsanın bu noktada doğal olarak bir takım ihtiyaçları söz konusu olmasıyla bu ihtiyaçların korunması adına toplum içerisinde bir takım sistemler ve düzenler kurulmuştur. İnsanın en temel ihtiyacı güvenlidir. Toplumda kurulan tüm sistem ve düzenlerin varlığı ve işlevselliği de güvenlik unsuruyla yakından ilgilidir.

Günümüz dünyasında meydana gelen teknolojik gelişmelerle beraber iletişim, medya, bilgisayar, internet, küresel finans, elektronik ve genetik bilimi alanlarındaki atılımlar dünyanın varoluşundan beri süre gelen güvenlik kavramına bu gelişmeler paralelinde yeni bir anlam kazandırmıştır. Özellikle kişi hak ve özgürlükleri alanındaki gelişmeler ve globalleşme süreçlerinin etkisi dolayısıyla güvenlik hizmetlerinde farklı alanlar tesis edilmesine ihtiyaç duyulmuş ve güvenlik hizmetlerinin etkinliği tartışılmıştır.

Etkili bir güvenlik hizmetinin amacı sadece güvenliğini korumak ve asayişini sağlamak değildir. Devletin var oluşunun ve varlığını sürdürmesinin en temel şartlarından biri de devlet otoritesinin tesis edilmesidir. Devletin, toplumun ve fertlerin güvenliklerinin sağlanması ana amaçtır. Bu amaca ulaşıldığı takdirde her türlü ekonomik ve sosyal faaliyetler devam edecek, toplum dengeli ve huzurlu bir gelişme süreci içinde olacaktır. Bu süreç içinde toplumun çeşitli kesimlerindeki ekonomik faaliyetler devam edecek, kişiler sahip oldukları hakları serbestçe kullanabilecek, demokratik faaliyetler sürdürülebilecektir. İşte bir yandan bu ortamın sağlanması ve diğer yandan çıkabilecek engellerin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması geniş anlamda güvenlik hizmetlerinin amacını oluşturur. Özellikle son yıllarda ülkelerin güvenlik harcamalarına ayrılan bütçelerin kabarıklığı bu alanın önemi ve gelişiminin bir göstergesidir.

Bir toplumsal kurumu oluşturan bireylerin sahip olduğu nitelikler, o kurumun başarıya yada başarısızlığının en belirleyici etmenleridir. Diğer bir ifadeyle kuruluşlar sahip oldukları insan gücünün kalitesi oranında hizmet sunabilirler. Kurum ve kuruluşların görevlerini etkin

bir biçimde gerçekleştirebilmeleri büyük ölçüde bünyesindeki insan gücünün eğitilmesine ve sürekli geliştirilmesine bağlıdır.

Toplumla sürekli iç içe ve etkileşim halinde bulunan polislerin, halkın can ve mal güvenliğinin sağlanması gibi çok kritik ve hayati önem arz eden görevleri vardır. Bu rollerin gerçekleştirilmesinde polisin sahip olduğu bilgi, beceri ve davranışlar toplumla kurulacak olan etkileşimin düzeyini belirlemekte; polisin nitelikli davranışlar göstermesi, hem ona duyulan güvenin artmasını hem de mensubu bulunduğu teşkilatın güçlenip gelişmesini sağlamaktadır. Bu da, büyük ölçüde polisin sürekli eğitilmesini ve ortaya çıkan toplumsal gelişmelere göre yeni davranışlar kazanmasını kaçınılmaz hale getirmiştir.

Türkiye yıllardır Avrupa Birliği'ne (AB) girme gayreti içerisinde. Bu giriş, geniş ve kapsamlı bir süreç olacağından, bütün kurumlarla birlikte gerçekleşmek zorundadır. Bunun için yapılması gereken birçok yeni düzenlemenin olduğu ve bu süreçte en fazla çaba göstermesi gereken kurumlardan birinin de Emniyet Teşkilatı olduğu bilinmektedir. Bunun için Emniyet Teşkilatı'nın Avrupa Birliği ülkelerince benimsenen, 'insan haklarını koruma duyarlılığına uygun hizmet verme anlayışı' ile hareket etmesini ve dolayısıyla mensuplarının da olaylara yaklaşım biçimlerinin uluslararası standartlara ve uygulamalara göre değişmesini zorunlu kılmaktadır. Değişimin en genel geçer yolu ise sürekli eğitimidir.

Polisin kendisinden beklenen görev ve sorumlulukları etkili bir biçimde gerçekleştirebilmesi, onun sahip olduğu niteliklerin geliştirilmesine ve meslek içinde sürekli eğitilmesine bağlıdır. Özellikle günümüzde ortaya çıkan ulusal ve uluslararası gelişmeler, insan hak ve özgürlükleri ile demokrasi gibi kavramları daha çok ön plana çıkarmış ve bu konularda uluslararası standartlar belirlenmeye başlanmıştır. Ülkemizde de son yıllarda uluslararası standartları yakalayabilme ve çağdaşlaşma konusunda önemli ilerleme ve atılımlar yapılmaktadır. Kuşkusuz bütün bunlar toplumu ve toplumun güvenliğinden sorumlu olan kurum ve kuruluşları doğrudan etkilemektedir.

Bir toplumu veya kurumu oluşturan kişilerin sahip olduğu nitelik ve kalite, o kurumun veya toplumun kalitesini belirler. Kurumların, görevlerini etkin bir şekilde gerçekleştirebilmesi, büyük ölçüde bünyesindeki insan gücünün nitelikli eğitilmesine ve sürekli geliştirilmesine bağlıdır.

Toplumdaki insanlarla, sürekli içice ve etkileşim halinde bulunan polislerin, halkın can ve mal güvenliğini sağlama gibi önemli bir görevi üstlendiklerini de düşünürsek, nasıl bir eğitim verilmelidir?

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçen ve sürekli gelişen dünyada, Türk Polis Teşkilatının amacı; bu şekillenmeden geri kalmamak ve toplumun beklentilerine cevap verebilmek olmalıdır.

Polisin eğitimi, çağa ayak uydurma açısından her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. Polis eğitiminin ürünü istenilen nitelikte değilse, bu durumdan bütün toplum zarar görür. Çünkü polis eğitiminde, polis adayı, mesleğin gerektirdiği davranışları kazanamıyorsa fireye ayrılmış ürün gibidir.

Sosyal yapıdaki işleyişin değişmesi ve beklenti düzeylerinin giderek artmaya başlaması, toplumla yakın bir ilişki içerisinde bulunan ve güvenliğin sağlanmasında birinci derece sorumlu olan polisin rolünün de önemli ölçüde değişmesine sebep olmaktadır. Özellikle toplumla ilişkilerin ve iletişimin düzenlenmesinde polisin sahip olduğu nitelikler ön plana çıkmaktadır.

Bilindiği gibi eğitimin amacı bireyin bilgi ve yeteneklerini sürekli geliştirmek ve verimliliğini artırmaktır. Günümüz bilgi toplumunun polisi, bilgili ve nitelikli olmak zorundadır.

Bunun için de Türk Polisinin temel eğitiminde şu noktaların önemli ve titizlikle üzerinde durulması gerekir.

Polisi kim eğitmelidir?

Polis eğitimcilerinin eğitimi nasıl olmalı?

Polis eğitimi ne kadar sürede olmalı ve bunun ne kadar kısmı okulda teorik olarak verilmeli ve ne kadarı kadroda uygulamalı olarak verilmelidir?

Polis eğitimi nasıl bir yerde yapılmalıdır?

Polis temel eğitiminde, ne şekilde bir eğitim verilmelidir?

Nasıl bir polis eğitim sistemi olmalıdır?

Kamu güvenliğini sağlamada etkinlik ve verimlilik bakımından; Hizmet içi eğitim nasıl ve kimler tarafından ne şekilde verilmelidir?

Kısacası; eğitimde ki sürekli gelişim ve değişime dayalı süreç nasıl devam ettirilmelidir?

Bu soruları daha da çoğaltmak mümkündür.Bu çalışmada; Türkiye de ki mevcut Polis eğitim sistemi ayrıntılı olarak incelenmiş ve Avrupa'da ki bazı ülke polis birimlerinin yapılanmaları ve eğitim faaliyetleri de ele alınmaya çalışılmıştır.

Özellikle ABD Polis Teşkilatlarının genel olarak; Mevcut Yapılanmaları ve Eğitim süreçleri,Polis teşkilatımızla azda olsa karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

I. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE KAMU GÜVENLİĞİNDE KOLLUK AYIRIMI

1.1. Polisin Tanımı Ve Tarihçesi

Devlet, hukuki-manevi bir şahsiyettir. Devleti somut bir kamu gücü haline getiren unsurlardan biri, kamu gücünü temsil eden polistir.

Temel İnsan Haklarının ilki hayat hakkıdır ve bu hak yalnızca güvenliğin tesis edildiği ortamda bir anlam ifade eder. Devlet adını verdiğimiz kurumun, meşruiyeti; öncelikle bu hakkı adil bir şekilde sağlanmasından kaynaklanmaktadır.¹ Meşru güç kullanma yetkisine sahip olan devlet, güvenlik kuvvetleriyle kendi bütünlüğünü, vatandaşların temel hak ve hürriyetlerini garanti altına alır, düzenli ve sağlıklı bir toplum hayatı sürdürülmesi için gerekli zemini hazırlar ve korur. Bu hayati ve vazgeçilmez görevi yerine getiren güvenlik kuvvetleri bir anlamda doğrudan doğruya devletin somutlaşmış halini temsil eder. O halde polis nedir, kimdir?

Polis deyimi, çeşitli evrelerden geçmiş, kökeni Yunanca ve Latince'den gelen bir kelimedir. Yunanca POLITEIA, Latince POLITIA kelimelerinden türemiştir.¹ Başlangıçta site ve şehirlerin, şehirlerdeki devlet ve hükümet faaliyetlerini ve yönetimi ifade etmekteydi. Bu anlamda Polis deyimi, sitenin tüm kamu hizmetlerinin karşılığı olarak kullanılmıştır. Bugünkü anlamı ile Polis;

- Silahlı icra ve inzibat organıdır.²
- Kanunların uygulanmasını sağlayan, kamu düzeni ve asayişini temin eden bir hükümet organıdır.³
- Şehirlerde kamu düzenini, huzur ve güvenliği sağlayan kuruluş, kolluk, zabıta.⁴

¹ Yaşar, Y., Açıklamalı Polis Meslek Hukuku, 3.Baskı, Mustafa Kitabevi, Ankara, 1986, s.2.

² Emniyet Teşkilatı Kanunu Md 4. (12.06.1937 gün ve 3629 Sayılı Resmi Gazete).

³ Kavgacı, H.İ., Demokratik Polislik Temel Yaklaşımlar, 1.Baskı, Maset Matbaacılık, Ankara, 1997, s.7.

⁴ Türk Dil Kurumu Sözlüğü, TDK Yayınevi, Ankara, 2000, s.777.

- Asayışı muhafaza eder, şahıs tasarruf emniyetini, mesken masuniyetini korur, halkın ırz, can ve malını muhafaza ve kamunun istirahatını temin eder, yardım isteyenlere, yardıma muhtaç olan çocuk, hasta ve acizlere yardım eder.⁵

Yukarıda anlattıklarımız polis kelimesinin kavramsal tanımlarıdır. Ancak pozitif dünyada gelişen ve değişen teknolojik ve sosyal yapı ile birlikte polis, polisin konumu, eğitimi, yetenekliliği ve davranışlarının hukuka uygunluğu tartışılmaya başlanmıştır.

Kurumlar da insanlar gibi doğarlar, büyürler ve ölürlür. Ama bazı kurumların hayatı toplumla özdeşleşmiştir. Toplum var oldukça, o kurum da vardır. Bunun yanında değişime ayak uyduramayan kurumlar da yok olmaya, işlevlerini yerine getirmemeye mahkûmdur. Pekâlâ, Türk Polis Teşkilatı nasıl ve ne zaman doğdu?

Türk tarihinde emniyet hizmetinin sunulmasına ve bunu sunmakla görevli kişi ve kuruluşlara ilk olarak VIII. Yüzyılda rastlanmaktadır. Bu yüzyılda “Oğuz Türklerinde Askeri sevk ve idare eder” anlamına gelen “Subaşılar” rastlanmaktadır.⁶ Subaşılar devlet adına kamu düzenini sağlamakla görevli büyük komutanlardır. Osmanlı dönemine kadar görülen Subaşı, Selçuklar zamanında vilayetlerin askeri ve mülki idaresini yürütürdü. Osmanlı İmparatorluğu zamanında, 1453’te İstanbul’un Fethine kadar, emniyet ve asayiş hizmetleri, yetki sırasına göre, subaşı, yasağcı ve askerbaşları tarafından yürütülmekteydi. İstanbul’un fethinden bugünkü Türk Polis Teşkilatının Kurulduğu 1845’e kadar, İstanbul’da her emniyet ve asayiş faaliyeti için ayrı ayrı kişiler görevlendirilmişken (Subaşı, Yeniçeri ağası, Yasağcı, Cebecibaşı gibi.) vilayetlerde beylerbeyinin emrindeki sipahiler bu hizmeti görürlerdi.⁷

10 Nisan 1845 tarihinde ilk “Polis Nizamnamesi” yayımlandı. “Polis” adı verilen yeni zabıta teşkilatının görev ve yetkileri bu nizamnamede gösterildi.⁸ Onun için bu tarih Türk Emniyet Teşkilatının kuruluş günü olarak kabul edilmektedir. Polis Teşkilatının kuruluş amacı bu nizamnamede “belde güvenliğini sağlamak” olarak bildirilmiştir.⁹

⁵ Polis Vazife ve Selahiyeti Kanunu Md.1 (14.07.1934 gün ve 2751 Sayılı Resmi Gazete)

⁶ Vural, M., Polisin Kuruluşu, 1.Basım, Ulutaş Matbaası, İstanbul, 1971, s.15.

⁷ Vural, a.g.k, s.16.

⁸ Akbulut, İ., Emniyet Teşkilatı ve Görevleri, 1.Basım, Cem Ofset, İstanbul, 1995, s.30.

⁹ Aydın, A.H., Polis Meslek Hukuku, 2.Basım, Doğu Matbaası, Ankara, 1996, s.9.

1.2. Genel Olarak Güvenlik Kavramı

İdarenin görevlerinin bütününe yakın bir bölümünü anayasanın temel ilkelerine dayandırılması suretiyle meydana gelen oluşumlar neticesinde işlevini yürütmektedir. Güvenlik bir ferdin olduğu gibi bir gurubun, bir topluluğun veya oluşumun vazgeçilmez bir ilkesidir.¹⁰ Dolayısıyla günümüzde devletleri ayakta tutan en temel taşlar arasında vazgeçilmez bir unsurdur.

Ülkedeki güvenlik kavramını çok geniş çerçevede değerlendirdiğimizde ülkenin sosyal, iktisadi, toplumsal ve ferdi olsun yaşamın her alanında güvenlikle ilgili olan her türlü yapılanmayı kolluk olarak nitelendirebiliriz. Kısacası kamusal yaşamda kamu düzeninin sağlanmasıyla ilgili olarak yürütülen faaliyetler bütünü olarak da nitelendirmek mümkündür.

En geniş çerçevede düşünüldüğünde ülke güvenliğinde öncelikle iç ve dış güvenlik ayırımı ortaya çıkmaktadır. Dış güvenlik ülkenin dış tehditlere karşı oluşturduğu ve kendi içerisinde tesis ettiği dışa karşı koruma esaslı bir yapılanmadır. Dış güvenlik kolluk yapılanması işlevsel olarak standart bir konuma sahiptir. İç güvenlik ise devletin içerisinde bulunan tüm ögeler ile ilgili olarak güvenlik yapılanmalarıdır. Bu yapılanma işlevsel olarak çok farklı alan ve özelliklere sahiptir. Devlet içerisinde tüm bu alanlara hitap edebilecek şekilde oluşturulup yapılandırılan sistem kolluktur. Bu kolluk yapılanmasına aynı zamanda zabıta ve polis de denir.¹¹

Başka bir şekilde tanımlarsak idarenin kamu düzeninin bozulmasını önleme bozulduğunda da geri getirilmesine ilişkin etkinliklerini anlatmak için üstlendiği ve sürdürdüğü hizmet ile kullandığı örgüt ve personele de "polis" denilir.¹²

"Polis" böylece hem bir işlev, hem bir faaliyet hem de bunu yürüten örgüt ile personel aynı anda kapsayan kavramı anlatan bir terimdir. Bu sözcüğü günümüzde alışagelen şekli ile "Kolluk" olarak kullandığımızda ise yine aynı kavramları anlatmak istesek bile aslında "işlevi", "etkinlikleri", "örgütü" ve "personel" diye tanımlamalar yapmamız gerekir. Bu çerçevede kolluk bir kavram olarak incelendiğinde birçok açıdan ele alınmalıdır. "Kamu gücü" nün kendini en somut bir biçimde gösterdiği yani idarenin neredeyse her eylem ve işlemiyle

¹⁰ Yayla, Y., İdare Hukuku, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1985, s.39.

¹¹ Gözübüyük, Ş., Yönetim Hukuku, 13.Basım, Turhan Kitapevi Yay., Ankara, 1999, s.154.

¹² Özay, İ., Günışığında Yönetim, Alfa Yay, İstanbul, 2002, s. 489.

yararlananların hak ve özgürlükleri üzerinde etki yapmaya olanak sağlayan "kolluk" alanı özel bir anlam kazanmaktadır.¹³

İdarenin tüm tutum ve davranışlarında olması gerektiği gibi kolluk alanında da ulaşılmak istenen amaç "kamu yararı"dır. Bu yüzden maddi düzenin bozulmasını önlemek bu yolla kamu yararına ulaşma ve onu gerçekleştirme anlamını taşır. Bu noktada en başta bireyler ve toplulukların can ve mal güvenliği ile sağlık ve dirlik esenlik yönünden olumsuz biçimde etkilenebilecekleri ve önce bu açıdan korunmalarının gerekli olduğu gözlemlenmiştir. Bunun yanında maddi düzeni olumsuz yönde etkileyecek durumların güvenlik, sağlık ve dirlik, esenlik yönünden ortaya çıkabilmesi mümkünse de bunlardan özellikle sonuncusu işine o kadar çok şey girmektedir ki; idari kolluk etkinlik görev ve yetkilerini "genel" ve "özel" olmak üzere ikiye ayırarak ele almanın daha doğru olacağını kabul etmiştir .

Bununla beraber genel ve özel olarak ayırımın yanında öncelikle kolluk deyince akla ilk başta Ceza Hukuku alanında da söz konusu olabilen durum, görev ve yetkiler geldiğinden hareket noktası "idari" ile "suç kolluğu" arasındaki farkı belirlemek olmalıdır¹⁴.

Genel olarak değerlendirdiğimizde idari kolluk kısaca kamu düzeninin korunmasına yönelik kolluk faaliyetleridir. Bu nedenle "önleyici kolluk "veya "suç öncesi kolluğu" olarak ta isimlendirilmektedir. Buna karşılık adli kolluk ise suç işlenmesi halinde suçun ortaya çıkarılması suçluların ve suç delillerinin bulunarak adli makamlara teslim edilmesine yönelik faaliyettir. Bir başka deyişle "işlenmiş bir suçun takibine, delillerin elde edilmesine, failerin kovuşturulmasına. Yakalanmasına yönelmiş çalışmalardır. Buna kısaca "suç kolluğu" da denilmektedir. Farklılık idari kolluğun önleyici, adli kolluğun cezalandırıcı olması değildir. Zira idari kolluk da bazen cezalandırma, yaptırım uygulama yetkisine sahiptir.¹⁵

1.3. Adli Kolluk

Adli polis olarak da nitelendirebileceğimiz adli kolluk suçun işlenmesinden sonra doğrudan doğruya veya adli makamların emriyle olaya el koyan suçun kanıtlarını toplayan ve tespit eden, suçlu veya suçluları yakalayarak C.Savcılarını adına soruşturmayı yürüten sanıkları suç kanıtlarıyla birlikte adli makamlara teslim eden kısımdır.

¹³ Özay, İ., "Anayasa: Özgürlükler ve İdari Kolluk Etkinlikleri, Antalya, 2002. s.1.

¹⁴ Özay, a.g.k., s. 45.

¹⁵ Gözübüyük, Ş., Tan, T., İdare Hukuku, Genel Esaslar, Cilt 1, 2.Bası, Turhan Kitapevi, Ankara, 2001, s. 599.

Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 9/C maddesinde adli polis "asgari tam teşekküllü bir polis merkezi bulunan yerlerde adli işlemlerle uğraşmak üzere Emniyet Genel Müdürlüğü'nce kadrodan ayrılan bir kısımdır" şeklinde belirtilmiştir. Tam teşekküllü bir kadrodan daha az kuvvetti olan polis kuruluşlarının tamamı veya bir kısmı adli polis olarak ayrılabilir.¹⁶ Yine Emniyet Teşkilatının Adli-İdari polis ilişkilerini düzenleyen hükümlerine göre; adli polis toplu olarak veya mıntikalara ihtiyaç oranında dağıtılmış bir halde bulundurulur. Adli polis, adli soruşturma görevlileri haricindeki hizmetlerinde kendi amirlerinin emrindedir.(3201 S.K. md.10).

2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 2. maddesinde de, polisin adli görevi "işlenmiş bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmak" olduğu belirtilmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere, suçun başlamasıyla birlikte adli polisin görevi de başlamış olmaktadır.

Delillerin ele geçirilmesinde sanıkların aranmasında, yakalanmasında Polis ve Jandarmanın nasıl hareket edeceği, görev yetki ve sorumluluklarının neler olduğu 1412 Sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile 3005 Sayılı Suçüstü Kanununda belirtilmiştir. Yine Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 154. maddesinde, adli olaylarda soruşturma yetkilerinin C.Savcılarınca polise devredilebileceği ve soruşturmayı bizzat polisin yapabileceği açıklanmıştır.¹⁷

1.4. İdari Kolluk

İdari kolluk faaliyetleriyle bireylerin ve toplulukların toplum içindeki tutum ve davranışlarını uğraş ve faaliyetlerini denetlemekte ve onların temel hak ve özgürlüklerini gerektiğinde sınırlayabilmektedir. Bir başka anlatımla, idare kamu düzenini bireylere ve topluluklarına yönelik bir takım emir, yasaklarla korumakta ve sağlamaktadır. Bu nedenle, idari kolluk faaliyetlerini bireyler ve toplulukları ile idareyi temel hak ve özgürlükler konusunda karşı karşıya getiren bir idari faaliyet türüdür.¹⁸

Temel hak ve özgürlüklerin sınırlama nedenlerinden biri de kamu düzeninin korunmasıdır. (A.Y. md.33). Örneğin toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkını basın özgürlüğünü, seyahat ve yerleşme özgürlüğünü, dernek kurma hakkını düzenleyen, bu hak ve

¹⁶ Yaşar, Y., Açıklamalı Polis Meslek Hukuku, 13. Bası, Ankara, 2001, s.48.

¹⁷ Yaşar, a.g.k., s. 52.

¹⁸ Günday, M., İdare Hukuku, Üçüncü Baskı, İmaj Yayıncılık, Ankara, 1998, s.191.

özgürlükleri kamu düzeninin korunması ve sağlanması için sınırlayan pek çok kanun vardır ki, bu kanunlara kolluk kanunları denmektedir. İşte idare bu kolluk kanunlarının genel ve objektif biçimde koyduğu kuralları idari kararlarla belli ve somut durumlara ve kişilere uygulamak suretiyle kolluk faaliyetlerinde bulunmakta ve kamu düzenini koruyup sağlamaktadır. Bu çerçevede idari polisin (kolluğun) görevi sadece suçların önlenmesi değildir. Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 2/a maddesinde belirtildiği üzere; "Kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere, hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce" önlenmesi söz konusudur. Polis önleme ve koruma görevini yürütmek amacıyla suçların meydana gelmesi muhtemel yerlerde karakollar kurulur, yaya ve motorlu devriyeler gezdirilir, noktalar kurulur.¹⁹ Bu nedendir ki; İdari polis görevlerini yerine getirirken;

a. Görev alanlarında bulunan umumi ve umuma açık yerleri kontrol eder, buralarda arama ve kimlik kontrolü yapar.

b.Sabıkalıları, hırsızlık ve yankesicilik yapanları, uyuşturucu madde imal eden ve satanları şüpheli kişileri gözaltında tutarak izler.

c.Bayramlarda törenlerde spor karşılaşmalarında, kapalı ve açık hava toplantılarında miting ve gösteri yürüyüşlerinde görev alarak düzen ve güvenliği sağlayacak önlemleri alır.

e.Sürücülerin ve yayaların trafik kurallarına uymasını temin eder, trafiği düzenler, yönetir ve denetler.

f. Kendisinden yardım isteyenlere, kimsesizlere, hastalara, acizlere yardımda bulunur.

g.Genel ahlaki koruyucu önlemler alır.

h. İdari polis adli polisin görevini gerektiren bir olayla karşılaştığında bir taraftan adli (polis) zabıta görevini yapmakla beraber diğer taraftan adli zabıtaya haber verir ve adli zabıta geldiğinde görevi ona devreder. Adli zabıta vazifesini gerek aslen gerek yardım suretiyle gören zabıta memurları hakkında bu görevlerinden doğan suçlardan dolayı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'na göre takibat yapılır.²⁰

¹⁹ Şafak, A., Bıçak, V., Güvenlik Kuvvetleri ve Polis Mevzuatı, 4.Baskı, Ankara, 1999, s.415.

²⁰ Yaşar, a.g.k., s.46.

1.4.1. İdari Kolluk Yapılanması

1.4.1.1. Polis Teşkilatı

Polis kamu düzenini ve güvenliğini koruyan yasaların eşit ve adil uygulanmasını sağlayan kanun ve nizamların kendisine verdiği görevleri yerine getiren emniyet hizmetleri sınıfından silahlı bir kuvvettir. Bir başka ifadeyle silahlı icra ve inzibat kuvveti olan polis toplumda dirlik ve düzeni, kamunun ve kişilerin temel haklarını kullanma güvencesini, konut dokunulmazlığını, halkın ırz, can ve malını korur, toplumun huzur ve güven içerisinde yaşamasını sağlar. Yardım isteyenlere, yardıma ihtiyacı olan çocuk, sakat ve düşkünlere yardım eder, yasa ve diğer mevzuatın verdiği görevleri yapar. (ETK md. 4 ve PVSK md. 1).

Yine 3201 sayılı ETK'nın 1. Maddesine göre İçişleri Bakanı Emniyet Genel Müdürlüğü vasıtasıyla güvenlik işlerini yürütür derken polis teşkilatının resmi adının Emniyet Genel Müdürlüğü olduğu belirtilmiştir.

Emniyet Genel Müdürlüğü hizmet gereği İçişleri Bakanlığı'na bağlıdır. Yeni 1983 yılında çıkartılan 176 sayılı İçişleri Bakanlığı²¹ Teşkilat ve Görevleri hakkındaki Kanun Hükmündeki Kararnameye göre, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ile birlikte İçişleri Bakanlığı'na "Bağlı Kuruluşlar" arasında olduğu anlaşılmaktadır. Ancak yetki konusunda 1985 yılında yapılan değişiklik siyasi mülahazalar sebebiyle ihtiyaca ve hukuk devleti esaslarına uygun olarak yapılan yeni bir düzenleme olmaktan çok Anayasa Mahkemesinin iptaline konu olan ve birkaç maddenin birleşmesinden doğan belirsizliklerin hüküm altına alındığı bir düzenleme olmuştur.

Bu çerçevede taşrada yapılan Emniyet Genel Müdürlüğü illerde İl Emniyet Müdürü ve İlçelerde İlçe Emniyet Müdürü veya Amirleri ve İçişleri Bakanı'nın uygun göreceği yerleşim alanlarında kuracağı polis birimleri başında bulunanlar "Şube Başkanı" durumunda olmakla tüm teşkilatıyla birlikte mülki amirin emri altına girmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğünün, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 11. maddesiyle, yerel olaylar hakkında bilgi almak, teknik konular, haberleşme, muhasebe, levazım ve personel işlerine ait işlemleri yürütmek üzere İl Emniyet Müdürlükleri, İlçe

²¹ Yılmaz, T., Emniyet Teşkilatı Kanunu ile Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu, 2. Baskı, Ankara, 2000, s.7.

Emniyet Müdürlükleri veya amirlikleriyle ve diğer kuruluşlarıyla doğrudan yazışma yapılabileceği hükmü getirilmiştir. Diğer yazışmaların ise valilik aracılığıyla yapılacağı (5442 sayılı kanun md. 91 B) belirtilmiştir.²²

Kamu düzen ve güvenliğinin sağlanmasıyla görevlendirilen il ve ilçe belediye hudutları dâhilinde hizmet veren Polis Teşkilatı, 3201 Sayılı ETK'nın 16. Maddesi 12.01.1989 tarihli ve 3518 sayılı kanunla değiştirilerek merkez, taşra ve yurtdışı yapılanmasına kavuşan Emniyet Genel Müdürlüğü merkez yapılanması şu şekilde oluşmaktadır;

Merkez Teşkilatı;

1 Genel Müdür

5 Genel Müdür Yardımcısı

1 Teftiş Kurulu Başkanlığı

27 Daire Başkanlığı

1 Birinci Hukuk Müşavirliği

2 Hukuk Müşavirliği

157 Şube Müdürlüğü

1 Sivil Savunma Uzmanlığı

Ve bunun yanında taşrada görev yapmakta olan fakat Genel Müdürlüğe bağlı 25 Polis Meslek Yüksek Okulu 3 Polis Moral Eğitim Merkezi Müdürlüğü, 1 Polis Hastanesi Başhekimliği, 1 Polis Bakım ve Yardım Sandığıdır.

Taşra teşkilatlanması illerde II Emniyet Müdürlükleri, ilçelerde İlçe Emniyet Müdürlükleri veya Amirlikleri ile güvenlik hizmetlerine ilişkin diğer birimlerden oluşacağı İçişleri Bakanlığı'nın uygun göreceği yerleşim alanlarında Polis Teşkilat Birimi'ni kurabileceği 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'yla hükme bağlanmıştır.

²² Yaşar, a.g.k., s. 63.

2005 yılı itibariyle (81) İl Emniyet Müdürlüğü ; (2040) Şube Müdürlüğü, (341) İlçe Emniyet Müdürlüğü, (413) İlçe Emniyet Amirliği, (863) Polis Merkezi Amirliği ve (348) Polis Karakol Amirliği olarak yapılanmıştır. Ayrıca merkez teşkilatında daire başkanlıkları bünyesinde (157) adet Şube Müdürlüğü yapılanmıştır.

Buna göre 81 İl Emniyet Müdürlüğü hizmet alanları, iş hacmi, zabıta olaylarının çeşidi ve yoğunluğu ve asayiş durumu, ilin nüfusu, sosyal ve ekonomik durumu ile etnik yapısı dikkate alınarak özel statülü A tipi, B tipi ve C tipi illeri olmak üzere gruplandırılmışlardır.²³

Taşra teşkilatından İl Emniyet Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün merkez örgütündeki birimlerin il ölçeğindeki küçük bir örneğini meydana getirir. İl Emniyet Müdürlüğü'nün başında 1. Sınıf Emniyet Müdürü bulunmaktadır. İl Emniyet Müdürleri, il merkezlerinin genel güvenlik ve esenliğini sağlamakla görevli ve valiye karşı sorumlulukları vardır.

Jandarma tarafından güvenlik hizmetleri yürütülen ilçeler dışında kalan tüm ilçeler mülki idareye paralel biçimde Emniyet Amirliği olarak teşkilatlandırılmışlardır. {413} ilçede Emniyet Amirliği bulunmaktadır. Kendi aralarında Merkez Tipi, A Tipi, B Tipi olarak kurulmuşlardır.

İlçelerdeki Emniyet Amirlikleri hizmetlerin daha verimli ve etkin yürütülmesi amacıyla ilçenin nüfusu, zabıta olaylarının çeşitliliği, ekonomik ve sosyal yapılanma, emniyet ve asayiş durumu gibi etkenler dikkate alınmak suretiyle Emniyet Müdürlüğü'ne dönüştürülmüştür. Bunlarda kendi aralarında Merkez Tipi İlçe Emniyet Müdürlüğü ve İlçe Emniyet Müdürlüğü şeklinde kurulmuştur. Şu an itibariyle 341 adet ilçe Emniyet Müdürlüğü ülke genelinde hizmet vermektedir.

3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 7. maddesi 12.01.1989 tarih ve 3518 sayılı kanunun 4. maddesiyle yürürlükten kaldırılmadan önce, Emniyet Amirliği bulunmayan ilçelerde ve polis teşkilatı bulunmayan bucak, istasyon ve iskelelerde emniyet komiserlikleri bulunmaktaydı. Yapılan değişiklikle emniyet komiserliklerine yer verilmemiş, sadece hudut kapılarında (15) bucaklarda (15) toplam (30) emniyet komiserliği faaliyetinin devamına izin verilmiştir.

²³Yaşar, a.g.k., s.104.

Polis genel güvenlik ve kamu düzenini sağlamakla görevli olduğu yerlerde, bölgenin büyüklüğüne, sosyal ve ekonomik durumuna, nüfus yapısına, halkın ruhsal durum ve eğilimine göre bir veya birden fazla karakol kurulabilir ve bu karakollar merkezlere bağlanabilirler.²⁴ Karakollar kendi sorumluluk alanı içinde emniyet ve asayiş hizmetlerinin etkili bir biçimde yerine getirilmesinde aktif ana hizmet birimidir. Karakollar, sınırları önceden belli olan sorumluluk alanları içinde Emniyet Müdürlüğü yada Amirliği'ne bağlı olarak hizmet verirler.²⁵

Yurtdışı Teşkilatı: Emniyet Genel Müdürlüğü ihtiyaçlar dahilinde yurtdışında ihtiyaç duyduğu teşkilatları kurabilir ve kendisine ayrılan kadro ölçüsünde yurtdışına Müşavir ve Ataşeler gönderebilir.

1.4.1.2. Jandarma Teşkilatı

Jandarma, emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlayan ve diğer kanun ve nizamların verdiği görevleri yerine getiren silahlı, askeri bir güvenlik ve kolluk kuvvetidir. (2803 S.K.Md.3)

Jandarma Genel Komutanlığı, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bir parçası olup, silahlı kuvvetler ile ilgili görevleri, eğitim ve öğrenim bakımından Genelkurmay Başkanlığına, emniyet ve asayiş işleriyle diğer görev ve hizmetlerin ifası yönünden İçişleri Bakanlığı'na bağlıdır. Ancak Jandarma Genel Komutanı İçişleri Bakanı'na karşı sorumludur. (2803 S.J.T.G.K.Md.4)

Polis tarafından görevi ifa edilen yerler yani il ve ilçe belediye hudutları ve Polis Teşkilatı bulunmayan yerlerde görev yapan Jandarma görev ve yetkileri polise benzer bir kanunla düzenlenmiştir. Ancak belediye hudutları içinde kalan gayri meskûn olan ve polis karakollarına uzak olan yerler de Jandarma bölgesine verilebilir.

Jandarma sorumluluk alanı dışında olmakla birlikte;

- 1- Polis Teşkilatı kurulmamış olması nedeniyle
- 2- Özel Kolluk kuruluşlarının sorumluluk alanına giren yerlerde, jandarmayı ilgilendiren ihlal yada suç işlenmesi nedeniyle

²⁴ Yaşar, a.g.k., s.199.

²⁵ Yaşar, a.g.k. s.114.

3- Özel Kolluk kuruluşlarının sorumluluk alanına giren konularda, bu kuruluş ve kuvvetlerin yokluğundan ötürü meydana gelen ihlal ya da suçlar nedeniyle jandarmanın görevlendirilmesi ya da kendiliğinden olaya el koyması mümkündür. Bu durumda jandarmanın görev yaptığı yer, jandarmanın görev alanı sayılır.

Jandarmanın genel olarak görevleri 2803 sayılı Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 7.maddesinde dört ana başlık altında incelenmektedir. Bu çerçevede mülki, adli, askeri ve bunların dışındaki diğer görevleri ifa etmektedir.²⁶

Jandarma teşkilatının merkez kuruluşu "Jandarma Genel Komutanlığı" taşra kuruluşları Jandarma Bölge Komutanlıkları, İl Jandarma Komutanlıkları, İlçe Jandarma Komutanlıkları ve Jandarma Karakol Komutanlıklarıdır.

Jandarma İç Güvenlik Birimleri olarak Jandarma 10 ilde ortalama 8 ilden sorumlu 10 adet Jandarma Bölge Komutanlığı, 81 ilde İl Jandarma ve her ilde 12–15 ilçe ve her ilçede ortalama 6–7 karakoldan oluşan toplam 2553 İlçe Jandarma Komutanlığından meydana gelmektedir.

Kritik tesisler ile hava alanlarının korunması için kurulmuş 4 Bl. 22 karakol ile ceza evlerinin korunmasının sorumlu 1 tabur, 18 bölük ve 114 Karakol Komutanlıkları ve 31 ilde konuşlandırılmış 108 adet Jandarma Komando Bölüğü, 18 Jandarma Komutanlığı Taburu ile hizmet vermektedir ve genelde kırsal alana baktığı için yüzölçümü olarak polise göre daha geniş bir alanda görev yapmaktadır.²⁷

1.4.1.3. Sahil Güvenlik Örgütü

Bütün sahillerimiz ve kara sularımız ve iç sularımızda deniz yoluyla yapılan kaçakçılığın önlenmesi, izlenmesi ve suçlar hakkında gerekli işlemlerin yapılması amacıyla 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı görev yapmaktadır. Bu komutanlık Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşu içerisinde olup barışta görev ve hizmet yönünden İçişleri Bakanlığı'na bağlıdır.(2692 S.K.md.1–2)

Sahil Güvenlik Komutanlığı görevlileri ilgili kanunlara göre silah kullanma ve diğer kolluk kuvvetlerine verilmiş olan yetkilere sahiptirler. Görev alanları ise Genel Kurmay

²⁶ Yaşar, a.g.k., s.24-25.

²⁷ Yaşar, a.g.k., s.102.

Başkanlığı'nın görüşü alınarak İçişleri Bakanlığı'nca belirlenmekle beraber görevleri adli ve idari şekilde nitelendirilmiştir.

1.4.1.4. Belediye Kolluğu

1580 sayılı Belediye Kanununun 104.maddesi belediye kolluğunun görevlerinin neler olduğunu belirtmiştir. Bu maddeye göre “Belediye Zabıtası belediye sınırları içerisinde belediyenin intizamının, sıhhat ve huzurunun temin ve korunmasından sorumlu olup, bu sıfatla belediye esasının nizam ve yasaklarının ve bunlara dayanılarak verilen emirlerin yerine getirilmesi ve cezaların toplanması, belediye ile ilgili suçluların takip ve araştırılmasından sorumludur.

Bu çerçevede başıboş hayvanları toplamak, dilenmeyi önlemek, izinsiz yapılan inşaatlara mani olmak, yangın çıkmasını önleyici tedbirler almak gibi tedbirler belediye kolluğunun görevleri arasında yer almaktadır. Belediye kolluğunun görevi sırasında karşı gelen ve zorluk çıkartanlar polis ve jandarmaya karşı koyanlar gibi ceza görürler.

Belediye Kolluğunun genel idari kolluk yanında özel olarak da tanımlanabilmektedir. Aslında genel idari konusu açısından bakıldığında kamu düzeni kavramının güvenlik dışındaki unsurlarını içeren belediye kolluğunun genel idari kolluk sayılması daha geçerlidir. Kaldı ki, PVSK md.3 “Belediye Zabıtası işleri hükümetçe lüzum görülen yerlerde polise gördürülür” hükmünü içermektedir. Benzer düzenleme ETK’ da da (md.8) yer almaktadır.²⁸

1.4.1.5. Özel Kolluk

Genel Zabıta dışında kalan ve özel kanunların koyduğu esaslar dahilinde kurulup, belirli görevleri yapan zabıta kuruluşlarıdır. Devlet ve yetkili diğer Kamu Tüzel Kişiliklerince, özel yasalar çerçevesinde kurulup teşkilatlandırılan, kendi hizmet alanlarında güvenliği sağlamak amacını taşıyan, kendi kanunlarına göre silah kullanma ve taşıma yetkisine sahip olan zabıtaya “Özel Kolluk” (kolluk) denir.

Bunlara Gümrük Muhafaza Memurları, Orman Muhafaza Memurları, Kır Bekçileri, Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri ve Özel Güvenlik Teşkilatlarını örnek olarak verebiliriz.

²⁸ Gözübüyük, Tan. a.g.k., s.604.

(1) Köy Korucuları

Köy korucuları köyde mahalli idarenin temsilcisi olan muhtarın emrinde görev yaparlar. 442 sayılı Köy Kanunu'nun hükümlerine göre görev yaparlar ve köy sınırlar içinde herkesin canını, malını ve namusunu korumakla yükümlüdürler.

Her köyde en az bir korucu bulunur. Nüfusu 1000'den fazla olan köylerde her 500 kişi için bir korucu daha tutulur. Korucular, köy ihtiyar meclisi tarafından kurulur ve köy muhtarının vereceği haber üzerine kaymakamın, merkez ilçede ise valinin emriyle işe başlarlar. Korucular silahlı olup, silah kullanma yetkisine sahiptirler. Kendilerine karşı gelenler jandarmaya karşı gelinmiş gibi ceza yerler.

Olağanüstü hal ilanını gerektiren sebepler ile şiddet hareketlerinin ortaya çıkması ve buna dair belirtilerin köy civarında belirmesi halinde valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile yeterince "Geçici Köy Korucusu" görevlendirilebilmektedir. (3175 sayılı kanunla değişik 3612 sayılı kanun).

(2) Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri

4085 sayılı Çiftçi Mallarını Koruma Kanunu ile verilen görevleri yapan bekçiler silahlıdır.

Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri, çiftçi mallarını korumak ve bu mallara zarar halinde devamına mani olacak tedbirleri almakla beraber meydana gelen zararın tespitine yarayarak kanıları toplayıp, durumu koruma ve ihtiyar heyetine bildirmek ve imkân bulunan hallerde de durumu bir tutanakla belirtmekle yükümlüdürler.

Koruma bekçilerinin görevleri dışında çalıştırılmaları yasaktır. Ancak; genel güvenlik esenliği, su baskını, deprem ve yangın gibi tabii afetlerin zorunlu kıldığı olağanüstü durumlarda yerin en büyük mülki amirine veya muhtarın izniyle kendi bölgelerini veya görevleri dışında geçici olarak çalıştırılabilirler.

(3) Kır Bekçileri

Kır bekçileri köy ve kasabaların dışında genel güvenliği sağlamak, binaları ve ekili yerleri korumakla görevli olmakla beraber bu görevlerini Jandarma Komutanlığının emrinde jandarma eri derecesinde önleyici kolluk olarak yerine getirirler. Bu çerçevede 1918 sayılı yasaya dayanarak kaçakçılık men ve takibi ile görevlidirler.

Köylerde köy korucuları, çiftçi mallarını koruma alanlarında koruma bekçileri, belediye sınırları içindeki araziler için Belediye Kanununun 15. Maddesinin 21. Bendine göre belediyelerin tutacakları arazi bekçileri görev yapmaktadır. Bunun sonucunda kır bekçilerinin uygulama alanları nüfusu 150den aşağı yerlere kaydırılmıştır. Kır Bekçileri, ihtiyar kurulları tarafından seçilir ve yapılacak soruşturma üzerine atamaları illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından onaylanır.²⁹

(4) Orman Muhafaza Memurları

Orman alanlarının korunması, orman yangınlarını gözetlemek ve en yakın zamanda ilgililere haber vermek, av tezkeresi olmayanların da orman idaresinden izin almadan ormanlarda, orman göl ve derelerinde avlanmalarını yasaklamaya, avlarını ve araçlarını zapt etmek, kaçak veya usulsüz ağaç kesiminin engellenmesini ve yapanların yakalanması 6831 sayılı orman kanunu çerçevesinde görev ve yetkileri arasındadır. Yine bu kanuna göre silah taşıma ve kanundaki şartlar oluştuğunda silah kullanma yetkisine sahiptirler. Orman Bölge Baş Müdürlük veya Bölge Şefliklerine bağlı olarak çalışırlar. Kendi görev alanlarında yetkili olan bu görevliler bölgeleri dışında karşılaştıkları suçlarda ilk önlemleri alıp, durumu bölge sorumlularına bildirirler. Orman muhafaza memurunun bulunmadığı yerlerde genel kolluk, orman suçu ile karşılaşırsa olaya el koyar. Şayet o yerde orman muhafaza memuru var ise olayı onlara devrederler. Yoksa gerekli işlemi yaparak suçlara adli makamlara teslim ederler. CMUK 97'ye göre gecikmesinde sakınca olan hallerde arama yapabilirler.

(5) Gümrük Muhafaza Memurları

Liman alanları ile gümrük bölgelerinde kaçakçığı engellemek, gemi ve uçaklarda arama yapmakla görevlidirler.

²⁹ Yaşar, a.g.k., s.37.

Gümrük muhafaza memurları, Maliye Bakanlığı'na bağlı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğüne bağlı olarak çalışırlar. Yasalarda belirtilen durumlarda silah kullanma ve arama yetkileri vardır.³⁰

(6) Liman Kolluğu

618 sayılı Limanlar Kanunu'na göre ve ona dayanarak çıkartılan Limanlar Tüzüğüne göre kurulmuş bir kolluk teşkilatı olmakla beraber fiilen bu görevi genel kolluk yürütmektedir. Ayrıca Gümrük Muhafaza Teşkilatı da limanlarda görev almaktadır. Liman kolluğu limanlarda emniyet ve asayişini sağlamak, limanları daraltıcı girişimleri ve işlere tecavüzü önlemek, düzensiz yapılan dalgıçlık faaliyetlerine mani olmak batan gemilerin çıkarılmasını sağlamak amacıyla kurulmuştur.

(7) Hudut ve Sahiller Sağlık Zabıtası

1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu hükümlerine göre kurulan ve görev yapan kolluktur. Uluslararası ulaştırma ve ticaret nedeniyle gelebilecek salgın hastalıklara karşı sınır ve kıyıları korumakla görevlidir. Ülkemizde hudut ve sahilleri sağlık kolluğu olarak kolluk niteliklerine haiz ayrı bir kolluk bulunmamaktadır. Söz konusu görevleri Hudutlar ve Sahiller Genel Müdürlüğü, hudutlarımızda ve limanlarımızda ise sağlık denetleme merkezleri yerine getirmekte, kolluk görevlerini ise genel kolluk yapmaktadır.

(8) Tekel Memurları

Tekel maddeleri (çay, kahve, tütün, alkol, tuz, vs.) kaçakçılığını engellemek, izlemek ve incelemekle görevlidirler. (1918 sayılı kaçakçılığın men ve takibine dayalı kanun md.3) Merkezde doğrudan bağlı oldukları bir birim bulunmamakla beraber Tekel ve Gümrük Bakanlığı'nın taşra örgütünü oluşturan Tekel Baş Müdürlükleri bünyesinde görev yaparlar. Yakalama ve zor kullanma yetkileri olmakla beraber silah kullanma yetkileri yoktur.³¹

³⁰ Yaşar, a.g.k., s. 40.

³¹ Yılmaz, A., Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Özel Güvenlik Sistemi, Dokuz Eylül Üniversitesi, SBE, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 1994, s.106.

(9) Özel Güvenlik Teşkilatları

Bazı kurum ve kuruluşların korunması ve güvenliklerinin sağlanması ile ilgili 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun 1.md. sine göre “Milli ekonomiye veya devletin savaş gücüne önemli ölçüde katkısı bulunan, kısmen veya tamamen yıkılmaları, hasara uğratılmaları veya geçici bir zaman için dahi olsa çalışmadan alıkonulmaları, ülke güvenliği, ülke ekonomisi veya toplum hayatı bakımından olumsuz neticeler yaratacak, kamuya veya özel kişilere ait kurum ve kuruluşların sabotaj, yangın, hırsızlık, soygun, yağma, yıkma burada bulunanları zorla işten alkoyma, sağlıklarını ve vücut bütünlüklerinin tehdit ve tehlikelere karşı korunması ve güvenliklerinin sağlanması, yurtdışına giriş çıkış yapılan yerlerde giriş ve çıkışa yarayan belgelerin kontrolü ile giriş çıkış işlemlerinin yapılması, aranan ve giriş çıkışları yasaklananların resmi güvenlik görevlilerine teslimlerinin sağlanmasıdır.”

Özel güvenlik teşkilatları yurt içinde belirli bölgelerde güvenliğin sağlanması için genel kolluk adına görev yapan özel kolluk statüsündeki güvenlik güçleridir bu personelin kendisine ait yapılanması, görev ve yetkileri, özlük hakları bulunmaktadır. Görev alanları içerisinde birçok açıdan genel kolluk yetkilerine sahip olmakla birlikte hukuki yapılanmaları tam oluşturulmadığı için bir takım konularda sıkıntılar içerisinde de ayrı bir önemleri vardır ve genel kollukla en çok ortak ve bağlantılı çalışmalar yürüten özel kolluk çeşididir.

1.4.2. Polisin Sosyal Hayattaki Yeri (Toplum Destekli Polislik)

Suçla mücadelede dünyanın hiçbir ülkesinde polis teşkilatları tek başlarına tam olarak başarılı olamamışlardır ve olamayacaklardır da. Bu durum polis teşkilatının bir eksikliği değildir. Suç, toplumsal bir olaydır. Çözümü de yine toplumun içindedir ve toplumla beraberce bulunmalıdır. Suça karşı en başarılı mücadele, ancak, halkın aktif desteği ve kurumlar arası işbirliği ile yapılabilir.

Suç, sosyal bir olgudur ve her suçun sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik problemlere kadar uzanan bir çok nedeni olabilmektedir. Bundan dolayı, sadece polisiye yöntemlerle suçları önlemeye çalışmak, istenen başarıyı getirmemektedir. Suçların kontrol edilmesinde ve önlenmesinde diğer sosyal kurumlarla işbirliği içerisinde olmaya ve halkın desteğinin kazanılmasına azami ihtiyaç vardır.

Hiç bir polis teşkilatı tek başına artan suçlarla mücadelede başarılı olamamıştır. Buna bir de teşkilat içinden ve dışından kaynaklanan problemler eklendiğinde, sorun daha da büyümektedir. Polis Teşkilatı her ne kadar bir takım teknik imkânlarla sahip olsa da, suçluların sahip olduğu teknik imkânlar ile işlerindeki profesyonellik çoğu zaman polisi zor durumda bırakmaktadır. Bu durum, artan suçlarla mücadelede yeni çözüm yolları bulmayı zorunlu kılmaktadır. Bu çözüm yollarından biri ve en önemlisi de polisin halktan yardım almasıdır.

Batı'da polis, olayların ortalama olarak %90'ını ihbar ve diğer yollarla öğrenebilmektedir. Polisin bu ülkelerde kendisinin doğrudan doğruya tespit ettiği suçların oranı %10'u aşamamaktadır. Bu ülkelerde suçları ihbar oranı %90 seviyesindeyken, ülkemizde bu oran yapılan bir araştırmaya göre %39.1'dir.³² Bu da polisin halktan yardım alma oranının çok düşük olduğunu ve olayları kendi yöntemleriyle çözmek zorunda kaldığını göstermektedir.

Yapılan istatistiksel çalışmalardan, polisin çoğu zaman olay meydana gelmeden önce haberinin olmadığı anlaşılmaktadır. Halkla yeterince samimi ve güvene dayalı ilişki kuramayan polis, suçun önlenmesi ve çözümü ile ilgili olarak yeterli ve güvenilir bilgi alamamaktadır.³³ Polisin çoğu zaman suç işlendikten sonra haberinin olması, halkla sıkı bir işbirliği kuramamasından ve destek alamamasından kaynaklanmaktadır. Halk ne zaman kendi problemleri ile polisin ciddi bir şekilde ilgilendiğine inanırsa, o zaman polisin kendilerinin bir parçası olduğunu kabul etmekte ve ona destek olmaktadır. Halkın polisten neler beklediğini bilmek ve bu istekler doğrultusunda halkla dostluklar kurmak polisin işini büyük oranda kolaylaştıracaktır.

Suç oranlarının anormal derecede artması, suçların önlenmesi ve işlenen suçların faillerinin bulunması doğrultusunda halktan hiç destek gelmemesi, polisin özgüven kaybına, içe kapanmasına ve tepkisel polisliğe yönelmesine neden olmaktadır. Bütün bunlardan dolayı polise halk desteğinin sağlanması polisin başarısı ve haliyle özgür toplumsal düzenin muhafazası açısından hayati önemi vardır. Zira hiçbir polis gücünün başarısı ve hiçbir özgürlükçü toplumsal düzenin muhafazası, sadece ve sadece zora dayanarak mümkün

³² Dönmezer, S., Yenisey, F., "Ceza Adalet Sisteminde Jandarma ve Polisin Rolü ve Etkinliği", Polis Bilimleri Dergisi, Sayı 1, Ankara, 1998, s. 25.

³³ Akalın, M., "Toplum Polisliği", Türk İdare Dergisi, Ankara, 2002, s. 221.

kılinamaz. Halkın ilgi, sevgi ve desteğinin olmadığı yerlerde polis başarısız olur.³⁴ Bu nedenle, polisin halkın desteğini alma konusunda özel çaba göstermesi gerekmektedir.

Polis, başarılı olabilmek için, halka yakınlaşmalı, onların istek ve beklentilerini dikkate almalı ve bunu asla otorite zaafı olarak görmemelidir. Çünkü polis halk dayanışmasının temelinde, ‘halkla dostluk kurma ve problemlere birlikte çözüm üretme’ yer almaktadır. Halkın suçun çözümüne katılması, bir konuda sınırlı sayıda kişinin düşünmesi yerine, binlerce kişinin düşünmesi ve değişik çözüm yolları bulunması anlamına da gelmektedir.

Halkın polis imajını belirlemeye yönelik yapılan bir araştırmaya göre, halkın polise destek vermeye istekli ve hazır olduğu görülmektedir. Buna rağmen, uygulamada polise yeterli halk desteğinin verildiğini söylemek zordur. Bunun sebeplerinden biri, halkın suçu önlemeyi, suçlularla mücadele etmeyi yalnız polisin görevi olarak kabul etmesi, diğeri, şüphelileri veya suçluları ihbar etmenin, sosyolojik olarak ayıplanan, kınanan bir davranış olarak görülmesidir. Amerika’da suç önleme grupları bu grupların faaliyet gösterdiği yerlerde polisin işini daha da kolaylaştırmaktadır. Sosyolojik bir tavrın bugünden yarına değişmesini sağlamak zor olmakla beraber, halka, ihbarın doğru ve hukuki bir kurum olduğu ısrarla anlatılmalıdır. Ayrıca, ihbar sonucu aydınlatılan olaylar medya aracılığıyla halka duyurulması, bunun toplumsal huzurun tesis edilmesine sağlayacağı katkıların anlatılması gerekmektedir.

Polis halk işbirliği, siyasi, sosyal, kültürel faktörlere bağlıdır ve polisin halk tarafından meşru bir güç olarak Kabul edilmesiyle doğru orantılıdır. Ne yazık ki Türkiye’de halk-polis işbirliği açısından önemli kültürel sorunlar vardır. ‘İşbirliği’, ‘ihbar’ ve ‘muhibir’ gibi kavramlar Türk toplumunda olumsuz bir anlamda kullanılmakta ve kınanması, karşı çıkılması, önlenmesi gereken davranış kodlarını ifade eder görünmektedir. Oysa, Japonya ve Almanya gibi polisin başarılı olduğunun kabul edildiği ülkelerde bu başarı büyük ölçüde halkın polisle işbirliği içinde olmasına, kanuna aykırı fiilleri ‘ihbar’ ederek ‘muhibirlik’ yapmasına dayanmaktadır. Halkın polisle işbirliği yapması, bir ölçüde de, kendi menfaatlerinin polis tarafından temsil edildiği ve korunduğuna inanmasına bağlıdır. Durum böyle değilse, halkın polisle işbirliği yapması zayıf bir ihtimaldir. Polisin başarılı olması, etkili olması, o bölgede yaşayan insanların polisle işbirliği yapmasına dayanır. Halktan bilgi

³⁴ Polis Dergisi 4. Sayısının Eki, “Halkın Polis İmajı ve Polis-Halk Bütünleşmesinin Dinamikleri Araştırması”, Sayı 4, Ankara, 1995, s.19.

gelmeksizin suçluları bulmak ve adalete teslim etmek oldukça zordur. Bunun için polisle halkın işbirliği yapması zorunludur.³⁵

Şu anki haliyle Avrupa'ya uyum sürecinde Türkiye'deki bir çok kurum içerisinde en fazla hazır durumda olan birim polis teşkilatıdır. Gerek teçhizat ve gerekse eğitim açısından Türk polisi bir çok kuruma göre hızla Avrupa düzeyine yaklaşmaktadır. Ancak, Türk polisinin Avrupalı meslektaşları ile arasındaki farkı kapatmasında yaşanan sorun 'teknolojik' uyumdan daha çok, 'yerellik', 'demokratikleşme', 'sivil katılım' ve 'sivil denetim' gibi kavramlar bazında olmaktadır. Bu kavramların Türk polisinde henüz yeteri kadar işlendiği ve yerleştiği söylenemese de "*Toplum Destekli Polislik Projesi*" kapsamında sürdürülen çalışmalarla bu eksikliklerin en kısa sürede giderileceği düşünülmektedir.

Polisin tek başına bütün suçların önüne geçmesi imkansız olduğundan, suç ve suçlularla mücadelede polisin başarılı olabilmesi için halkın polise inanması ve güvenmesi ve çeşitli şekillerde destek vermesi şarttır. Polisin başarılı olduğu ülkelerde, halkın polisle işbirliği yapmaya hazır olmasının önemli payı vardır. Bu da yakın zamanda Emniyet Genel Müdürlüğüne başlatılmış olan "*Toplum Destekli Polislik*" uygulamalarının ne kadar gerekli ve ne kadar yerinde olduğunu göstermektedir.

Polislik, günlük yaşamın birçok aşamasıyla ve yönüyle ilgili olabilen bir hizmet birimidir. Polislik kadar sosyal çerçevesi geniş ve toplumla iç içe olan başka bir meslek düşünülemez. Bir mühendisin ömrü makineler arasında, bir öğretim üyesinin ömrü ise kitap ve öğrencilerle geçebilir. Polis ise, her gün her türlü insanla ilişki içerisinde. Bir polis bir yandan çocuk, yaşlı ve hastalarla ilişkisi olabileceken, öte yandan, bir sanık ve mağdur ile de ilgilenmek durumunda kalabilmektedir. Bu kadar geniş bir alanda, farklı yaş ve meslek gruplarından insanlarla muhatap olan polislerin görevleriyle ilgili tüm alanlarda yeterli bir eğitim alması mümkün müdür? Eğer polise bütün görev alanlarıyla ilgili eğitim verilmeye çalışılırsa ömür boyu aralıksız eğitim verilmesi gereklidir. Amerikalı bir eğitim sosyologu olan John Dewey "Eğitim hayata hazırlık değil, hayatın ta kendisidir", derken aslında eğitimin

³⁵ Polis Dergisi 4. Sayısının Eki, a.g.m., s.32.

tüm hayat boyu devam eden bir süreç olduğunu vurgulamak istemiştir. Çünkü, insan ölene kadar öğrenmeye devam etse bile kendisine lazım olan bilgiler yine de bitmemektedir. Bir yerde de bu işe bir nokta koymak veya önceliklerine göre bir sınır çizmek gerekmektedir. O halde, bir güvenlik personeli bir yandan görev yaparken, öte yandan eğitime ve öğrenmeye devam edecektir.³⁶

Bir güvenlik personelinin eğitiminde ona mutlaka bilmesi gereken temel bilgiler verildikten sonra sürekli olarak bir meslek içi eğitim gereklidir. Eğitimle görev birbirinden kopuk iki aşama değil, birbiriyle devamlı bir bağlantı ve ilişki içinde olması gereken iki süreçtir. Mesleğin içiyle meslek eğitimi bir bütündür. Dolayısıyla bir mesleğin eğitimi, bu sadece polislikte değil diğer mesleklerde de geçerlidir, okulda verilen eğitimle bitmemektedir. Okul sadece bir başlangıç olup asıl eğitim meslekte verilmektedir. Ülkemizde olduğu gibi gelişmiş bir çok ülke polis eğitimlerinde ‘kısa süreli teorik eğitimden’ sonra, sıklıkla tekrar eden bir ‘meslek içi eğitim’ görülmektedir. Örneğin; bir İngiliz polisinin meslek hayatının büyük bir kısmı meslek içi kurslarda geçer ve bu kurslar bir angarya veya lüks olarak görülmediği gibi mesleğin kaçınılmaz gerekleri arasında değerlendirilir.

Bir ülkenin vatandaşlarına verdiği eğitim artık örgün eğitim kurumları olan okullarla sınırlı kalmamaktadır. Özellikle meslek içinde verilen hizmet içi eğitim etkinlikleri daha da önem kazanarak sürekli hale gelmeye başlamıştır. Dinamik toplum yapısı teknolojik gelişmeler ve çevresel etmenler, toplumun yaşam biçimini, anlayışını ve değer yargılarını sürekli olarak değiştirdiği için, kurum ve kuruluşların rol ve işlevleri de sürekli değişmeye başlamıştır. Bu durum, kuruluşların işleyiş yapısının ve personel özelliklerinin değiştirilip geliştirilmesini kaçınılmaz hale getirmiştir. İşte bu nedenle sürekli hizmet içi eğitime ve insan kaynaklarının geliştirilmesi faaliyetlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Türk Polisi açısından bakıldığında; demokratik yaşam biçimi anlayışının, toplumun beklenti düzeyinin, yasa ve yönetmeliklerin, suç ve güvenlikle ilgili unsurların hızla değişmesi ve bu değişimin gelecekte daha da hızlanacak olması, polisin sürekli eğitilmesini

³⁶ Polis Dergisi 4. Sayısının Eki, a.g.m., s.35.

zorunlu kılmaktadır. Bugünün anlayışı ve yaklaşımları ile, yarının toplum ihtiyaçlarına ve sorunlarına çözüm bulabilmek oldukça güçleşecektir. Bu nedenle, polisin hem hizmet öncesinde etkili bir biçimde yetiştirilmesi, hem de hizmet içinde sürekli olarak kendini yetiştirip yenilemesi bir zorunluluk haline almıştır. Bu zorunluluk neticesinde gerçekleştirilen eğitimler, Türk Polisinin geleceğin ihtiyaçlarına hızla cevap verebilecek şekle gelebilmesinde önemli bir etkidir.

Emniyet hizmeti, toplum hayatındaki yeri ve sunulmasındaki zorluklar açısından büyük önem arz eden bir kamu hizmetidir. Bu hizmetin sosyal hayattaki yerine bakıldığı zaman “kamu düzeninin sağlanması”nın, insanların birlikte, yani toplum halinde yaşayabilmelerinin vazgeçilmez ve birinci derecede şartı olduğu görülür.

Bireylerin de toplu halde yaşayanların da temel ihtiyaçları güvenlidir.³⁷ Bu ihtiyaç arzu edilen şekilde karşılanmayınca diğer ihtiyaçlar ihtiyaç olarak ortaya çıkmazlar. Bu sebeple yapılacak ilk iş kişilerin mal ve can güvenliğini sağlamaktır.

Sosyal düzenin bozulduğu her ortamda huzur ve sükûnu koruyacak, mal ve can güvenliğini sağlayacak bir koruyucu güç ve kuvvet ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla polis yapısı gereği sosyal yapının bekçisidir.³⁸

Hangi ülkeye giderseniz gidin o ülkede ilk ve son karşılaştığımız kişi büyük ihtimalle bir polis olacaktır ve onun sizde bırakacağı izlenim de uzun süre sizi etkileyecektir. Dolayısıyla, polisin tutumu ve davranışı sadece bir kurumu değil, aynı zamanda devleti temsil etmektedir. Bütün bunlar bize polisin tutum ve davranışının önemini göstermektedir. Polise bunun kazandırılması ise kaliteli eğitim organizasyonları ile mümkün olabilmektedir.

Bir kıyaslama yapılacak olursa, gelişmiş bir Avrupa olarak bilinen İngiltere polis teşkilatının hizmet kalitesiyle Türk polis teşkilatının hizmet kalitesi arasındaki mesafe 1990’lı yıllarda 15-20 yıl gibi bir süre gibi görünürken, bu mesafe günümüzde neredeyse kapatılmış gibidir. Özellikle, teknik imkan ve cihazlar konusundaki fark 1-2 yıl gibi kısa bir sürede

³⁷ Dündar, A.N., "İç Güvenlikte Yeniden Yapılanma", Polis Dergisi, Sayı: 2, 1995 s.5.

³⁸ Sokullu, F., Polis, Toplumsal Bir Kurum Olarak Gelişmesi, Polis Alt Kültürü ve İnsan Hakları, 1. Basım, İstanbul, 2002, Gümüş Basımevi, s.22.

kapatılacak kadar kısalmıştır. Öte yandan, ülkemizdeki üniversiteler, eğitim kurumları, sağlık ve medya kurumları ile onların İngiltere'deki karıştları arasındaki hizmet kalitesi farkı hem daha fazla, hem de mesafenin kapanma hızı çok düşük görölmektedir.

Türk polisi çağdaş kriterlerle değeriendirildiğinde Türkiye'deki bir çok kurumdan daha kaliteli hizmet ürettiği, hatta bazı konularda bir çok gelişmiş ülke polisinden bile daha ileri durumda olduğu görölecektir.³⁹

Son yıllarda Emniyet Teşkilatının hizmet içi eğitimlerinde büyük bir artış meydana gelmiştir. Bunun için 2005 yılında Teşkilat personelinin yaklaşık %59'unun hizmet içi eğitimden geçirilmiş olması önemli bir göstergedir. Emniyet Genel Müdürlüğü Hizmet içi Eğitim Yönetmeliği bu oranın alt sınırını %20 olarak belirlemiş olmasına rağmen, mesleğin doğasından kaynaklanan güçlükler bunun çok daha üst seviyede olmasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle 2006 yılında bu oranın %62'ye çıkartılması hedeflenmektedir.

Hizmet içi eğitimlerde hiç kuşkusuz branş eğitimi diyebileceğimiz teknik eğitimler çok önemlidir. Bu eğitimlerle Teşkilatın ihtiyaç duyduğu alanlarda uzman personelin yetiştirilmesi sağlanır. Fakat unutulmaması gereken önemli bir nokta vardır ki o da polisin önce bir insan olduğu ve bu nedenle bir takım sosyal ihtiyaçlarının olduğudur. Bu ise, polisin sağlıklı bir birey olarak meslek yaşamını devam ettirebilmesi için bireysel yönden kendini geliştirmesi ihtiyacını doğurmaktadır. Tek tek bireylerin gelişimi ise topyekün kurumsal gelişimi sağlamaktadır.

Polisin her şeyden önce bir insan olması ve bu toplumun içerisinde çıkmış bir birey olması, toplumda var olan birtakım artı ve eksilerin onda da var olması anlamını taşımaktadır. Toplumun yansıması olan polisin bir de mesleğin doğal güçlükleri ile karşılaşması, onun fiziki ve ruhsal bünyesinin zorlanması anlamına gelmektedir. Bu zorlanmanın olumsuz etkilerinin en aza indirgenmesi ise onun iyi hazırlanmış, ihtiyaca cevap veren hizmet içi eğitimlerden geçmesini zorunlu kılmaktadır. Çünkü, eğitimde sayısal orandan daha önemlisi nitelik ve ihtiyaca yönelik olma durumudur.

³⁹ Sokullu, a.g.k., s.35.

Polis ülkenin dört bir yanında görev yapan bir kamu görevlisidir. Türkiye'nin idari yapısı göz önüne alındığında, polisin halkın ¾'üne emniyet ve asayiş hizmeti sunduğunu görmekteyiz. Hiçbir kamu iş görenin, polis kadar halkla iç içe, halkın yanı başında hatta vatandaşın danışmanı gibi görev yaptığını göremeyiz.⁴⁰

Bugün polisi, ülkedeki terör ve anarşi olaylarını önleme ve bastırma görevinin dışında grevlerde, mitinglerde, gösterilerde, konserlerde, sportif faaliyetlerde ve hatta gece kondu yıkımlarında kısacası hayatın her alanında görmekteyiz.

⁴⁰ Sokullu, a.g.k., s.22.

II. BÖLÜM

TÜRK POLİS TEŞKİLATININ EĞİTİMİ

2.1. Eğitimin Genel Tanımı

Eğitim, en genel anlamıyla birey davranışlarında istendik yönde değişiklik meydana getiren etkinlik yada süreçtir.⁴¹

Eğitim, kişilere yalnız bir takım mesleki bilgilerin verilmesi değil, insanı erdeme yöneltmek, gençlere iyi bir insan olmak, iyi yurttaş olmak isteğini uyandırmak, insan sevgisi ve kanun saygısı oluşturmak; kısaca güvenilir bir kişi yapmaktır.⁴²

Eğitim bireylerin topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olan bir süreçtir ayrıca eğitimde önemli olan “yaratıcılık ve elastikiyet” tir.⁴³

Eğitimde temel amaç; kişilere görevlerini en etkin bir şekilde yapmalarını sağlayacak bilinç, bilgi ve becerinin kazandırılmasıdır.⁴⁴

Eğitim süreci yalnızca bireye olumlu yönde davranış kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda bireyi geliştirir ve gelecekteki yaşamına hazırlar. Eğitim süreci kapsamlı, sürekli ve çok boyutludur, yaşam boyu devam eder ve yaşantılarla kazanılır. Zaman ve yer açısından sınırsızdır ve her şeyden önemli olarak da kültürü oluşturur.⁴⁵

Eğitim, toplumun değer yapıları ile bilgi ve beceri birikiminin yeni kuşaklara aktarılması bu amaçla okullarda ve benzer kurumlarda sürdürülen öğretim ve yetiştirme etkinlikleridir.⁴⁶

Geniş anlamda eğitim kişinin belli bir yaşam tarzını öğrendiği toplumsallaşma ve kültürleşme süreci ile özdeş tutulabilir. Eğitim, bireyi sosyal yaşama uydurmak, yeteneklerini

⁴¹ Ertürk, S., Eğitimde Program Geliştirme, 1.Basım, Yelken Tepe Yayınları, Ankara, 1979, s.13.

⁴² Fındıklı, R., İngiliz Polis Sistemi, 1.Basım, Doğan Mat., Ankara, 1993, s.102-103.

⁴³ Dursun, Z., Ürk, R., “Polisin Eğitim Sorunu”, Polisin Eğitimi Sempozyumu, Ankara, 25-27 Ekim 2000.

⁴⁴ Efil, İ., Toplam Kaliteye Ulaşmada Önemli Bir Araç ISO 9000 KGS, 1.Basım, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa, 1996, s.25.

⁴⁵ Demirel, Ö., Genel Öğretim Yöntemleri, 1.Basım, Usem Yayınları, Ankara, 1995, s.11.

⁴⁶ Çetiner, A., Poliste Temel Eğitim, 1.Basım, Sam Yayıncılık, Ankara, 2000, s.17.

geliştirmek ve sosyal değere saygı duymaya yöneltmek için uygulanan yöntemlerin tümüdür.⁴⁷

Bir diğer tanıma göre eğitim, bireyin yeteneklerini geliştirmesini ve sosyal yaşama etkin bir biçimde katılmasını sağlayacak bilgi ve becerilerle donatmayı amaçlayan etkinliklerin tümüdür.⁴⁸

Eğitim kavramı üzerinde buraya kadar yapılan tanımların hemen hemen tamamında eğitimin bir süreç olduğu ve bireye sürekli yeni bir şeyler kazandırmayı hedeflediği vurgulanmaktadır. Ayrıca eğitimin sosyalleşme ve kültürleşme süreci olduğu ifade edilmektedir. Eğitimin amacının bireyi, kendisine ve sosyal yaşama faydalı hale getirme olduğu da göz ardı edilmemelidir.

2.2. Polisin Eğitimi

Şu bilinmelidir ki polislik görevi herhangi sıradan bir görev değildir. Misyonu, hiyerarşisi, görev alanı, yetkileri, karşılaştığı insanların kimliği, olayların niteliği ve belki de en önemlisi bir tehlike riski ile karşı karşıya kalınan bir görevdir. Güvenlik güçleri bazen hem kendileri hem toplum için ciddi tehditler içeren ve ani kararlar almayı gerektiren durumlarla yüz yüze gelebilmektedir. Biliyoruz ki herhangi bir saldırganın saldırısı ve fiziki zarar vermesine karşı polisin cevabı ve sergileyeceği davranışlar yaşamsal önem arz eder. Böylesi bir olunmaz görevi yerine getiren bireylerin eğitimi tartışılmaz derecede önemlidir. Polis eğitimi, genel eğitimin bir parçası olmakla beraber, mesleki bir eğitim olması sebebiyle genel eğitimden ayrılmakta ve kendisine özgü nitelikler arz etmektedir. Nitekim stratejik önemi ve mesleğin özelliği dolayısıyla polis eğitimi bütün dünyada ve bu arada ülkemizde de genel eğitimin dışında tutulmuştur.

Güvenlik kuvvetlerinin özellikle toplumsal olaylar başta olmak üzere, yurttaşlarına olan davranış şekillerinin, ülkelerin demokrasiyi benimseme göstergesi olarak algılandığı günümüzde, polis eğitimi ayrı bir öneme sahiptir.⁴⁹

⁴⁷ Ertürk, a.g.k., s.14.

⁴⁸ Çetiner, a.g.k., s.18.

⁴⁹ Aytaç, Ö., Bilir, İ., "Polis Eğitimi: Polis Akademisi Polis Koleji, Polis Okulları, Eğitim Daire Başkanlığı ve Daire Başkanlıklarının Hizmet İçi Eğitim Kurslarına Eleştirel Bir Yaklaşım Denemesi", Polis Dergisi, Sayı 22, Ankara, 2000, s.263.

Polis eğitiminden amaç; polisin bilgisini, becerisini, yeteneğini, kavrayışını ve muhakeme gücünü arttırmaktır. Devletin sürekliliği için, ona bekçilik yapacakların dürüst, erdemli, bilgili, nitelikli, yetenekli, ahlaklı ve sorumlu olması gerekir.⁵⁰ Bütün bu değerlere ulaşılması için, devletin koruyucularının iyi bir eğitim görmeleri gerekir. Devletin, yetersiz, yeteneksiz, bilgisiz ve sorumsuz kişilerin eline düşmesini önlemek, ülke yöneticilerinin en başta gelen görevlerinden biridir. Bu nedenle, devleti koruyacak kimselerin yetiştirilmeleri özel bir önem taşımaktadır.

Polis eğitiminin amacı yalnızca istatistiksel olarak personel sayısını artırmak değil, meslek mensuplarının kendi istek ve yeteneklerine göre çağdaş beklentilerini, bilim ve teknolojiye uygun olarak yetiştirmek, onların iyi vatandaş değil aynı zamanda iyi bir meslek mensubu olmalarını sağlayacak özellikleri, eğitim yoluyla kendilerine kazandırmaya çalışmak olmalıdır. Ayrıca polis eğitiminde niteliğe ve kaliteye önem vermeden sadece sayısını artırmak kısa vadede olmasa bile uzun vadede sıkıntılara neden olabilecek bir harekettir. Polis eğitiminde önemli olan, polise sadece mesleği ile ilgili bilmesi gerekenleri öğretmek değil, öğrenme ihtiyacını hissettirmek olmalıdır. Fındıklı polis eğitiminin amacı şöyle özetler.⁵¹ “Polis eğitimi, polisin mesleki bilgi, görgü ve kültürünü arttırmak ve ileriye bakışını geliştirme çabasıdır.”

Enformasyon çağında, bilgi teknolojisinin belirleyici olduğu bir ortamda, insana yatırım ve eğitimin önemi tartışılmazdır. Polisin öğretim yıllarında genel-temel eğitim alması kuşkusuz çok önemlidir. Ancak eğitimlerinin ilk yıllarını izleyen yıllarda polislerin farklı dallarda uzmanlaşmalarına yol açacak şekilde eğitim programları düzenlenmelidir. Bilgi toplumunda bireye güç sağlayan uzmanlaşmış bilgidir. Her hangi bir şeyi başarabilmek uzmanlaşmış bilgiyi gerektirmektedir.

İnsan kaynağını yetiştirmek, değişen koşul ve gereksinimleri karşılamak eğitim sistemi ile olanaklıdır. Gereksinim duyulan insan kaynağını yeterlilik düzeyine getirme, ancak bilgi ve becerileri geliştirme yoluyla olanaklıdır. İnsan gücünü geliştirme yönünde gösterilen çabalar çerçevesinde toplumun her kesimiyle ilgilenecek polisin de kendi alanının uzman olarak yetiştirilmesi ve özel bilgi-beceri kazandırılması büyük önem taşımaktadır.

⁵⁰ Fındıklı, a.g.k., s.103.

⁵¹ Fındıklı, R., “Polis Eğitiminin Sorunları”, Polisin Eğitimi Sempozyumu, Ankara, 25-27 ekim 2000.

Demokratik bir toplumda toplumsal düzen ve huzuru sağlamakla görevli polisin etkin ve önemli bir eğitimden geçirilmesi gerekmektedir. Güçlü ve güvenli bir Emniyet Teşkilatının oluşturulması güvenlik hizmetlerinin etkili ve verimli bir şekilde sunulması ve polislerin meslek yaşantılarına kendilerine güvenerek başlamaları ancak iyi bir eğitimin verilmesiyle sağlanacaktır. Çünkü geçmişin polis anlayışı ve yaklaşımları ile bugünün ve geleceğin güvenlik ihtiyaçlarına ve sorunlarına çözüm bulabilmek güç olacak yada yanlış çözümler bulunacaktır. Bugünden yarının toplumuna hizmet verebilecek nitelikte polislerin yetiştirilmesini sağlayacak önlemleri alarak, eğitim programlarını çağın değişen ve gelişen koşullarına göre hazırlanmak gerekmektedir.

Eğitim, bugün veya yakın gelecekte gerekli olan becerileri iyileştirmeyi ifade eder. Eğitim, polise daima haklının yanında yer olabilme şuurunu verebilmelidir.

Gelişen teknoloji ile suçlarda ve suçların çeşitliliğinde yüksek seviyede artış gözlenmiştir. Hızla artan suç işleme oranları suçların daha karmaşık ve çeşitli hale gelmesi insan hakları üzerine yapılan tartışmaların artması ülkemizin coğrafi ve jeopolitik konumu göz önünde alındığında, komşu ülkelerimizin bazı beklentilerini de düşünürsek polisin rolünü geliştirerek değiştirmesi kaçınılmazdır. Bu değiştirme ve geliştirme çabaları da eğitimle başlayacaktır.⁵²

2.3. Türk Polis Eğitim Kurumları

Emniyet Teşkilatının çeşitli kademelerine eleman yetiştiren kurumlar beş ana başlıkta toplanmıştır.

1- Polis Akademisi

— Güvenlik Bilimleri Fakültesi

— Güvenlik Bilimleri Enstitüsü

— Polis Meslek Yüksekokulları

2- Polis Koleji

⁵² Fındıklı, a.g.m.

3- Eğitim Daire Başkanlığı (Polis Eğitim Merkezleri)

4- Karayolu Trafığı Polis Okulu

5- Tadoc (Turkish International Academy Against Drugs and Organized Crime - Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi)

2.3.1. Polis Akademisi

Polis Akademisi, Emniyet Teşkilatının memur, amir ve yönetici ihtiyacını karşılamak, ön lisans, lisansüstü eğitim yapmak, bilimsel araştırma yayın ve danışmalık yapmak üzere bilimsel özelliğe sahip ve bünyesinde fakülte, enstitü ve polis meslek yüksek okulları bulunan bir yüksek öğretim kurumu olarak kurulmuştur.⁵³

Polis Akademisinin tarihçesine baktığımızda⁵⁴ 1937 yılında, Emniyet Hizmetlerinin orta ve üst düzeyde amir ve yönetici kademelerinde verimli bir şekilde çalışacak, kültürlü, mesleki beceri ve davranışlara sahip, yasalara, Atatürk İlke ve İnkılâplarına bağlı disiplinli polis amirleri yetiştirmek üzere 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 10. Maddesine istinaden Polis Enstitüsü adı altında bir yıllık meslek içi yüksek okul olarak kurulduğunu görürüz.

1937 yılında ulusal eğitim sistemi şartlarına dayalı ve bağlı olarak Polis Enstitüsü bir yandan temel eğitim birimi öteki taraftan yüksek ihtisas çalışmalarının yürütüldüğü bir eğitim öğretim kurumu olarak düşünülmüştür.

Daha sonra çağın gelişmelerine ayak uydurarak 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununda belirtilen statüsünden ayrı bir gelişme göstermiş bir yüksek öğretim kurumu haline getirilmiştir. 2 yıllık mesleki yüksek tahsil eğitimi sırasıyla 25.06.1962 tarihinde 3 yıla, 10.10.1980 tarihinde de 4 yıla çıkarılmıştır.⁵⁵

Son olarak 25.04.2000 tarihinde kabul edilen Polis Yüksek Öğrenim Kanununda Polis Akademisinin görevleri şu şekilde anlatılmıştır.

⁵³ Polis Yüksek Öğrenim Kanunu Md.3. (09 Mayıs 2001 Resmi Gazete Sayı 24397).

⁵⁴ Ayrıntılı Polis Akademisi tarihçesi için bkz. <http://www.pa.edu.tr/tr/baskanlik/index.php?sayfa=2> (11.05.2005).

⁵⁵ Altner, a.g.k., s.91.

Temel bilimler ve sosyal bilim alanlarından birinde lisans düzeyinde bilgi ve beceriye sahip, mezuniyetten sonra verilecek görevleri yapabilecek, emrindeki personeli veya birimi eğitebilecek ve yönetebilecek düzeyde Emniyet Teşkilatına amir ve yönetici yetiştirmek,

Başkanlığın bünyesinde kurulacak fakülte, enstitü veya enstitülerde emniyet hizmetleri sınıfından en az lisans düzeyinde eğitim-öğretim görmüş amir ve yöneticilerle, aynı eğitim öğretim düzeyindeki diğer kişilere, ilgili bilim dallarında lisansüstü eğitim ve öğretim vermek, ön lisans düzeyinde eğitim-öğretim yapan polis yüksek okullarında, polis memuru yetiştirilmesini sağlamaktır.⁵⁶

Bu kanunla birlikte lisans düzeyinde eğitim veren birimin adı Güvenlik Bilimleri Fakültesi olmuştur. Öncelikle söylemeliyim ki Polis Akademisi İçişleri Bakanlığına ve Emniyet Genel Müdürlüğüne çözümler ve öneriler üreten bir kurum halinde çalışmalıdır. Emniyet müdürlüğüne terfi ve emniyette kurmaylık eğitimleri de Güvenlik Bilimleri Fakültesince veriliyor olmalıdır.⁵⁷

2.3.1.1. Güvenlik Bilimleri Fakültesi

Güvenlik Bilimleri Fakültesi emniyetin amir kısmının yetiştiği tek okul olma özelliğini taşımaktadır. Buraya Polislik bilimi okumaya ve pratik uygulamanın aktif aktörleri olmaya gelen öğrenciler; ya polis kolejini başarı ile tamamlayarak polis akademisine gelenler, ya da ÖSS sınavlarında belli bir puanın üzerinde not alan lise mezunu öğrenciler arasında yapılan, yazılı, sözlü, sağlık ve beden eğitimi sınavlarını başarı ile tamamlamış sınırlı sayıdaki öğrencilerin arasından seçilenlerden oluşur.

Yukarıdaki iki kaynak öğrenci grubunun dışında yine her sene Arnavutluk, Gagavuzya, Azerbaycan, Kırgızistan, Arnavutluk, Gürcistan, Türkmenistan, Moldavya ve KKTC'den gelen ve 4 yıl boyunca Güvenlik Bilimleri Fakültesinde okuyarak komiser yardımcısı rütbesiyle mezun olan ve ülkelerine geri dönen öğrenciler de bulunmaktadır. Bu kardeş topluluklardan gelen yabancı öğrenciler de diğer bütün öğrencilerle birlikte aynı sınıflarda okumaktadırlar.

Son olarak şehit çocukları da hiçbir sınava girmeksizin ve Polis Akademisine girmek için gerekli olan hiçbir şart kendilerinde aranmaksızın akademiye girebilmektedirler. Bu

⁵⁶ Polis Yüksek Öğrenim Kanunu Md.4. (09 Mayıs 2001 tarih ve 24397 Sayılı Resmi Gazete).

⁵⁷ <http://gbe.pa.edu.tr/?sayfa=amac> (15.04.2007).

farklılığı nedeniyle hiçbir sınava girmeksizin akademiye gelen şehit çocuğu statüsündeki öğrenci, daha başka herhangi bir değerlendirmeye tabi tutulmaksızın ayrıcalıklı bir statü ile öğretime başlamakta, bu durum ise doğrudan ya da dolaylı olarak hem kendisinin hem de ders gördüğü sınıfın eğitim kalitesinde farklılaşmalara neden olmaktadır. Bu nedenle 1999 yılında yapılan son bir yönetmelik değişikliğiyle bu durum ortadan kaldırılmış ve başarılı olan şehit çocuklarını akademiye alma durumuna yönelmiştir.

Yine bir başka yönetmelik maddesi gereği İçişleri Bakanı, Bakanlık Müsteşarı ve Emniyet Genel Müdürlerinin resmi kontenjanlarına bağlı olarak, alınan öğrenciler de vardır. (Aynı durum polis koleji ve polis okulları için de geçerlidir.) Yönetmelik gereği yasallaştırılmış olan ama demokratik ülkelerle olan karşılaştırılmalı değerlendirmelere göre ise keyfilik unsurunun ağır bastığı ve hukuki bir açıklamasının bulunulmasında gerçekten de zorlanıldığı bu durumun bir an önce düzeltilmesinde yarar vardır.

Böylesi 5 farklı kaynaktan (polis koleji, sivil lise, yabancı ülkelerden gelen öğrenciler, şehit çocukları ve kontenjan öğrenci) Polis Akademisine gelen ve eğitime başlayan öğrencilerin, aynı sınıf içerisinde eğitim almaları durumunda eğitimde bir hayli sıkıntının yaşanabileceği yadsınamaz bir gerçektir.

Güvenlik Bilimleri Fakültesinde 4 yıllık fakülte denginde lisans eğitimi verilmektedir. Haftalık 30 ders saatine göre programlama yapılmaktadır. Şimdi 4 yıl içinde Güvenlik Bilimleri Fakültesinde okutulan dersleri ve bu derslerin bir hafta içindeki dağılımını aşağıdaki tabloyu inceleyerek gözlemleyebiliriz. (bkz. Tablo 1)

Tablo 1: Güvenlik Bilimleri Fakültesinde Okutulan Dersleri Gösteren Çizelge⁵⁸

NO	DERSİN ADI	SINIFLAR							
		1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF	4.SINIF (BRANŞ)				
					Ortak	Adli	İdari	Siyasi	Trafik
1	ANAYASA HUKUKU	2							
2	HUKUK BAŞLANGICI	2							
3	MEDENİ HUKUK		2						
4	İKTİSAT		2						
5	KAMU MALİYESİ						2		
6	SİLAH BİLGİSİ	2	2	2	2	2	2	2	2
7	YABANCI DİL	2	2	2	2	2	2	2	2
8	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ	1	1	1	1	1	1	1	1
9	TÜRK DİLİ	1	1	1					
10	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2	2	2	2	2
11	YAKIN SAVUNMA				2	2	2	2	2
12	İNSAN HAKLARI VE KAMU HÜRRİYETLERİ	2	2						
13	GENEL SOSYOLOJİ	2							
14	İDARE HUKUKU			2					
15	CEZA HUKUKU (GENEL HÜKÜMLER)		2						
16	TOPLUM PSİKOLOJİSİ			2					
17	KAMU YÖNETİMİ	2							
18	ADLİ TIP					2			
19	DEVLETLER UMUMİ HUKUKU		2						
20	POLİS MESLEK HUKUKU	2	2						
21	DEVLETLER HUSUSİ HUKUKU			2					

⁵⁸ Polis Yüksek Öğretim Kanunu (25.04.2001 gün ve 24397 Sayılı Resmi Gazete).

22	CEZA MUHAHEMELERİ USUL HUKUKU			2					
23	KRİMİNOLOJİ		2						
24	PERSONEL YÖNETİMİ	2							
25	TRAFİK HUKUKU	2							
26	İSTATİSTİK VE ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ					2			2
27	CEZA HUKUKU (ÖZEL HÜKÜMLER)			2					
28	ADALET PSKOLOJİSİ					2			
29	POLİS TAKTİKLERİ				2	2	2	2	2
30	DEVLET GÜVENLİĞİ VE HABERALMA			2					
31	SORUŞTURMA VE YAZIŞMA TEKNİKLERİ				2	2	2	2	2
32	KRİMİNALASTİK					2			
33	TRAFİK TEKNİK VE UYGULAMALARI								2
34	TÜRK SİYASİ TARİHİ							2	
35	SİSTEM ANALİZİ				1	1	1	1	1
36	UYGULAMALI DAVRA BİLİMLERİ				2	2	2	2	2
37	ORGANİZE SUÇLAR					2	2		
38	SUÇ PSİKOLOJİSİ VE DAVRANIŞI			2					
39	TERÖRİZM VE TERÖR SUÇLARI							2	
40	GELİŞİM PSİKOLOJİSİ		2						
41	AVRUPA BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER			2					
42	TRAFİK GÜVENLİĞİ VE KAZA TAHKİKİ								2

43	KRİZ YÖRETİMİ			2					
44	HABERALMA TEKNİKLERİ(KEŞİF, TAKİP, TARASSUT)							2	
45	UYGULAMA	4	4	4	4	4	4	4	4
46	DİSİPLİN HUKUKU	2							
47	BİLGİSAYAR		2						
48	KAMUSAL DENETİM(SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ ETK.)							2	
49	ÇOCUK SUÇLULUĞU					2	2	2	2
50	SATINALMA VE İKMAL HUKUKU						2		
	TOPLAM	30	30	30	30	30	30	30	30

Güvenlik Bilimleri Fakültesinde okutulan derslerin çağdaştırılmasında ve öğrencinin uzmanlaşmak istediği alanlarına göre seçimlik derslerin alınmasında yarar vardır. Her dersin zorunlu olmasının yerine bazı temel dersler zorunlu olarak bütün öğrenciler tarafından alınmalıdır. Bazı dersler ise seçimlik olmalı ve öğrenciler özgür iradeleriyle, uzmanlaşmak istedikleri ve kendi ilgi alanlarına giren dersleri seçebilmelidir.

Her dersin 2 dönem şekliyle okunulması / alınması yerine bazı derslerin bir dönem şeklinde okunulmasında da yarar vardır. Öğrencilerin okudukları derslerin içeriğinin çağdaştırılması, ders kitapların her ders için yalnızca bir tane olması mantıksızlığından kurtulması derslere gelen öğretim görevlilerinin konularında uzman ve yeterli olup olmadığı konularının üzerinde de yeniden düşünülmesinde yarar vardır.

Güvenlik Bilimleri Fakültesinde son sınıf öğrencileri mezun olmak için bitirme tezi alırlar. Öğrencilerin aldıkları bitirme tezlerinde de sıradan ve anlamsız bir tez yapma yerine, Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı daire başkanlıklarının Ar-Ge büroları ve planlama büroları ile kontak kurularak, onların gereksinim duydukları ve boşluk olduğuna inandıkları konularda bitirme tezlerinin hazırlanılması ve öğrenciye tez danışmanlığının ve kaynak bulmanın yardımının tez danışmanı ve ilgili daire başkanlığınca ortaklaşa yapılmasının yolunun aralanmasına gerek vardır.

2.3.1.2. Güvenlik Bilimleri Enstitüsü

Polis Akademisi bünyesi içinde Güvenlik Bilimleri Enstitüsü kurulmuş ve bünyesinde 6 farklı merkez oluşturulmuştur. Enstitüye bağlı olarak yapılacak alt yapılanmanın içerisinde Trafik, Kriminoloji, Organize Suçlarla Mücadele, Terör Çalışmaları, Avrupa Topluluğu'na Uyum, İnsan Hakları ve Stratejik Araştırmalar konularının da ayrı ayrı birer çalışma merkezi olarak görmekteyiz. Yine bu enstitü bünyesinde master ve doktora çalışmalarının yaptırılması ile ilgili ön çalışmalara devam edilmektedir. Burada öncelikle Güvenlik Bilimleri Fakültesi mezunlarına olmak üzere, isteyen sivil üniversite bitirmiş kişilere ve yurtdışından katılımda bulunacak olanlara kısa ve uzun süreli, yerinden ya da uzaktan eğitim biçiminde düzenlenecek etkinliklerle uzmanlık sertifikası, diploma, master ve doktora çalışması yaptırılması planlanmaktadır. 2002–2003 Eğitim Öğretim yılı Güz yarısında aşağıdaki programlarda yüksek lisans yapılacağı kamuoyuna duyurulmuştur.⁵⁹

Suç Araştırmaları

Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi

Trafik Güvenliği ve Yönetimi

Uluslar arası Polislik Çalışmaları

Bu enstitü hem emniyet birimlerinin bilimsel lokomotif ve yenilikleri koklayan akciğerleri durumunda olmalı, hem de EGM'ce yapılan çalışmaları Türkiye içinde ve uluslararası platformlarda bilimsel anlamda ifade eden bir danışmanlık birimi şeklinde çalışmalıdır. Burada yaptırılacak master ve doktora çalışmalarına bağlı olarak Polis okullarının 2 yıllık meslek yüksek okulu olması ve kendi akademik personelinin yetiştirilmesinin çekirdek yapısı da buradan oluşturulabilecektir.⁶⁰

3.3.1.3. Polis Meslek Yüksek Okulları⁶¹

25.04.2001 tarihine kadar Polis Okulu olarak faaliyet gösteren Polis Meslek Yüksekokulları Emniyet teşkilatının ihtiyacı olan polis memurlarını yetiştirmek üzere, ön lisans düzeyinde, mesleki eğitim-öğretim ve uygulama yapmak amacıyla Polis Akademisi

⁵⁹ Güvenlik Bilimleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. <http://gbe.pa.edu.tr/>. (31.07.2006).

⁶⁰ Polis Yüksek Öğretim Kanunu (25.04.2001 gün ve 24397 Sayılı Resmi Gazete).

⁶¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://pmyo.pa.edu.tr/> (31.07.2006).

Başkanlığına bağlı olarak T.B.M.M’ de kabul edilen Polis Yüksek Öğretim kanunuyla 25.04.2001 tarihinde faaliyete geçmiştir.

İçişleri Bakanlığı anılan kanunun 30. Maddesinin f bendine dayanarak çıkardığı “Polis Meslek Yüksek Okulları Genel Yönetim Birimleri Kuruluş Görev ve Çalışma Yönetmeliği”nde Polis Meslek Yüksek Okullarının amacını şu şekilde açıklar:

- Okulların amacı öğrencileri;
- Atatürk İlke ve İnkılâplarına ve Atatürk Milliyetçiliğine bağlı,
- Devletin Ülkesi ve Milleti ile bölünmez bütünlüğüne bağlı,
- Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı ve görev sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren,
- Türk Milletinin milli, ahlaki, insanı ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve sorumluluğunu duyan,
- Toplum yararını şahsi menfaatinin üstünde tutan aile ülke ve millet sevgisiyle dolu,
- Emniyet Teşkilatının ilerlemesine yardımcı olabilecek nitelikte ilmi, mesleki, teknik bilgi ve beceri sahibi,
- Polis olmanın şeref, gurur ve şuurunu taşıyan ve polis üniformasının gerektirdiği saygınlığı yaratabilen,
- Hizmetin görülmesi esnasında karşılaşıcağı sorunları Anayasada belirlenen Cumhuriyetin nitelikleri doğrultusunda çözüme ve takip kabiliyeti gelişmiş.
- Mesleki kültürün ortak maddi ve manevi değerlerini benimseyen,
- Beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş,
- Hizmetin kanunlara uygun olarak yapılması ve arzu edilen neticeye ulaşılmış için, inançlı ve şuurlu bir şekilde mesleki disiplinin gerektirdiği tavır ve davranışlarını gösteren,

— Sorumluluklarını yüklenebilme şuuruna ve başarılı görevler yapabilme yeteneğine sahip,

— Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Ülkesi ve Milletiyle bölünmez bütünlüğü bilincine sahip,

— İnsan Haklarına saygılı,

— Polis halk ilişkilerine duyarlı,

— Polis meslek etik kurallarına bağlı,

Meslek mensubu olarak yetiştirmektir.⁶²

Polis Meslek Yüksekokulları, bu kanunla dört dönem toplam iki yıl eğitim yapacaklar ve polis memurları 2 yıllık eğitimden sonra yüksek okul mezunu olarak Emniyet Teşkilatına katılacaklardır.

Polis Memurların yüksek okul mezunu olmaları polis eğitiminde bir devrim niteliği taşıyordu.⁶³ Eğitimin kalitesinin artırılması sadece sürenin uzatılması ile mümkün değildir. Buna ilave olarak kaliteli eğiticiler, yeterli araç ve gereç ve akademik bir yönetim anlayışı olması gerekir. Aslında bu sistemin devrim niteliğinde olup olmadığı tartışmalıdır. Şöyle ki; Polis Meslek Yüksekokulları müfredatı ile eski polis okulları müfredatı karşılaştırdığında arada pek fark olmadığı görülecektir.(bkz Tablo 2-3)

⁶² Polis Meslek Yüksek Okulları Genel Yönetim Birimleri Kuruluş Görev ve Çalışma Yönetmeliği Md.6. (15.10.2001 gün ve 24554 Sayılı Resmi Gazete).

⁶³ Genç, T., "Açılış Konuşması ", Polisin Eğitimi Sempozyumu, Ankara, 25-27 Ekim 2000.

Tablo 2: Polis Meslek Yüksek Okullarında Okutulacak Derslerin Sınıflara Göre Dağılımını Gösteren Çizelge⁶⁴

S.NO	DERSLERİN ADI	1.SINIF	2.SINIF
1	HUKUK BAŞLANGICI	2	
2	ÖNLEYİCİ POLİS HİZMETLERİ		2
3	TOPLUM PSİKOLOJİSİ		2
4	GELİŞİM PSİKOLOJİSİ	2	
5	DAVRANIŞ BİLİMLERİ		1
6	DEVLET YAPISI VE NİTELİKLERİ	2	
7	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ	2	
8	YABANCI DİL	2	2
9	CEZA HUKUKU (GENEL)	2	
10	CEZA HUKUKU (ÖZEL)		2
11	TEMEL TRAFİK BİLGİLERİ	2	
12	İNSAN HAKLARI KAMU HÜRRİYETLERİ	1	1
13	BEDEN EĞİTİMİ	2	2
14	YAKIN SAVUNMA	2	2
15	SİLAH BİLGİSİ VE ATIŞ	2	2
16	EMNİYET TEŞKİLATI (POLİS MESLEK HUKUKU)	2	
17	POLİSİN GÖREV VE YETKİLERİ		2
18	MESLEKİ TEKNİK YAZIŞMA		2
19	CEZA MUHALEMELERİ USULÜ HUKUKU		2
20	POLİS TAKTİKLERİ		2
21	DİSİPLİN HUKUKU	2	
22	DEVLEK GÜVENLİĞİ VE HABERALMA	2	
23	SUÇ ORGANİZASYONU VE KOVUŞTURMA USULÜ		2
24	MEDENİ HUKUK (KİŞİ HUKUKU)		2
25	HALKLA İLİŞKİLER	1	

⁶⁴ Polis Meslek Yüksek Okulları Eğitim Öğretim Yönetmeliği (15 Ekim 2001 gün ve 24554 Sayılı Resmi Gazete).

Tablo 3: Polis Okullarında Okutulan Ders Dağılım Çizelgesi⁶⁵

Sıra No	DERSLER	I. DNM	II. DNM	Toplam Ders Saati
1	POLİS MESLEK MEVZUATI	1	1	30
2	DEVLET GÜVENLİĞİ VE İSTİHBARAT	1	1	30
3	ÖNLEYİCİ HİZMETLER	1	1	30
4	TOPLUMSAL OLAYLAR VE MÜCADELE ESASLARI	2	2	60
5	MESLEKİ YAZIŞMA TEKNİKLERİ	2	2	60
6	OLAY YERİ İNCELEMESİ	2	2	60
7	CEZA MUHAKEMELERİ USULÜ HUKUKU	2	2	60
8	SİLAH BİLGİSİ VE ATIŞ	3	3	90
9	BEDEN EĞİTİMİ VE YAKIN SAVUNMA	3	3	90
10	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ	1	1	30
11	İNSAN HAKLARI	1	1	30
12	ANAYASA	1	1	30
13	CEZA HUKUKU	1	1	30
14	HALKLA İLİŞKİLER	1	1	30
15	TEMEL TRAFİK BİLGİSİ	1	1	30
16	DAKTİLO-BİLGİSAYAR	2	2	60
17	DİSİPLİN MEVZUATI	1	1	30
18	YANAŞIK DÜZEN	1		15
19	SAĞLIK BİLGİSİ VE İLK YARDIM	1		15
20	POLİSTE HABERLEŞME (MUHABERE)		1	15
21	KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE		1	15
	TOPLAM	28	28	840

⁶⁵ Polis Okulları Yönetmeliği (26.08.1995 gün ve 22836 Sayılı Resmi Gazete).

Her iki okulun müfredatı incelendiğinde aralarında pek bir fark olmadığı görülmektedir. Yüksek okul müfredatı diğerine nazaran genelde haftalık ders saatleri çoğaltılmış bir görünüm arz etmektedir

Gelişmiş ülkelerde temel polis eğitimi 12 ay gibi kısa sürede tamamlanmaktadır. Daha sonra bu temel eğitim meslek içi kurslarla desteklenmektedir. ABD ve Japonya gibi ülkelerde de temel polis eğitimi bir yılın altında olmaktadır.⁶⁶

Güvenlik personeline hayatın ve mesleklerinin bütün ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde eğitim verilmeye çalışılırsa bu eğitim süresi değil 1,2 yıl 4 yıl dahi yeterli olmayacaktır. Çünkü teknoloji ve bilim o denli hızlı ilerlemektedir ki peş peşe yeni buluşlarla ve tespitlerle eski teknoloji ve bilgiler demode olabilmektedir.

İçişleri Bakanlığının çıkardığı yönetmelikle belirlenen Polis Okulları ders müfredatında 06.09.2001 tarihinde değişiklik yapılarak öğrencilere bir dönem boyunca Polis Meslek Etiği dersi verilmiştir. Fakat ne yazık ki devrim diye nitelendirilen son değişiklikle bu dersi görmek mümkün değildir.

Ülke genelinde sayıları 26 olan Polis Okulları, yüksek okula çevrildikten sonra 20 ye düşürülmüştür. Yeni polis okullarının açılması ve okullarda eğitim gören öğrenci sayıları bağlamında konuyu objektif olarak gözlemlemeye çalışan bir akademisyen; niçin bu kadar çok polis okulunun açıldığının yanıtını bulmakta zorlanmaktadır⁶⁷. Yine, yeni açılan bazı okulların öğrenci gereksinimlerinin diğer okullardan öğrenci alma yöntemiyle karşılaması da garipsenecek bir diğer durumdur. Her yeni gelen İçişleri Bakanının seçim bölgesinde, Polis Okulu açıldığı konusunda Emniyet Genel Müdürlüğü koridorlarında ciddi tartışmalar yaşanmaktadır.

Anılan kanunla PMYO'nun öğrenci kaynağının kaliteli hale getirilmesi için adaylarda aranan şartlarda bir takım değişiklikler yapılmıştır.⁶⁸

Örneğin daha önce erkek adaylarda askerlik yapma şartı aranırken son düzenlemeyle askerliğini yapmış olmak şart olmaktan çıkarıldı: Erkek öğrencilerin askerliği yapmış

⁶⁶ Kesercioğlu, T., Serin, O., "21. Yüzyılda Türkiye'de ve Bazı batı ülkelerindeki Polisin Eğitim Programlarının Karşılaştırılması", Polisin Eğitimi Sempozyumu, Ankara, 25-27 Ekim 2000.

⁶⁷ Aytaç, Bilir, a.g.m., s. 329.

⁶⁸ Polis Meslek Yüksek Okulları Giriş Yönetmeliği Md.8. (29 Ağustos 2001 gün ve 24508 Sayılı Resmi Gazete).

olmalarının bir şart olarak öngörülmesi, yapılacak başvuruların sayısını azaltmaktadır. Bu duruma bağlı olarak en iyilerin seçilme özelliği göreceli olarak ortadan kalkmaktadır. EGM Eğitim Dairesi Başkanlığı verilerine göre;⁶⁹ askerlik yapma şartının aranmadığı zamanlarda yapılan başvuru ile (1994–1996) askerlik yapmış olma şartının arandığı dönem arasında yapılan başvurular (1997) arasında gerçekten de önemli bir azalma (oransızlık) söz konusu olmaktadır. 1994 yılında 61,244 başvuru yapılmış ve 21,503 kişi polis olarak seçilmiştir. 1996 yılında ise 30,833 başvurudan 9,781 kişi polislik mesleğine kabul edilmiştir. 1997 yılında yapılan başvuruda askerlik yapmış olma şartı getirildiği için yapılan başvuru sayısında bir hayli azalma olmuş ve 16,602 müracaat olmuş, bunların 10,500 tanesi de mesleğe kabul edilmiştir. 2000 yılında yapılan başvuruların 65,000 olduğu ve bunların içinden 10,000 kişinin seçilmesi söz konusudur ki, göreceli olarak daha kaliteli kişilerin polislik mesleğine alınması söz konusu olacaktır.

Verilerden de açıkça görüldüğü gibi, polis olmak için başvuruda bulunma konusunda askerlik yapma şartına bağlı olarak, yapılan başvurularda önemli oranda bir düşme söz konusu olmaktadır. Bu rakamsal azalmaya bağlı olarak, yapılacak eleme ve seçimlerde de en iyi ve en başarılı olanların seçilmesi değil, zaten çok sayıda polis memuruna gereksinim duyulduğu ve rakamlar bu şekilde açıklandığı için, başvuru yapanların neredeyse bütünü, güvenlik soruşturması olumlu gelmiş olmak şartıyla polis okullarına kabul edilmektedirler.

Askerlik yapmış olma perspektifinden konuya bakacak olursak, 20–25 yaşına gelmiş, askerliğini yapmış ve fakat hala bir işte “dikiş tutturamamış” kişilerin yaptığı başvurular kabul edilir duruma geldiğinden, bu kimselerin eğitilmesi ve kendilerine göre doğru olan değer yargılarının, polis okullarında değiştirilmesi neredeyse ya hiç söz konusu olmamakta ya da bunun yapılması daha genç olanlara göre çok daha zor olmaktadır.

Aslında ABD ve Batı Avrupa ülkelerinde de var olan modern ve demokratik düzenleme polis olmak için askerlik yapmış olma şartı değil, aksine askerlik şartının olmamasıdır. Yine Batı Avrupa ülkelerinde askerlik yapmış ve oradan ayrılmış olanlar, itfaiyecilik ve polislik gibi kurtarıcı görevlere öncelikle alınmaktadırlar.

⁶⁹ Aytaç, Bilir, a.g.m., s.328.

Öğrenciler okullara alınmadan önce mutlaka psikolojik testlerden geçirilmelidir. Avrupa Birliği ve A.B.D tarafından yaygın olarak uygulanan⁷⁰ sistemler incelenmeli öğrenci seçiminde mutlaka kullanılmalıdır.

Ayrıca adaylara 195 ÖSS puanı şartı getirilmiştir. bununla beraber polis okullarına gelen her öğrencinin okuldan mezun olacağı biçiminde bir anlayışının da ortadan kaldırılması gerekmektedir. Polis okullarında her dersin zorunlu olarak verilmesinin yerine, bazı temel derslerin zorunlu olmasının yanında, bazı derslerinde seçimlik şekliyle öğrencinin isteğine sunulmasında yarar vardır. Öğrenciler bu seçimlik dersler aracılığıyla, kendi yeteneklerine ve isteklerine bağlı olarak kendilerinin seçtikleri belli 2-3 konu üzerinde uzmanlaştırılabilirler. Emniyet eski Genel Müdürü Alâeddin YÜKSEL bu konuyla ilgili olarak; “...her şeyden azar azar bilen polis değil, 4-5 konuyu derinlemesine bilen polislerin olmasının gerekliliğine....” işaret etmektedir ki⁷¹, aslında bilgi toplumunda olması gereken polislik de budur. Bu durum seçimlik dersler bağlamında, öğrencilerin kendi kendilerini sevdiğikleri konulara doğru yönlendirmelerine ve otomatik olarak uzmanlaşmalarına katkıda bulunacak bir durumdur.

Yine ABD, İngiltere ve İsrail gibi gelişmiş olan ülkelerin polis okullarında öğrencilere okutulan ders programları her yıl incelenmeli ve bunların kendi polis okullarımızda uygulanabilir olanları bir sistematik içinde uygulamaya koymalıdır. Bu konuda İngiltere’ de master ve/veya doktora çalışması yapmış olan Polis Akademisi’ndeki öğretim görevlilerinden de yararlanılmalıdır. Yine 1999-2000 öğretim yılı içinde Amerika, Almanya ve Fransa’ya master çalışması yapma amacıyla gönderilen polis akademisi mezunu kişilerin de eğitim ve öğretim konusunda yararlanılmasında yarar vardır. Polis okullarında verilecek olan dersler bağlamında yalnızca polisin değil, bilgi toplumunun bütün insanların alması/görmesi gereken “Liderlik, Zaman Yönetimi, Kriz Anı Yöneticiliği, İş ve Özel Yaşamda Verimli Davranış Biçimleri , Fikir Üretme ve Yaratıcılık Teknikleri, Toplam Katile Yönetimi, İnternet” gibi dersler de programın içine alınmalıdır. Bu programlar yapılırken bir ders programı temel alınarak senelerce onu kullanma yerine, “dünyadaki bütün bilgilerin üzerine her 8 ayda bir o kadar daha yeni bilgi eklenildiği” düşüncesi içinde hareket ederek, sürekli kendi kendisini geliştiren ve dış dünyadaki gelişmelere ayak uydurabilen bir yapı içinde eğitim verilmesi sağlanılmalıdır. Bu bağlamda, her polis okulu öğrencisinin birer

⁷⁰ Gültekin, E., “Polis Seçimi ve Psikolojik Testlerin Kullanımı”, Polis Bilimleri Dergisi, Sayı:3-4, Ankara, (Temmuz Aralık 2001), s.140.

⁷¹ Kışlalı, M. A., “Alaaddin Yüksel İle Mülakat”, Türkiye, (10.08.1997).

bilgisayarının olması, temel anlamda bilgisayar kullanılmasının öğrenilmesinin de ötesinde, internet, e-mail, internette konu araştırmasının nasıl yapılacağı ve kendi aralarında “chat room’lar” (tartışma odaları) kurularak çok farklı yerlerde olsalar bile sanal ortamda bir araya gelebilecekleri ve bu sanal ortamda meslekleri ile ilgili problemleri ve bunların çözümlerini tartışabilecekleri konusunun anahtar bilgileri kendilerine verilmeli, öğretilmelidir.

Yine polis okullarında verilen konferanslarda müfredat gereği verilmesi öngörülen konferansların yanında, medyadan, akademisyenlerden, iş dünyasından, dışişleri mensuplarından, kamuoyunca beğenilen sanatçılardan 3’erli 4’erli gruplar halinde oluşturulacak katılımcıların, polis okullarında konferanslar, paneller düzenlemeleri ve olası ise bu kişilerin 2 saatlik bir konferans ya da panel konuşması şeklinde değil, bir hafta sonunda ya da 3-4 güne sığdırılacak bir yoğunlukta etkinlikler düzenlenmelidir. Bu katılımcıların öğrencilerle birlikte olmaları sağlanılırken elden geldiğince küçük gruplar halinde öğrencilerle görüşmelerinin yapılmasına çalışılmalıdır.

Öğrencilerin bu birliktelikler sonucunda, hem gelen konuşmacıların polis okullarını, öğrencileri ve dolayısıyla emniyet teşkilatını tanımaları sağlanmış olacak, hem de öğrenciler bu konuşmacıların kavuşulamaz kimseler olmadığını görmeleri ve onların da bu ülke için farklı farklı alanlarda ve biçimlerde çalışmış olduklarını görmeleri ve bunlara karşı eğer var ise öngörülerini/önyargılarını değiştirmiş olmaları sağlanacaktır, polis okulları her nasıl olacaksa bir şekliyle halka açılmalı ve toplum destekli polisliğin temelleri atılmalıdır.

Bu bağlamda her polis okulu kendi bölgesindeki Sivil Toplum Kuruluşları ile de ilişki içerisinde olmalı ve elden geldiğince polis ile halk ilişkilerinin kurulması, geliştirilmesi ve pekiştirilmesi çalışması yapılmalıdır.⁷²

Yine 2 yıllık polis meslek yüksek okula statüsüne kavuşturulan okullarda, polisin yapması gereken görevi yerine getirebilecek asgari nitelikleri taşımayanlar ve verilen 2 yıllık eğitimin sonunda da hala bu özellikleri kazanamamış olanlar okuldan kesinlikle mezun edilmemelidir. Yani Polis Okulları, giren herkesin mezun olduğu bir görüntüden kurtarılmalı ve başarılı-başarısız, çalışan-çalışmayan çizgisinin net olarak çizildiği bir yapıya kavuşturulmalıdır.

⁷² Kışlalı, a.g.m.

Polis okullarının 2 yıllık meslek yüksek okulu haline getirilmesi çerçevesinde okulların kendi akademik kadrolarının öncelikle Emniyet personeli içerisinde master ve doktora çalışması yapmış olanlardan karşılanmak üzere, dışarıdan da takviye edilerek akademik yönü olan eğitici kadrolarının olması çalışması yapılmalıdır. Yine bu konu açısından, YÖK ile ikili protokol imzalanarak emniyetin çalışkan ve başarılı olduklarını akademik bağlamda yazılı eserleriyle ispatlamış olan personelinin değişik üniversitelerde master ve doktora yaptırılması sağlanılmalıdır.

Her bir polis okulu; istihbarat, terör, asayiş, güvenlik, personel, halkla ilişkiler, sivil toplum kuruluşları, psikolojik harekât vb. gibi konularının yalnızca bir ya da iki tanesinde (elden geldiğinde) uzmanlaşmalı, bu konuyla ilgili bütün yazılı materyalleri kütüphanesinde toplamalı, uzmanlık alanları olacak konuyla ilgili uluslararası uzmanları okullarına çağırabilmeli ve diğer polis okullarına ve tüm teşkilata uzmanlık alanlarında eğitici rehberlik/danışmanlık yapabilecek konuma gelmelidir. Bu çalışma yapılırken de emir-komutanın yerine birlikte çalışanlar felsefesi içerisinde hareket edilmesinde yarar vardır.

Rakamsal bağlamda ifade etmek gerekirse, ABD ve AB standartlarına göre, her 250–300 kişiye bir polis olması gerekirken/polis varken, ülkemizde ise yaklaşık olarak 600 kişiye ancak bir polis düşmektedir.⁷³ Yalnızca bu rakamsal oransızlık bile her yıl pek çok sayıda yeni polis memurlarının alınmasının gerekliliğini beraberinde getirmektedir.

2.3.1.4. Polis Koleji

Polis Koleji, lise derecesinde eğitim ve öğretim yapmak üzere 15.06.1938 tarihinde Atatürk'ün direktifleri ile kurulmuş, Maltepe'deki Polis Enstitüsü binasında faaliyete geçmiştir. 1979 yılında yabancı dil gereksinimi duyulup hazırlık sınıfı konularak eğitim süresi dört yıla çıkarılmış ve müfredatı geliştirilerek Anadolu Lisesi statüsüne kavuşturulmuştur.⁷⁴ Farklı tarihlerde Polis Kolejinin sayıları çoğaltılmış veya azaltılmıştır. Fakat şu an mevcut olarak bir polis koleji vardır. O da Ankara'da eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam etmektedir.

⁷³ Aytaç, Bilir, a.g.m., s.335.

⁷⁴ Altner, a.g.k., s.121.

1996 yılında İçişleri Bakanlığının çıkardığı yönetmelikte Polis Kolejinin Kuruluş amacı ve ilkesi şu şekilde anlatılmıştır.⁷⁵

“Emniyet Teşkilatına orta ve üst kademe amir yetiştiren Polis Akademisine veya Emniyet Teşkilatının ihtiyaç duyacağı branşlarda fakülte ve yüksek okullara kaynak sağlamak amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olarak Bakan onayı ile erkek öğrencilere mahsus parasız yatılı, resmi üniformalı bir okul olan Polis Koleji kurulur.”

Polis Koleji Öğrencilerinin;

— Atatürk ilke ve inkılâplarına ve Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Türk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milli Eğitiminin milli, kültürel değerlerini benimseyen ve koruyan ve geliştiren, ailesini, vatanını, milletini, seven ve daima üstün tutmaya çalışan; insan haklarına saygılı ve Anayasada özellikleri belirlenen Türkiye Cumhuriyetini karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren kişiler olarak yetiştirilmesi,

— Emniyet Teşkilatının orta ve üst kademe amir ve yöneticileri yetiştirmek amacıyla kurulan Polis Akademisi'nin öğrenci kaynağını oluşturmak üzere, mesleki terbiye ve disiplin anlayışına küçük yaşlardan itibaren alıştırılması,

— Beden, zihin, şahsiyet, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip kişiler olarak yetiştirilmesi,

— Bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirerek, birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata ve polislik mesleğine hazırlamak ve onları kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak şekilde milli birlik ve beraberlik içinde, Türk Milleti ile polislik mesleğinin yapıcı ve seçkin bir ferdi olarak yetiştirilmesi temel ilkedir.

Okul yönetim, eğitim ve öğretim organları yukarıda sayılan ilkeleri gerçekleştirmek için, modern çağdaş eğitim ve öğretim metot ve tekniklerinden yararlanarak her yönüyle öğrencilere örnek olma sorumluluğunu taşır.

⁷⁵ Polis Koleji Yönetmeliği (18 Ocak 1996 gün ve 22527 Sayılı Resmi Gazete).

Polis Kolejinin müfredat programını incelediğimizde yabancı dil ve fen ağırlıklı bir eğitim yaptığı, zaten statüsünün de Anadolu Lisesi statüsü olduğu görülür. ⁷⁶

Güvenlik Bilimleri Fakültesi adeta hukuk fakültelerini andıran bir görünüm arz etmektedir. (bkz Tablo 4)

Tablo 4: Polis Kolejinin Derslerini Gösterir Çizelge⁷⁷

DERSLER	HAFTALIK DERS SAATİ			
	HAZIRLIK	1. SIN	2.SIN	3.SIN
TÜRKÇE	4			
YABANCI DİL	26	8	4	4
BEDEN EĞİTİM İ	2	2	2	2
RESİM	* 2	* 2		
MÜZİK	* 2	* 2		
BİLGİSAYAR	* 2		*** 2	*** 2
TÜRK DİLİ VE EDEB.		4	4	4
DİN KÜL. VE AHLAK		1	1	1
TARİH		2	2	
COĞRAFYA		2		
MATAMATİK		5	** 5	** 5
BİYOLOJİ		2	** 2	** 2
FİZİK		2	** 4	** 4
KİMYA		2	** 3	** 3
SAĞLIK BİLGİSİ		2		
İKİNCİ YABANCI		* 2	* 2	* 2
MİLLİ GÜVENLİK			2	
GEOMETRİ			** 2	
MESLEK BİL. ve			* 1	
YARATICI DRAMA			* 1	
YAKIN SAVUNMA			* 2	* 2
İNKILÂP TARİHİ				2
FELSEFE				2
DEMOKR. ve İNS.				** 1
HALKLA İLİSKİLER				* 1
İS PSİKOLOJİSİ				* 1
1. * İşaretli dersler seçmeli derslerdir.				
2. ** İşaretli dersler alan dersleridir.				
3. *** İşaretli dersler alan seçmeli derslerdir.				
YABANCI DİL ALANINDA OKUTULAN DERSLER				
ZÜMRELER		DERS SAATİ		
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI		4		
DİN KÜLTÜRÜ ve İMAN		1		
TARİH		2		
DİL BİLİMİ		2		
İNGİLİZCE		10		
SECMELİ ALMANCA		4		
SECMELİ FRANSIZCA		4		

⁷⁶ Polis Koleji Yönetmeliği (18 Ocak 1996 gün ve 22527 Sayılı Resmi Gazete).

⁷⁷ Polis Koleji Yönetmeliği. Md 15

TAKVİYELİ YABANCI DİL	4
BEDEN EĞİTİMİ	2
YARATICI DRAMA	1
MESLEK BİLGİSİ	1
YAKIN SAVUNMA	2
MİLLİ GÜVENLİK	1
BİLGİSAYAR	2

Yukarıda belirtilen ders müfredatında bulunan:

Seçmeli derslerden öğrenciler en az bir tanesini seçmek zorundadırlar. Alan derslerini Yabancı dil alanında okumayan tüm öğrenciler almak zorundadır. Ve bu öğrenciler bu derslerden kesinlikle başarılı olmak zorundadırlar. Alan seçmeli dersini ise yabancı dil alanında okumayan diğer öğrenciler seçebilir.

2001–2002 Eğitim-öğretim yılında Yabancı Dil alanı ilk defa açılmıştır. Yabancı dil alanı Polis Koleji Müdürlüğünün belirlediği sayıda öğrenci için 2. Sınıftan itibaren açılan bir alandır. 2001–2002 eğitim-öğretim yılı için bu alanda okuyan öğrenci sayısı 18'dir.

Yabancı dil alanına geçmek isteyen gönüllü öğrenciler yarışma sınavına giriyorlar en başarılı 18 öğrenci yabancı dil alanına alınıyor. Bu sınava girmek için öğrencilerde 2 şart isteniyor.⁷⁸

- 1) Birinci sınıf genel ders ortalaması en az 3,5 olmak.
- 2) Birinci sınıf yabancı dil ortalaması 5 olmak

Polis Kolejinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarını bitiren erkek öğrencilerden (2002–2003 öğretim yılından itibaren kız öğrenciler de alınmaktadır) diploma notu üç ve daha yukarı olanlar alınır.

Kolej giriş sınavları aşamalı olarak yapılmaktadır.

— Milli Eğitim Bakanlığınca yapılan test sınavı

— Polis Koleji Müdürlüğünce yapılan test sınavı

— Beden eğitim sınavı

⁷⁸ Polis Koleji Yönetmeliği. Md 21.

— Mülakat (Sözlü sınav)

Polis Koleji; Türk Polis Eğitim Kurumlarından en gözde olanıdır. Özellikle 2000 yılında Milli Eğitim Bakanlığıyla yapılan protokol gereği sınavların Milli Eğitim Bakanlığınca yapılacak olması müracaatları tabloda görüldüğü gibi üç-dört katına çıkarmıştır.(bkz tablo5)

Tablo 5: Polis Kolejinin Müracaatları Gösteren Çizelge⁷⁹

YIL	MÜRACATÇI SAYISI	SINAVI KAZANAN
1997	9687	152
1998	12779	178
1999	15990	204
2000	19957	158
2001	54085	172

Ayrıca Polis Kolejinin eğitim adına sahip olduğu imkânlar da (Bilgisayar, Self Access laboratuvarları, resim-müzik odaları, zengin kütüphane, yüzme-spor salonu, halı-çim sahaları, kondisyon salonu, tenis kortu, atış poligonu gibi.....) bu kuruma olan talebi artırmaktadır.(bkz Tablo 6)

Tablo 6: Doğrudan Birinci Sınıfa Geçen Öğrenci Sayısını Gösteren Çizelge

	HAZIRLIK	1.SINIF
1997-1998	56	96
1998-1999	63	114
1999-2000	42	159
2000-2001	37	121
2001-2002	70	102

⁷⁹ <http://www.poliskoleji.k12.tr/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=2> (15.07.2006)

Yukarıdaki tabloda, Polis Koleji sınavlarını kazanan öğrencilerin niteliği hakkında bilgi verilmektedir. Tabloda Hazırlık okumadan birinci sınıfa geçen öğrencileri görmekteyiz. Bu öğrencilerin hepsi Anadolu, Fen veya süper liselerde hazırlık sınıfını okumuş ve ayrıca Polis Kolejinin kendi içinde yaptığı yabancı dil yeterlilik sınavını kazanmış öğrencilerdir. Bu öğrencilerinin sayısının çokluğu ve Polis Koleji tercih etmek için kendi okullarından ayrılmaları Polis Koleji olan nitelikli talebi göz önüne sermektedir.

Polis koleji giren öğrenciler gerçekten de çok başarılı olan ve fen liselerini kazanabilecek durumda olan öğrencilerin arasından seçilenlerden oluşmaktadır. Bu öğrencilerden dört yıllık eğitimin sonunda başarılı olanlar ya lisans seviyesinde yapacakları eğitimleri için Polis Akademisine ya da üniversite sınavına girerek bir sivil okulu kazanmaları durumunda Emniyet Genel Müdürlüğü adına okumaktadırlar.

Polis koleji eğitiminin belki tek eleştirilebilecek yönü 13–14 yaşlarındaki çocukların yatılı bir okulda polislik mesleğinin gereği olarak disiplin altında olmalarıdır.⁸⁰

2.3.2. Eğitim Daire Başkanlığı (Polis Eğitim Merkezleri)

Eğitim Daire Başkanlığı Emniyet Teşkilatının hizmet içi eğitimlerini organize eder ve bu eğitimleri uygular. Eğitim Daire Başkanlığına bağlı değişik illerde 5 tane Polis Eğitim Merkezi vardır. Her yıl eğitim daire Başkanlığınca yıllık eğitim planı hazırlanır ve bu plan çerçevesinde eğitimler yapılır.

Günümüzde hızla değişen şartlar ve giderek daha da artan ihtiyaçlar toplumların ve buna bağlı olarak bireyin yaşamını doğrudan etkilemektedir. Tüm bu gelişmeler bir yandan toplum yaşamını etkilerken diğer taraftan bireyin sahip olması gereken nitelikleri de sürekli değiştirmektedir. Bu da, bireylerin çok yönlü yetiştirilmesini ve yaşamda karşılaştığı sorunlara en gerçekçi ve bilimsel çözümleri getirebilmesini zorunlu kılmaktadır.

Yirmi birinci yüzyılda dünyanın yaklaşım ve anlayışları ile bugünün sorunlarına sağlıklı çözümler üretilebilmesi giderek güçleşmektedir. Bu da, göstermektedir ki, çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılmış, kendisini ve çevresini sürekli geliştirebilen, olgu ve olayları çok yönlü değerlendirebilen, takımla çalışabilen ve sürekli eğitimi yaşam biçimi haline

⁸⁰ <http://www.poliskoleji.k12.tr/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=2> (12.04.2005)

getirebilen bireylerin yetiştirilmesi son derece önemli hale gelmiştir. Bugün, her zamankinden daha fazla bireyin eğitilmesine ve sürekli geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

Eğitim bireyin yaşamını dengeli ve verimli bir şekilde sürdürebilmesini, içinde yaşadığı topluma yapıcı ve yaratıcı bir üye olarak katkıda bulunabilmesini sağlayan bir araçtır. Eğitimin en genel işlevi, bireyin topluma uyumunu sağlamaktır. Böylece eğitim bireyde var olan istidat ve yeteneklerin son sınıra kadar gelişmesine yardım etmekte ve bu yolla onun olumlu yönde davranış değiştirmesine katkı getirmektedir.

Eğitim sürecinin temeli öğrenmeye dayanır. İnsanlar yaşamları boyunca karşılaştıkları çeşitli durumlarla etkileşim halindedirler. Öğrenme, bu etkileşim sonucu kişide oluşan kalıcı davranış değişimi olarak ele alınabilir. İnsanlar yaşamları boyunca öğrenme yoluyla bilgi, beceri, turum ve değerler kazanırlar. Bireyin kendisini geliştirmesinin yolu sürekli öğrenmeden geçer. Bu bağlamda hizmet içi eğitimler temel eğitimlerden daha önemlidir diye düşünüyorum.

Kurum ve kuruluşların ürettiği ürün ve hizmetlerin kalitesi sahip olduğu insan gücünün niteliği ile doğru orantılıdır. Kurumlar personelini ne kadar eğitir, geliştirir ve yeni bilgi, beceri ve davranışlarla donatırsa, birey o denli verimli ve etkili olur. Özellikle toplumla yakın ilişki içerisinde bulunan kişi ve kurumlar için bu daha da önem arz etmektedir.

Toplumsal yapıdaki işleyişin değişmesi ve beklenti düzeylerinin giderek artmaya başlaması, toplumla yakın bir ilişki içerisinde bulunan ve güvenliğin sağlanmasından birinci derecede sorumlu olan polisin rolünün de önemli ölçüde değişmesine neden olmaktadır.⁸¹ Özellikle toplumla ilişkilerin ve iletişimin düzenlenmesinde polisin sahip olduğu nitelikler ve kendisinden beklenen özellikler giderek daha fazla ön plana çıkmaktadır.

Toplumla sürekli iç içe ve etkileşim halinde bulunan polislerin, can ve mal güvenliğinin sağlanması gibi çok kritik ve hayati önemi olan görev ve işlevleri vardır. Bu rollerin gerçekleştirilmesinde polisin sahip olduğu bilgi, beceri ve davranışlar toplumla kurulacak olan etkileşimin düzeyini belirleyecektir. Polisin nitelikli davranışlar göstermesi hem ona duyulan güvenin artmasına, hem de içinde bulunduğu teşkilatın güçlenip gelişmesine olanak sağlayacaktır. Bu da, büyük ölçüde polisin hem meslek öncesinde hem de meslek içinde sürekli eğitilmesini ve ortaya çıkan toplumsal gelişmelere göre yeni

⁸¹ Gökçe, E., "Emniyet Teşkilatı Tarafından Düzenlenen Hizmet İçi Eğitim Programlarının Geliştirilmesine Yönelik Bir Araştırma", Polis Bilimleri Dergisi, Sayı: 7-8, Ankara, 2000, s.161.

davranışlar kazanmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. Ancak böylelikle güçlü ve güvenli bir polis teşkilatının oluşturulması ve toplumun ihtiyaç duyduğu hizmetlerin kaliteli bir biçimde gerçekleştirilmesi sağlanabilir.

Bir ülkenin gelişmesinde, çağdaş ve demokratik bir anlayışın oluşturulmasında ve toplumsal düzeninin sağlanmasında polis teşkilatının çok önemli bir yeri vardır. Polisin toplumsal yapıdaki beklenti ve gelişmeler doğrultusunda eğitilmesi ve geliştirilmesi, hem polisin ürettiği hizmet kalitesinin artmasını, hem de toplumun beklentilerinin karşılanabilmesini sağlayacaktır.

Günümüzde ortaya çıkan çok yönlü gelişmeler ve hemen her kurumda amaçlara etkin bir şekilde ulaşmayı sağlayacak insan gücünün yetiştirilmesi ve süreç içerisinde sürekli geliştirilmesi, personel eğitimine verilen önemin daha da artması sonucunu doğurmuştur. Personelin sürekli eğitilmesinin ve geliştirilmesinin en önemli sebepleri şöyle sıralanabilir:⁸²

- Bilim ve teknolojiadaki değişme ve gelişmeler
- Kurum içi yapı ve işleyişin değişmesi ve gelişmesi
- İnsan kaynaklarını geliştirmenin olumlu etkilerinin görülmesi
- Personelin kurum içindeki pozisyonunun değişmesi
- Ekiple çalışma anlayışının giderek yaygınlaşması
- Sürekli ve etkili eğitimin niteliği artırdığının anlaşılması

Polisin eğitim programlarının hazırlanmasında, uygulanmasında ve geliştirilmesinde bilimsel ilke ve esasların dikkate alınması son derece önemlidir. Özellikle hizmet içi eğitim etkinliklerinin planlanması ve programın hazırlanması aşamalarında polisin görevini yaparken ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri ve davranışların belirlenmesi gerekir. Böylece hazırlanan programın ihtiyaçlara yanıt verebilmesi sağlanmış olacaktır.

Günümüzde uygulanan hizmet içi eğitim programları kısa süreli, yetiştirmeye yönelik ve paket programlar şeklinde bir nitelik taşımaktadır. Gerçekleştirilen hizmet içi eğitim etkinliklerinin genel amacı, bireylerin hızla değişen ve gelişen koşullara verimli ve etkin bir

⁸² Gökçe, a.g.m., s.161.

şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda, kurum ve kuruluşlarda çalışan personelin ortaya çıkan yeniliklere göre kendilerini geliştirmeleri daha da önemli hale gelmiştir.⁸³

Kurum ve kuruluşlarda çalışan personelin hizmet içi eğitimlerinin nitelikli ve etkili bir biçimde gerçekleştirilmesi, planlı ve programlı çalışma, uygulanan programları değerlendirme ve geliştirme, bilimsel araştırma süreçlerinden yararlanma gibi etkinliklerle sağlanabilir. hizmet içi eğitim programları önemli ölçüde zaman, emek ve kaynak ayrılarak gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle programlardan beklenen verimin elde edilmesi ve amaçlanan sonuçların gerçekleştirilmesi son derece önemlidir.

Hizmet içi eğitim etkinlikleri gerçekleştirilirken aşağıda belirtilen hususlara dikkat edilmesi gerekir.⁸⁴

— Hizmet içi eğitimin amaçları saptanırken, plan ve programları hazırlanırken, kurumun amaç ve politikaları göz önünde bulundurulmalıdır.

— Hizmet içi eğitime katılan personel yetişkin bireylerdir. Yaşları, deneyimleri ve öğrenim alanları birbirlerinden farklıdır.

— Hizmet içi eğitim programları, kurumun ve katılan personelin ihtiyaçlarını, sorunlarını ve beklentilerini karşılayacak şekilde, personelin yeterlikleri ve durumları göz önünde bulundurularak hazırlanmalı ve geliştirilmelidir.

— Hizmet içi eğitim programlarının sağladığı yararlar ve personelin geliştirilmesi gerektiği konusunda tüm katılımcıların bilinçlendirilmesi gerekir.

— Hazırlanan hizmet içi eğitim programları, iş ya da hizmetin gerektirdiği davranış değişikliğini sağlayacak ve yeni davranışlar kazandıracak şekilde, kurum içinde ya da dışında gerekli ortam ve araç gereçler sağlanarak uygulanmalıdır.

— Hizmet içi eğitim programlarının uygulanması sırasında ve sonucunda ölçme ve değerlendirme yapılmalı, program değerlendirilmeli, sonuçlar eğitimin ve sistemin geliştirilmesi için kullanılmalıdır.

⁸³ Takmaz, H., Hizmet İçi Eğitim, A.Ü. E.B.F. Yayını, Ankara, 1992, s.15.

⁸⁴ Takmaz, a.g.k., s.35.

Personelin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak ve amaçlara ulaşmak üzere hazırlanan, kurum içi ve kurum dışı, iş başı ve iş dışı hizmet içi eğitim programları uygulama evrelerine göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir.⁸⁵

— Tanıtım Eğitimi: Kuruma yeni gelen personelin kurumun amaç ve politikasını, yapısını, kendi görev yetki ve sorumluluklarını tanımaları için yapılan eğitimidir.

— Temel Eğitim: Bir kurumda işe başlayacak olan personele yapacağı işin gerektirdiği temel bilgi, beceri ve tutumları kazandırmak üzere yapılan eğitimidir.

—Geliştirme Eğitimi: Kurumda çalışmakta olan personelin kendi alanı ile ilgili gelişmeler ve yenilikler hakkında bilgi edinmesi ve yeteneklerini geliştirmesi için uygulanan eğitimidir.

—Tamamlama Eğitimi: Görev değişikliği yapacak olan personel için yeni görevin gerektirdiği yeterlikleri kazanması için uygulanan eğitimidir.

— Yükseltme Eğitimi: Kurum yapısındaki kadro değişikliklerini ve personelin yükselme ihtiyacını karşılamak üzere verilen eğitimidir.

— Özel Alan Eğitimi: Kurum içindeki personeli özel alanlarda ve hizmetlerde uzmanlaştırmak üzere uygulanan eğitimidir.

Hizmet içi eğitim etkinlikleri personelin eğitim ihtiyacını karşılamak, kurumun saptanmış olan amaçlarına ulaşmasını sağlamak ve insan kaynaklarından beklenen verimliliği elde etmek üzere programlanır ve uygulanır. Kurumlarda hizmet içi eğitim, genellikle personele işiyle ilgili, bilgi, beceri ve tutumlar kazandırmak amacı ile yapıldığından dolayı meslek eğitimi niteliği de taşır. hizmet içi eğitimlerin belirlenen amaçlara ulaşabilmesi için, kurum ve personelin ihtiyaç ve beklentilerini karşılayabilecek nitelikte olması gerekir. Nitelikli bir biçimde hazırlanarak uygulanan hizmet içi eğitim programları bireylere aşağıda belirtilen temel yararları sağlar.⁸⁶

— Üretilen ürün ve hizmetlerin kalitesi artar.

— Personelin motivasyonu ve iş doyumunu yükselir.

⁸⁵ Gökçe, a.g.m., s.162.

⁸⁶ Gökçe, a.g.m., s.163.

- Kurumun ve personelin kendisini geliştirmesi sağlanır.
- Kurum içinde iletişim ve etkileşim olanakları gelişir.
- Sektördeki ulusal ve uluslararası gelişmeler izlenir.
- Kuruma duyulan saygınlık ve güven artar.

Emniyet teşkilatı tarafından düzenlenen hizmet içi eğitim programlarının yukarıda belirtilen yararları sağlayabilmesi için, programların bilimsel ilke ve esaslar doğrultusunda, uzman desteği ve üniversitelerle yapılan işbirliği ile kadroların hazırlanması, uygulanması ve geliştirilmesi gerekir.

Toplumda huzur ve güvenin sağlanmasında çok kritik bir rol üstlenen polisten, toplumun beklentisi her geçen gün artmakta ve değişmektedir. Bu da, polisin hizmet içinde sürekli bir biçimde kendisini geliştirmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu bölümde Emniyet Teşkilatı tarafından son iki yılda gerçekleştirilen hizmet içi eğitimlerin genel bir değerlendirmesi yapılarak, hizmet içi eğitim programlarının daha etkili ve verimli hale getirilebilmesi için alınması gereken tedbirler ve uygulamalar üzerinde durulmuştur.⁸⁷

Çağımızda hızla değişen ve gelişen ihtiyaçlar, polisin yeniden yapılandırılmasını, görev ve rollerinin gözden geçirilmesini, hizmet kalitesinin yükseltilmesini, yeni bir vizyon ve anlayış kazanmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu da ancak, sürekli eğitim, araştırma ve geliştirme ile sağlanabilecektir. Böylece, kültürü evrensel değerlerle uyum gösteren, insan hak ve özgürlüklerini koruyan, birey ve toplum psikolojisini bilen, sorunların zm için iletişim kanallarını her zaman açık tutan ve vizyonunu sürekli geliştiren daha nitelikli polislerin yetiştirilmesi mümkün olabilecektir.

Emniyet Teşkilatı tarafından düzenlenen hizmet içi eğitim programlarının sürecin her aşamasında izlenmesi ve bilimsel araştırma süreçlerinden de yararlanılarak geliştirilmesi, verilen eğitimin kalitesinin artmasında belirleyici bir rol oynayacaktır.

⁸⁷ Gökçe, a.g.m., s.164.

2.3.3. Polis Meslek Eğitim Merkezleri (POMEM)

Polis Meslek Eğitim Merkezleri 08.05.2005 tarih 25809 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmişlerdir. Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlükleri; Emniyet Teşkilatının ihtiyacı olan polis memurlarını yetiştirmek üzere 4 yıllık fakülte mezunlarından aranılan niteliklere sahip olup yapılacak sınavlarda başarılı olan adaylara, 6 aydan az olmamak üzere polis meslek eğitimi veren eğitim-öğretim kurumlarımızdır.⁸⁸

Emniyet Teşkilatının polis memuru ihtiyacını karşılamak üzere, Maliye Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile polis meslek eğitim merkezleri açılabilir.

En az dört yıllık yüksek öğretim kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olup, sınav tarihi itibarıyla 27 yaşından gün almayan erkek ve bayanlar ile askerliğini yapmış 29 yaşından gün almamış erkek adaylar arasında yapılacak seçme sınavında başarılı olanlar, altı aydan az olmamak üzere polis meslek eğitimine alınır.

Polis meslek eğitim merkezlerinde eğitim-öğretim, parasız yatılı ve üniformalı olup, öğrencilerin iaae, ibate ve sağlık giderleri ile diğer istihkakları Devletęe karşılanır. Ayrıca, öğrencilere polis meslek yüksek okulu öğrencilerine ödenen miktar kadar harçlık ödenir.

Polis meslek eğitim merkezlerindeki eğitim-öğretim süresi içerisinde; giriş şartlarını taşımadıkları sonradan anlaşılanlar, eğitim ve öğretimini başarı ile tamamlayamayanlar, sağlık ve disiplin yönünden polis olamayacağına yetkili kurullarca karar verilenlerin polis meslek eğitim merkezleri ile ilişkileri kesilir. Sağlık veya ölüm dışındaki nedenlerle ilişkisi kesilenlerden, ödenen harçlık ve yapılan masraflar kanunî faizi ile birlikte tahsil edilir.

Polis meslek eğitim merkezlerinde eğitimlerini başarı ile tamamlayanlar, Emniyet Genel Müdürlüğü kadrolarına aday polis memuru olarak atanırlar. Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar. Bu süre zarfında memuriyetten çekilen, çekilmiş sayılan, meslekten veya memuriyetten çıkarma cezası alan ve aslî memurluğa atanamayarak ilişkisi kesilenler, mecburi hizmet sürelerinin

⁸⁸ <http://www.egm.gov.tr/egitim/index.html> (12.03.2007)

kalan her yılı için, kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarını tazminat olarak ödemek zorundadırlar.

Polis meslek eğitim merkezlerinin kuruluş ve çalışma usul ve esasları; bu merkezlerde eğitime alınacak öğrencilerde aranacak şartlar, mezun oldukları okulların nitelikleri, yapılacak sınavlar, disiplin ve eğitim-öğretimle ilgili konular, öğrenciliğin sona ermesi, tazminat ve yükümlülük esasları ile giyecekleri kıyafetler ve diğer hususlar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

İstanbul Arnavutköy, İstanbul Etiler, İstanbul Sarıyer, İzmir Bornova, Eskişehir Çankırı, Aydın, Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüğü olmak üzere 7 okulda polis meslek eğitimi verilmektedir

Polis Meslek Eğitim Merkezlerinin amacı;

Öğrencileri;

- a) Atatürk İlke ve İnkılâplarına ve Atatürk Milliyetçiliğine bağlı,
- b) Devletin Ülkesi ve Milleti ile bölünmez bütünlüğüne duyarlı,
- c) Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı ve görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren,
- d) Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve sorumluluğunu duyan,
- e) Toplum yararını şahsi menfaatinin üstünde tutan aile, ülke ve millet sevgisiyle dolu,
- f) Emniyet Teşkilatının ilerlemesine yardımcı olabilecek nitelikte ilmi, mesleki, teknik bilgi ve beceri sahibi,
- g) Polis olmanın şeref, gurur ve şuurunu taşıyan ve polis üniformasının gerektirdiği saygınlığı yaratabilen,
- h) Hizmetin görülmesi esnasında karşılaşacağı sorunları Anayasa'da belirlenen Cumhuriyetin nitelikleri doğrultusunda çözüme ve takip kabiliyeti gelişmiş,

- i) Mesleki kültürün ortak maddi ve manevi değerlerini benimseyen,
- j) Beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş,
- k) Hizmetin kanunlara uygun olarak yapılması ve arzu edilen neticeye ulaşılması için, inancılı ve şuurlu bir şekilde meslek disiplininin gerektirdiği tavır ve davranışları gösteren,
- l) Sorumluluklarını yüklenilme şuuruna ve başarılı görevler yapabilme yeteneğine sahip,
- m) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Ülkesi ve Milletiyle bölünmez bütünlüğü bilincine sahip,
- n) İnsan haklarına saygılı,
- o) Polis halk ilişkilerine duyarlı,
- p) Polis meslek etik kurallarına bağlı, olarak yetiştirmektir.

2.3.4. Karayolları Trafiği Polis Okulu

Karayolları Trafiği Polis Okulu, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 19.maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Bu okullardan en az birisi Trafik Polisi yetiştirilmesi ve hizmet içi eğitimin yapılması için Karayolları Trafiği Polis Okulu olarak tahsis edilir.”⁸⁹ hükmüne istinaden 13.11.2000 tarihinde çıkarılan yönetmelikle kurulmuştur.

Eskişehir de bulunan bu okulun amacı anılan yönetmelikte şu şekilde belirtilmiştir.

Karayolu Trafiği Polis Okulunun amacı;

- a) Trafik birimlerinin eğitimli personel ihtiyacını karşılamak amacıyla; temel,geliştirme ve beceri eğitim faaliyetlerini düzenlemek.
- b) Trafik hizmetlerinde kullanılan veya kullanıma başlanacak olan trafik araç ve gereçlerinin kullanıcı eğitimlerini yaptırmak.

⁸⁹ Emniyet Teşkilatı Kanunu için bkz., Yıldız A., Şimşek S., Ceza-Yargılama ve Kolluk Mevzuatı, 4. Baskı, Ulus Basımevi, İstanbul, 2007, s.268-290.

Karayolu Trafiki Polis Okulunda, temel eğitimler 8 hafta süreli olarak düzenlenir. Bu sürenin uzatılıp kısaltılması koşullara göre okul Müdürlüğünün de görüşü alınarak Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Eğitim ve Araştırma Dairesi Başkanlığınca belirlenir. Haftada en fazla 35 saat ders yapılır.

Geliştirme eğitimleri ise en az 3 gün en fazla 2 hafta olabilir.

Temel Trafik Eğitimi Trafik Birimlerinde görevli personele verilen ilk eğitimdir. İleri düzeydeki öğretmenlerin başlangıç ve ön koşuludur. Genel Hizmet ya da diğer birimlerden Trafik branşında çalışmak isteyen personelin olması zorunlu bir temel eğitimdir. Bu yönüyle Trafik birimlerinin eğitilmiş insan gereksinimini karşılayan en önemli eğitim türüdür. İlgili personelin bu eğitimi aldıktan sonra Trafik birimlerinde çalışması yasada ön görülmüştür. Ancak şu ana kadar ilgili personelin % 25 ine bu eğitim verilememiştir.⁹⁰

Ülkemizde karayolu trafik güvenliğinin sağlanması için trafiğin denetim ve düzenlenmesinden sorumlu olarak trafik polislerinin eğitim düzeyinin artırılması zorunludur. Buna karşın Temel Trafik Eğitimleri 1997 yılına kadar değişik illerde 45'er günlük sürelerle ve sürekli değişen eğitimciler tarafından verilmiştir. Bu programlarda yalnız mevzuat bilgileri yer almış uygulama ve trafik polisinin kullandığı araç ve gereçler kapsam dışı bırakılmıştır. Temel eğitim ancak Karayolu Trafiki Polis Okulu açıldıktan sonra profesyonel anlamda değerlendirilmiştir. Temel Trafik ve Kaza İnceleme Eğitimlerinde 7'si meslek, 6'sı akademik olmak üzere toplam 13 ders 256 ders saatinde verilmektedir. (bkz. Tablo 7)

Tablo 7: Karayolu Trafiki Polis Okulunda okutulan derslerin çizelgesi⁹¹

MESLEKİ DERSLER	TOPLAM SAAT
Kaza Tahkiki	40
Tescil ve Sürücü Belgesi İşlemleri	16
Trafik Polisinin Görev Hazırlıkları ve Asayiş Hizmetleri	16
İnsan Hakları	8

⁹⁰ Babadoğan, C., ve Aydoğan, K., "Karayolu Trafiki Polis Okulunun Programının Geliştirilmesi", Polis Eğitim Sempozyumu, Ankara, 25-27 Ekim 2000.

⁹¹ Karayolu Trafiki Polis Okulu Yönetmeliği, (13.11.2000 tarihli İçişleri Bakanlığı onaylı).

Trafiğinin Düzenlenmesi	8
Trafik Eğitimi	8
Trafiğin Denetlenmesi	72
AKADEMİK DERSLER	TOPLAM SAAT
Trafik Psikolojisi	8 Saat
Çatışma ve Stres Yönetimi	16 Saat
Halkla İlişkiler	8 Saat
Trafik Tekniği	24 Saat
Taşıt Mekaniği	16 Saat
Temel İlk Yardım	16 Saat

Genel olarak müfredatı ve Polis Okulunun İşleyişini incelediğimizde Karayolu Trafiği Polis Okulunun bir anlamda hizmet içi eğitim yaptığı, Emniyet teşkilatında olması gereken branşlaşmaya hizmet ettiği görülür.⁹²

2.3.5. Tadoc (Turkish International Academy Against Drugs and Organized Crime - Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi)⁹³

Dünya genelinde; ellerinde bulundurdukları büyük maddi imkânlar da göz önüne alındığında, organize suç örgütlerinin gücü ve günümüz demokratik toplumlarına yönelttiği tehdidin büyüklüğü yadsınamayacak bir gerçektir.

Dünyadaki her tür gelişmeyi yakından takip eden ve dolayısı ile suç işleme becerilerini her geçen gün bir öncekinden daha gelişmiş bir formata sokabilen, güçlü uluslararası bağlantılara sahip organize suç gruplarının potansiyel risk olarak bu denli zararlı boyutlara ulaşabilmeleri, bu suç gruplarıyla mücadele etmek durumunda bulunan ülkeleri bir yandan nitelikli kanun uygulayıcı personel yetiştirmeye; diğer yandan ortak mücadele yöntemleri belirlemek amacıyla uluslararası işbirliğinin sağlanması için etkili girişimlerde bulunmaya mecbur kılmaktadır.

Ülkemiz, özellikle 90'lı yıllardan itibaren, uyuşturucu madde kaçakçılığı ve organize suçlarla mücadele alanında önemli başarılar göstermiş ve anılan suçlarla mücadelesini ulusal

⁹² Babadoğan, Aydoğan, a.g.m.

⁹³ Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.tadoc.gov.tr> (15.05.2007).

boyutun ötesine taşıyarak uluslararası düzeyde yürütebilmenin altyapısını oluşturmak için her türlü girişimi desteklemiştir.

İşte böyle bir anlayış sonucu;

* Türkiye'nin ulusal ve uluslararası düzeyde uyuşturucu ve psicotrop maddelerin yasadışı üretim, kullanım ve kaçakçılığına karşı süregelen kararlı mücadelesini eğitim sahasında da sürdürmek,

* Organize suç gruplarıyla mücadeleyi, bilimsel veriler ışığında sürekli ve sağlıklı kılabilmek,

* Bölgesel ve uluslararası işbirliğinin kurulması, sürdürülmesi ve geliştirilmesi için uygun bir zemin oluşturmak,

* Değişik ülkelerden ve ülkemizdeki farklı kurumlardan gelen kursiyerleri kaynaştırma yoluyla, anılan suçlarla mücadele alanında sosyal bir network kurmak, dolayısıyla uluslararası işbirliğinin güçlenmesine katkıda bulunmak gibi amaçlara ulaşmak doğrultusunda; Birleşmiş Milletler öncülüğünde ve Türkiye - UNDCP işbirliği çerçevesinde, 26.06.2000 (Bu tarih her yıl Dünya Uyuşturucu ile Mücadele Günü olarak kutlanmaktadır.) tarihinde Ankara'da Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na bağlı olarak ülkemizin ilk uluslararası nitelikli mücadeleciler kurum akademisi olan; "Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi (TADOC)" kurulmuştur.

Eylül 2000 tarihi itibarıyla eğitim programlarını uygulamaya başlayan Akademi, anılan suçlarla mücadele eden ulusal kanun uygulayıcı birimlerin yanı sıra; Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, Karadeniz Ekonomik İşbirliği ve Balkan Ülkeleri ile Türkiye'nin taraf olduğu ikili işbirliği anlaşması imzalanan diğer ülkelerin kanun uygulayıcı birimlerine uyuşturucu maddelerin yasa dışı üretimi, kullanımı, kaçakçılığı ve organize suçlarla mücadele konularında eğitim verilmektedir.

Tadoc bir eğitim kurumu olmanın ötesinde, teori ve pratik uygulamaların ortak bir potada değerlendirilmesi, bu bilgiler doğrultusunda oluşturulacak yeni mücadele stratejilerinin hayata geçirilmesi, halkın bilinçlendirilmesi ve dolayısıyla çok yönlü bir mücadelenin gerçekleştirilmesi amacıyla bünyesinde kurulan;

* Suç Önleme Araştırma Merkezi,

* Uyuşturucu Talep Azaltımı Araştırma Merkezi,

* Kara para Araştırma Merkezi,

Bilişim Suçları Araştırma Merkezi aracılığıyla bilimsel araştırmalara da kaynaklık yapmaktadır.

2.3.5.1. Tadoc'ta Uygulanan Eğitim Programları

Eğitimde istenilen gelişmenin sağlanabilmesi için her öğretim kademesinin, kendinden önce gelene dayalı ve daha sonra gelen kademeye ise hazırlayıcı, yani basitten karmaşığa doğru olması gerekir.⁹⁴

Bu çerçevede, Tadoc'ta başlıca Temel ve Uzmanlık olmak üzere 2 farklı eğitim programı uygulanmaktadır. Düzenlenen bu iki tip eğitim programına ek olarak, emniyet personelini uyuşturucu kaçakçılığı ve organize suçlarla mücadele alanında yaşanan gerek ulusal gerekse uluslararası gelişmelerden haberdar etmek amacıyla anılan suçlarla mücadele alanında araştırma yapan çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlarda görevli uzmanların desteği ile çeşitli konferans ve seminer programları düzenlenmektedir.

(1) Temel Eğitim Programları

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele birimlerine henüz atanan veya atanması düşünülen personelin 4 hafta süreyle tabi tutulduğu, 180 saatlik programdır. Bu program çerçevesinde katılımcılara, uyuşturucu kaçakçılığı ve organize suçlarla mücadele alanında, temel seviyede sahip olmaları gerekli bilgi, beceri ve davranışların kazandırılması amaçlanmakta ve kendilerinden program süreci ve sonunda yapılan yazılı anlatım, gözlem ve uygulama içerikli ölçme sınavından 100 puan üzerinden minimum 70 puan almaları beklenmektedir.⁹⁵

Bu program çerçevesinde katılımcılar aşağıdaki konularda bilgilendirilmektedir:

* Uyuşturucu Üretim ve Tüketim Bölgeleri

⁹⁴ Kaya, Y. K., Eğitim Yönetimi, 1. Basım, Sevinç Matbaası, Ankara, 1995, s.53.

⁹⁵ Kaya, a.g.k., s.50

- * Türkiye'nin Uyuşturucu Kaçakçılığına İlişkin Politikaları ve Kaçakçılık Rotaları
- * Uyuşturucu Maddelerin Tanımı ve Sınıflandırılması
- * Uyuşturucu Maddelerin Kullanımı ve Etkileri
- * Uyuşturucu Maddelerin Kimyasal Analizi
- * Uyuşturucu Kaçakçılığı ile Mücadele Özel Teknik ve Yöntemleri
- * Uyuşturucu Arama ve Müdahale Teknikleri
- * Madde kullanımı ve Bağımlılığı
- * Organize Suçlar
- * Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Hukuku
- * Kamusal Yetkilerin Suiistimali Yoluyla İşlenen Çıkar Amaçlı Suçlar
- * Organize Suç Operasyonları
- * Sahtecilik ve Dolandırıcılık
- * Teknik İstihbarat ve Operasyon
- * Suç İstihbarat Analizi
- * İnsan Kaçakçılığı ve İşçi Simsarlığı
- * Nükleer ve Radyoaktif Madde Kaçakçılığı
- * Vergi Kaçakçılığı Suçları
- * Kaçakçılık İstihbarat Araçları
- * Suç Yeri İnceleme ve Parmak İzi · Silah ve Mühimmat Kaçakçılığı
- * Uyuşturucu Suçları ve Adli Evrak Tanzimi

- * Sahtecilik ve Kalpazanlık
- * Soruşturma Mülakatı ve İfade Analizi
- * Birlikte Yaşam Kùltürü ve Empati
- * Liderlik, Motivasyon ve Takım Ruhu
- * Beden Dili ve İletişim
- * Polisin Yetkileri, Temel Hak ve Özgürlükleri
- * Kùltür ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı
- * Kontrollü Teslimat
- * Mali Suç Operasyonları
- * Kredi Kartı Sahteciliği
- * Kara paranın Aklanması ve Suçları
- * Güvenlik Stratejileri
- * Finansal Suçlar
- * 1918 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kaçakçılık Suçları
- * Nitelikli Dolandırıcılık
- * Polis Taktik Atış Eğitimi

(2) Uzmanlık Eğitim Programları

Temel eğitim programını başarı ile tamamlayanlar ile Bölge Ülkeleri ve İkili İşbirliği Anlaşmasına sahip olduğumuz ülkelerin kanun uygulayıcı birim görevlilerine belirli konularda uygulanan yoğunlaştırılmış programlardır.⁹⁶

Söze konusu Uzmanlık Programları büyük ölçüde Türk ve yabancı eğitimcilerin ortak işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Uzmanlık Programları uygulamaya dönük, pratik bilgileri içermektedir.

Bu bağlamda, Tadoc'ta uygulanan ve konularına göre süreleri 30 ile 60 saat arasında değişen uzmanlık programları aşağıda sunulmuştur:

- * Uyuşturucu Kanun Uygulama Eğitimi
- * Uyuşturucu Kaçakçılığı ile Mücadele Özel Teknikleri
- * Suç İstihbarat Analizi
- * Suçla Mücadelede Kullanılan Yeni Teknolojiler
- * Uyuşturucu Gizleme Yerleri ve Arama Teknikleri
- * Uluslararası Kontrollü Teslimat
- * Uyuşturucu Talep ve Zarar Azaltımı
- * Kara para ve Kara paranın Aklanması
- * Uyuşturucu Önleyici Kolluk Eğitimi 'Sokak Timleri'
- * Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadelede Yöneticilik Teknikleri
- * Mülakat ve Sorgulama
- * Operasyon Planlama ve Yönetimi
- * Organize Suçlarla Mücadele Soruşturmaları

⁹⁶ Kaya, a.g.k., s.58

* Uyuşturucu Kaçakçılığı ve Organize Suçlarla Mücadelede Kullanılan Teknik Araçlar

* Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadelede Gizli Görevli Kullanma Teknikleri · Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadelede İstihbarat Elde Etme · Finansal Suçlar · Suç Yeri İnceleme · Risk değerlendirmesi, Profili ve Analizi · Obzervasyon Eęitimi⁹⁷

* Bilişim Suçları

* Sentetik Uyuşturucular

* Tank Koruma

* Organize Suçlarla Mücadelede Polis Taktik Atış Teknikleri

2.3.5.2. Tadoc'un Eğitim Programlarından Yararlanabilen Bölge Ülkeleri

Tadoc'taki eğitim programlarından Türkiye ile ikili güvenlik ve işbirliği anlaşması imzalayan ülkeler ve aşağıdaki bölge ülkeleri faydalanabilmektedir.⁹⁸

KEİ (Karadeniz Ekonomik İşbirliği Üyesi Ülkeler)

Arnavutluk · Azerbaycan · Bulgaristan· Ermenistan· Gürcistan · Moldavya· Romanya· Rusya Federasyonu· Türkiye· Ukrayna· Yunanistan

Eco (Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkeler)

Azerbaycan· İran· Kazakistan· Kırgızistan· Özbekistan· Pakistan· Tacikistan Türkiye· Türkmenistan Balkan Ülkeleri Arnavutluk · Bulgaristan· Bosna Hersek· Hırvatistan· Makedonya· Romanya· Sırbistan· Slovenya

⁹⁷ Kaya, a.g.k., s.62

⁹⁸ Kaya, a.g.k., s.65

2.3.5.3 Bazı Avrupa Ülkelerindeki Polis Teşkilatlarının Eğitimleri

(1) İNGİLTERE

İngiliz polisinin en önemli özelliği, örgüt ve yönetim yapısında ortaya çıkmaktadır. Bir Avrupa ülkesi olmasına rağmen, İngiltere'de milli ve merkezi bir polis gücü yoktur.⁹⁹

İngiltere Krallığı genel anlamda farklılıklara sahip dört bölgeden oluşan birleşik bir monarşidir. Krallığın bütünü anlatılmak üzere “İngiltere” deyiimi kullanılmaktadır. Bu bölgeler İngiltere, Galler, İskoçya ve Kuzey İrlanda'dır. İrlanda ve İskoçya'nın tarihi nedenlere dayalı olarak genel anlamda İngiltere ve Galler'den farklı özellikleri vardır. Ancak bu bölgeler İngiltere'nin sadece 1/8'lik nüfusuna sahip olduklarından, bu bölgelerin sistemleri genel yönetimin özelliklerini etkileyemez. Bu nedenle İngiltere olarak incelenecek sistem, bugün İngiltere ve Galler (Wales)'de uygulanan sistemdir.¹⁰⁰

Aslında İngiltere'de Krallık yalnız bir simgeden ibaret olup yönetim sorumluluğu ve yetkisi tamamen hükümete aittir. Kraliyetin yetkisi olmadığı gibi, sorumluluğu da yoktur. Krallığı oluşturan bölgeler, iç yönetimlerinde tamamen serbesttir. Sözcülemi devletin her bölgesinde aynı hukukun her zaman aynı şekilde uygulanabildiği söylenemez. Kaldı ki, krallığa dahil ülkelerin polis sistemleri de değişiktir. Her ülkenin ayrı bir polis gücü ve rütbe sistemi vardır. Dolayısıyla polis sistemini anlayabilmek için ülkenin genel yönetiminin özelliklerinin bilinmesi gerekir.¹⁰¹

İngiltere'nin, üniter bir devlet olmasına rağmen, parlamentonun sorumluluğu dışında kalan bir takım yönetim alanları vardır. Bir başka deyişle Krallık, parlamentodan ayrı ama onunla çalışan eski bir yerel (mahalli) yönetim sistemine sahiptir. Krallıkla yönetilen bu ülkede merkezi veya milli hükümet genel olarak savunma, dışişleri, hukuk, ekonomi ve sosyal kanunların ayrıca kamu düzeninin sağlanmasından sorumludur. Su, kanalizasyon, okul, polis, park ve dinlenme yerlerinin düzenlenmesi ile ilgili işler ise yerel düzeyde seçimle gelen yerel yönetimler tarafından yerine getirilmektedir. Ancak, ülkede iç güvenliğin ve kamu düzeninin

⁹⁹ Fındıklı, R., a.g.k., s.82.

¹⁰⁰ Gurulkan, Ö., “İngiltere'de Polis Yöneticilerinin Yetiştirilmesi”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991, s. 41.

¹⁰¹ Fındıklı, a.g.k., s. 2.

sağlanması ve polisin yönetimi, merkezi hükümetle yerel yönetimler arasında ortak bir sorumluluk konusudur.¹⁰²

İngiltere’de yönetim sistemi genel olarak yerel yönetim ağırlıklıdır. Ulusal güvenlik ve dış politika gibi temel alanlar dışında seçilmiş yerel yönetimlerin yönetimde ağırlığı büyüktür.¹⁰³ İngiltere’de yerel yönetimlerin en önemli özelliği, meclis veya consil (council) kararlarını durdurabilecek hiç bir makam ve organın bulunmayışıdır. Türkiye’de olduğu gibi yerel yönetimleri denetleyecek veya onların kararlarını yürürlükten kaldırabilecek vali, kaymakam, içişleri bakanı ve idare mahkemeleri gibi kurumlar yoktur. Hatta devletin genel güvenlik ve kamu düzeniyle çok yakından ilgili polis kuruluşlarının bile, Londra dışında yerel yönetimlerce atandıkları ve ücretlerinin bir bölümünü yerel yönetimlerin bütçesinden aldıkları bir gerçektir. Merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki vesayet denetimi oldukça dolaylıdır. İçişleri Bakanı (Home secretary)’nın Metropolitan Polis dışındaki polis örgütleriyle doğrudan bir yönetsel bağı söz konusu olmamakla birlikte, bakanın, parlamentonun polis konusundaki muhatabı olması nedeniyle rapor isteme yetkisi yanında, etkinliğin artırılmasını isteme, mali ve personel konularında dolaylı ekiye sahiptir. Polis faaliyetleri bu yerel otoriteye bağlıdır. Bu nedenle İngiltere’de genel anlamda merkezi bir polis örgütü yoktur.¹⁰⁴ Polis bu ülkede il düzeyinde örgütlenmiştir. Valilik kurumu olmadığı için belediyelere bağlıdır. Dolayısıyla örgütün bütünü bir kişi veya örgüte bağlı değildir. Polis her şeyden önce kralın polisidir. Türkiye’deki karşılığı ile devletin polisidir.

İçişleri Bakanı’nın Londra Metropolitan Polisi (Scotland Yard) dışındaki polis kurumları üzerinde doğrudan bir etkisi yoktur. Polis yerel yönetimler ve İçişleri Bakanlığınca ortaklaşa yönetilmektedir.¹⁰⁵

1964’te yapılan bir değişiklikle çok dağınık olan yerel polis örgütleri birleştirilerek bugün kırk üçle sınırlandırılmıştır. Bununla birlikte ülke çapında ağır suçlarla ilgilenen merkezi üniteler ve Londra Metropolitan Polisinin teknik anlamdaki üstünlükleriyle ülke çapında diğerlerine oranla etkinlikleri tartışılmazdır.¹⁰⁶ Türkiye’de İngiliz Polisi denilince “Scotland Yard” anlaşılmaktadır. Oysa, Scotland Yard İngiltere’deki bütün polis kuruluşlarını

¹⁰² Fındıklı, a.g.k., s.2.

¹⁰³ Gurulkan, a.g.k., s.42.

¹⁰⁴ Gurulkan, a.g.k., s.41.

¹⁰⁵ Gurulkan, a.g.k., s.3.

¹⁰⁶ Lustgarten, L., The Governance Of Police, London: Sweet and Maxwell, 1989, s. 70.

veya İngiliz genel polis örgütünü belirtmez. Bu kuruluş, ülkenin kırk üç polis gücünden en büyüğü olan Londra'daki Metropolitan Polisi'nin Genel Karargah Merkezi'nin adıdır.¹⁰⁷

Demokratik bir ülkede polis, ülkenin sosyal, siyasal ve yönetim yapısı ile yakından ilgilidir. Çünkü polis, yürütmenin bir parçası ve genel yönetim yapısının bir yansıtıcısıdır. Hatta ülkeler polisin tutumuna göre “sert” ve “yumuşak” diye ikiye ayrılmakta ve İngiltere’de “yumuşak” ülkeler grubuna girmektedir.

İngiltere’de toplam polis sayısı yüz seksen yedi bin dolayındadır. İngiliz Polis Örgütü’nde, piramit örgüt yapılanması çok iyi oluşturulmuştur. İngiltere’de Emniyet Müdürü (Chief Constable), örgütün başıdır. Emniyet Müdürü operasyonel anlamda bağımsız karar alma yetkisine sahiptir, ancak görevde etkin olamama gerekçesiyle görevden uzaklaştırılabilir. Emniyet Müdürünün görev süresi normal koşullarda yedi yıldır.

İngilizler kendi polis sistemlerini kendileri geliştirmiş, herhangi bir ülkenin Polis Örgütü’nü model olarak almamıştır. Bunun için İngiliz polis sistemi, milli bir sistemdir. Ama ülkede merkezi bir polis gücü yoktur. Bunun yerine yerel polis gücü vardır. İngilizler öteden beri ülkede milli ve merkezi bir polis örgütü kurulmasına ve polisin tek bir merkeze veya kişiye bağlanmasına, kişisel özgürlükleri zedeleyebileceği gerekçesi ile karşı çıkmışlardır. İngiltere’de halen kırk üç ayrı polis gücü bulunmakta ve bunlar yerel komiteler, merkezi hükümet ve polis otoriteleri tarafından ortak yönetilmektedir. Bu yüzden İngiltere’de polisin yönetilmesi üçlü sistem olarak adlandırılmaktadır.¹⁰⁸

İngiltere’de polisin hak, yetki ve görevleri birbirini tamamlayan üç kaynak tarafından belirlenmektedir. Bunlar: kanunlar, mahkeme kararları ve düzenleyici yönetsel talimat, genelge, emir ve diğer yazılı bildirimlerdir. Bununla birlikte ileri bir eğitim ve kültüre sahip olan İngiliz Polisi, köklü tarihinin ve geleneğinin ışığında, olayların özellik ve durumuna göre kendi yetkilerini her zaman bağımsız bir şekilde belirleme ve genişletme fırsatına sahiptir. Hiç bir kişi yada kuruluş, polisin olaya karıştığı andaki düzenleyici işlemlerine ve çalışmalarına karışamaz.¹⁰⁹

Kitlesel hareketler, toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde düzeni sağlamak için başka ülkelerin silahlı, coplu polis kuvvetlerine karşılık, İngiltere’de silahsız, copsuz ve az sayıdaki

¹⁰⁷ Fındıklı, a.g.k., s.2.

¹⁰⁸ Fındıklı, a.g.k., s.85.

¹⁰⁹ Fındıklı, a.g.k., s.75.

polis görevlisi otoriteyi sağlayabilmektedir. Polis görevlilerinin her türlü emirlerine karşı halkın tartışmasız uyması, İngiliz Polisinin büyük saygınlığının ve yılların pekiştirdiği kesin otoritesinin bir sonucudur. Polisin görevini yerine getirmesi sırasında emirlerine karşı koymak, engellemek veya engellemeye kalkışmak suç sayılmaktadır.¹¹⁰

İngiliz Polisi'nin görev ve yetkileri 1962 yılında polisle ilgili Kraliyet Komisyonunca şöyle belirlenmiştir:¹¹¹

1. Güvenliği ve Düzeni Sağlama
2. Suçu Önleme ve Suçluları Kovuşturma
3. Kefalet ile Salıverme
4. Konuta Girme, Arama ve El Koyma
5. Kimlik Tespiti ve Kontrolü
6. Sorgulama
7. Ateşli Silahların Denetimi
8. Asgari Güç Kullanma
9. Suçlama (İddianame Hazırlama)
10. Adli Tıp İşlemleri
11. Trafik ve Yol Güvenliğini Sağlama

İngiltere'de polisin görevleri yalnız yukarıda sayılan maddelerden oluşmaz. Polis, her şeyden önce bir kamu hizmeti yapmaktadır. Kamu hizmeti ise, yalnız kişilere değil, bir bütün olarak topluma hizmeti içermektedir.

İngiliz Polisinin en belirgin özelliği, örgüt ve yönetim yapısında yer almaktadır. İngiliz halkı öteden beri merkezi bir polis sistemi kurulması görüşüne şiddetle karşı çıkmış, polisin belli bir kişi veya kuruma bağlı olmasını, kişisel özgürlükleri açısından sakıncalı görmüştür.

İngiltere'de polis güçleri hiç bir zaman merkezi hükümet tarafından denetim altına alınamamıştır. Dolayısıyla ülkede tiranlık veya polis devleti söz konusu değildir. Merkezi Polisin yönetim ve denetimi, hükümetle yerel yönetimler arasında dengeli bir şekilde bölünmüştür.¹¹²

¹¹⁰ Fındıklı, a.g.k., s.75.

¹¹¹ Yalçınkaya, N.K., İngiliz Hukuku, Ankara, 1981, s.190-198.

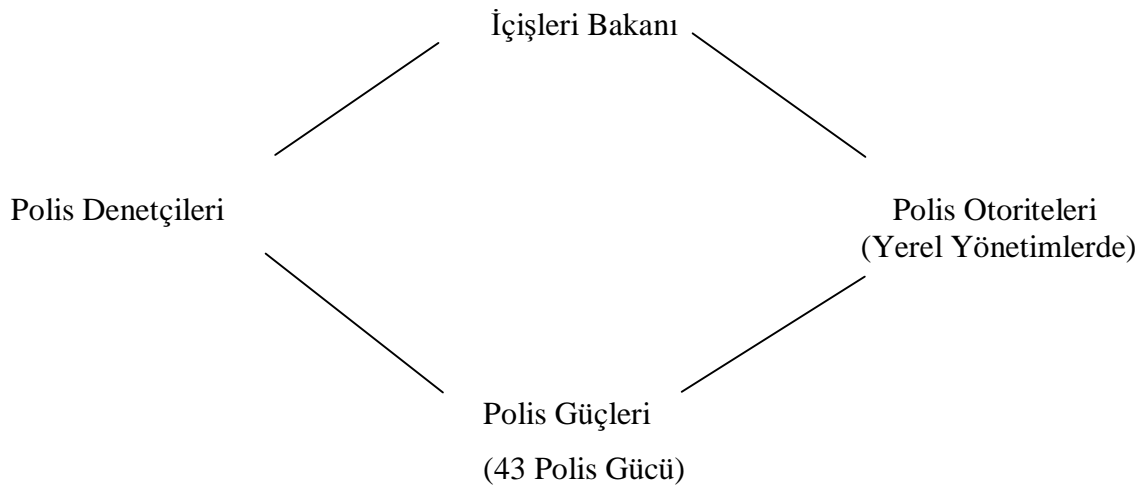
¹¹² Whitaker, B., The Police Eyre and Spottiswoode, London, 1964, s.88.

Merkezi bir polis sisteminin bulunmadığı İngiltere’de polis, ülkenin siyasi ve yönetim yapısının bir gereği olarak yerel örgütlenme yoluna gitmiştir. İngiltere, yönetim bakımından halen 43 ayrı eyalete bölünmüş ve her eyalette her biri Emniyet Müdürü tarafından yönetilen veya Metropolitan ve Londra’da olduğu gibi Kıdemli Emniyet Müdürü tarafından yönetilen 43 Emniyet Müdürlüğü vardır. Kuzey İrlanda’daki Polis Örgütü, Kraliyet Ulster Polis Müdürlüğüdür.

Bu polis örgütleri, merkezi hükümetten bağımsız olarak çalışmakla birlikte, merkezi hükümetin yerel polis örgütleri üzerinde daha sonra belirtilecek olan büyük bir ağırlığı vardır.¹¹³ Bu müdürlüklerin her biri kendi yetki bölgelerindeki asayiş ve güvenlikten sorumludur ve aralarında işbirliği olmasına rağmen her biri özerkliğe sahiptir.

Her Polis Örgütü, bir Polis Müdürü tarafından yönetilir. İngiltere’de ve eyaletlerde Yerel Konsey Komiteleri ve Sulh Hakimleri vardır. İskoçya’da Bölge ve Ada Konseyleri mevcuttur. Metropolitan Polis Örgütü yetkilisi İçişleri Bakanındır ve hizmeti, Bakanlıktaki diğer yetkililer aracılığıyla yürütmektedir. Kuzey İrlanda’da ise Polis yetkilileri ,Devlet Bakanlığı tarafından atanır.¹¹⁴

Belli bir merkeze bağlı olmayan İngiliz polisi, merkezi hükümet, yerel yönetimler ve polis otoriteleri tarafından ortaklaşa yönetilmektedir. Bu yönetim tarzına “üçlü sistem” denilmektedir. Buna göre polisin yönetim yapısı Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1: İngiltere Emniyet Örgütünün Yönetim Sistemi

¹¹³ Fındıklı, a.g.k., s.84.

¹¹⁴ Emniyet Genel Müdürlüğü; Avrupa ülkelerinin Polis ve Adli Sistemleri, Milletlerarası Kriminal Polis Örgütü İnterpol Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara,1992, s.65.

İçişleri Bakanı: İngiltere’de güvenlikten İçişleri Bakanı sorumludur. Polisin örgütsel sıra dizininin (hiyerarşisinin) başında sivil bir kişi olan İçişleri Bakanı vardır. İçişleri Bakanı, hem parlamento hem de hükümetin bir üyesi olması dolayısıyla, ülkenin iç güvenliğinin sağlanmasından ve polisten, parlamentoya karşı sorumludur. Ülkedeki polis güçlerini İçişleri Bakanı temsil etmektedir. İçişleri Bakanı ülkedeki polis güçleri üzerinde yönetim ve denetim hakkına sahiptir. Ancak, bakanın bu yetkisi sınırsız değildir. İçişleri Bakanı her ne kadar parlamentoya karşı en üst sorumlu ise de operasyonel olarak polisin yöneticisi değildir. İçişleri Bakanının polise operasyonel konularda emir verme veya yönetme hakkı yoktur. Bakanın polis üzerindeki etkisi daha çok yönetseldir. Dolayısıyla siyasi ve örgütlü suçlarla mücadelede polis üzerindeki siyasi baskı yok denecek kadar azdır. İçişleri Bakanının polis üzerindeki görev ve yetkileri şunlardır:¹¹⁵

1. Bir polis örgütünün üst makamlarına yapılacak Emniyet Müdürü ve Yardımcılarının atamalarında görüş belirtmek,
2. Emniyet Müdürü ve yardımcılarını görevden almak,
3. Emniyet Müdürünün atamasını onaylamak,
4. Emniyet Müdüründen, sorumlu olduğu polis gücünün çeşitli yönlerini içeren rapor sunmasını istemek,
5. Polis gücü ile ilgili bir konuda, özel veya genel bir soruşturma yürütmek üzere bir kişiyi atamak,
6. Polis örgüt ve yönetimi ile ilgili düzenlemeleri yapmak. Bu düzenlemeler: rütbe, görevin nitelikleri, terfiler, görevden uzaklaştırmalar, çalışma saatleri, maaş ve sicillerle ilgilidir.
7. Her Polis gücüne verilecek binaların sayısını ve kullanılacak donanımların türlerini belirlemek,
8. Polis aday servisini düzenlemek ve yönetmek,
9. Polis şikayet kurumlarının çalışmasına yardım etmek,
10. Disiplin cezasına çarptırılan bir polis kuruluşunun üyelerini mahkemeye göndermek.

Bu maddelerden de anlaşılacağı üzere İçişleri Bakanı İngiltere’deki polis güçleri üzerinde yönetsel bir güç ve denetime sahip olmakla birlikte operasyonel polis çalışmaları konusunda herhangi bir müdahale ve emir verme yetkisi bulunmamaktadır.

¹¹⁵ Fındıklı, a.g.k., s.87.

İçişleri Bakanı Londra’da bulunan Metropolitan Polisi üzerinde farklı bir yetkiye sahiptir. Metropolitan Polisi doğrudan İçişleri Bakanına bağlıdır.¹¹⁶

İl (Eyalet) Emniyet Müdürleri :İngiliz polis yönetiminde ikinci önemli birim, Emniyet Müdürüdür. Ülkede bulunan kırk üç polis gücünün her birinin başında bir “Chief Costable” (İl Emniyet Müdürü) vardır. Bunlar, İçişleri Bakanı’nın onayı alınarak yerel polis otoriteleri ve sulh hakimi tarafından atanmaktadır. İl Emniyet Müdürüne yönetim işlerinde il emniyet müdür yardımcıları yardım etmektedir. İl Emniyet Müdürü, polisin operasyonel çalışmalarını bizzat yürütmektedir. İl Emniyet Müdürlerinin görev ve yetkileri kanunla belirlenmiştir. Gerek ilgili polis kanunu gerek mahkemeler, Emniyet Müdürü’nün bağımsız bir yürütücü olmasına ağırlık vermişlerdir.Şekil 1’de de görüldüğü üzere, İngiltere’de merkezi polis örgütü bulunmadığı için, ülke genelinde belli bir polis rütbe sistemi veya Emniyet Genel Müdürü gibi üst makam da yoktur. Nitekim ülkenin en büyük polis kuruluş olan Londra’daki Metropolitan Polisinde en üst rütbe “Commissioner”, diğer polis kuruluşlarında ise, “Chief Constable” (Emniyet Müdürüdür). İl (Eyalet) Emniyet Müdürleri kendi bölgelerinde polisin çalışmalarındaki bağımsızlık anlayışına dayanarak yasal sınırlar içinde büyük insan gücü ve geniş mali kaynakları kullanma yetkisine sahiptir. Ülkedeki kırk üç İl Emniyet Müdürünü ayrı birer elit güç olmaktan çok, birleşik bir elit güç olarak görmek daha yerinde olur.¹¹⁷

Önemli yetkileri olan İl Emniyet Müdürleri bu yetkileri kullanmanın gerektirdiği yeterli bilgi ve sosyal altyapıya sahiptirler. Bununla beraber yapılan araştırmalar, İl Emniyet Müdürlerinin yetiştikleri toplumsal sınıfların genelde polis memurlarından farklı olmadığını göstermiştir. Emniyet Müdürlerinin % 68.4’ünün babasının serbest meslek sahibi, % 31.6’sının da memur veya işçi olduğunu ortaya koymuştur.¹¹⁸

Emniyet Müdürleri, kendi sınıflarının normlarından daha iyi bir eğitim yapmaya çalışmışlardır. Buna göre emniyet müdürlerinin % 79.0’ü gramer okullarına (Lise) gitmişlerdir. Polisliğe girişte eğitim koşulu aranmamasına rağmen şu andaki emniyet müdürlerinin % 26.0’sı görevleri sırasında bir yüksek öğrenim diploması almış, geri kalanları ise, polis akademisine denk eğitim programı bitirmiş veya açık üniversite (open university) diploması almışlardır. Yine bazı emniyet müdürlerinin kriminoloji, hukuk, yönetim veya

¹¹⁶Fındıklı, a.g.k., s.86.

¹¹⁷ Reiner, R., The Politics Of The Police, Sussex: Wheatsheaf Books, 1985 s.199.

¹¹⁸ Reiner, a.g.k., s.201.

işletme diploması vardır. Halen Emniyet Müdür Yardımcılarının % 40.0'ı polislik kariyeri dışında ikinci bir yükseköğretim bitirmiştir.¹¹⁹

İngiliz polisinde Emniyet Müdürü olabilmenin temel yolu eğitim, akademik kariyer, uzmanlık, yetenek ve kişisel beceriden geçmektedir. Bütün polis yöneticileri ve çalışanları bunun bilincindedir. Bu durum, İngiliz polisinde eğitim ve bilime verilen önemin açık bir göstergesidir.¹²⁰

Krallık hiçbir bakana veya hiç bir makam İl Emniyet Müdürünün işlerine karışamaz, emir veremez, denetleyemez ve soruşturma açamaz. İl Emniyet Müdürleri yalnız kanunlara karşı sorumludur. İngiliz polisi çalışmalarında, Belediye Başkanı da dahil, hiç bir makama karşı sorumlu değildir. Emniyet Müdürleri polis operasyonları yönünden bir denetime tutabilirse de bunun da bir sınırı vardır. Çünkü her şeyden önce Emniyet Müdürü polis hizmetinin doğru ve etkin yönetilmesinden dolayı sorumludur. Görevlerinde etkili olamayan Emniyet Müdürleri İçişleri Bakanı tarafından görevlerinden alınabilir.¹²¹

Londra'da bulunan Metropolitan Polisinin yöneticisi, yukarıda değinildiği gibi "Comissioner" (Komiser) olarak adlandırılır. Bu Metropolitan Polis Komiseri, doğrudan doğruya İçişleri Bakanı tarafından atanır. Zaten İçişleri Bakanı'nın yalnız Metropolitan Polisi üzerinde doğrudan denetim yetkisi vardır. Ancak, İçişleri Bakanı Metropolitan Polisinin operasyonel çalışmaları üzerinde denetim yetkisine sahip değildir. Bir başka deyişle Metropolitan Komiser çalışmalarında belli bir özerkliğe sahiptir.¹²²

İngiliz Polisinin yönetsel özelliklerinden birisi de, yaklaşık yüz yıldan beri polis otoritelerinin, polis yönetiminde oynadıkları roldür. Ülkede halen mevcut 43 polis gücünde 43 polis otoritesi (Police Authorities) vardır. Polis otoritesi bir çeşit polis komitesidir. Polis otoritesinin üçte ikisi belediye meclisi üyelerinden üçte biri de yöredeki sulh hakimlerinden; başka bir deyişle, polis otoritelerinin üçte ikisi seçimle gelmekte, üçte biri de mahkeme tarafından atanan hakimlerden oluşmaktadır. Polis otoritelerinin önemli bir özelliği, tamamen sivil kişilerden meydana gelmesidir. Yani polis, belediyeye bağlıdır. 1964 yılında çıkarılan Polis Kanununa (Police Act) göre Polis Otoritesinin görevleri şöyle özetlenmiştir:¹²³

¹¹⁹ Fındıklı, a.g.k., s.88-89.

¹²⁰ Reiner, a.g.k., s.207.

¹²¹ Fındıklı, a.g.k., s.90.

¹²² Fındıklı, a.g.k., s.90.

¹²³ Fındıklı, a.g.k., s.91.

- a. Bulunduğu bölgede etkili ve yeterli bir polis hizmetini sürdürmek,
- b. Polis kuruluşunda her rütbedeki gerekli iş görenlerin sayılarını belirlemek ve il emniyet müdür adayını önermek,
- c. Polis hizmet binalarını, donanımlarını ve araçlarını sağlamak ve bakımlarını sürdürmek,
- d. Emniyet Müdürleri ve yardımcılarını atamak ve gerektiğinde etkinliğini sağlamak için istifalarını istemek,
- e. Polis hizmetleri için gerekli ulaşım araçlarını, cihazlarını, üniforma ve diğer malzemelerini sağlamak.

Ancak, yukarıda sayılan maddelerin hepsi, İçişleri Bakanı'nın onayına bağılıdır.

Londra Polisinin ayrı ve değişik bir polis otoritesi vardır. Bu otorite, Londra Kenti'nin Genel Meclisi'dir. Londra Metropolitan Polisinin polis otoritesi, İçişleri Bakanı'dır. İçişleri Bakanı Metropolitan Polis üzerinde tam yetkilidir ve bu yetkisini, yerel yöneticilere ve hakimlere danışmaksızın tek başına kullanmaktadır. Metropolitan Polisi ile İçişleri Bakanı arasındaki bu ilişki, bu polis örgütünü kuran 1829 tarihli "Polis Kuruluşu Kanunu"nun izlerini taşır.

Polis otoritelerinin kurulması ve kullanılması iki amaca hizmet etmektedir. Birincisi, her polis gücü üzerinde yerel özerkliği belli ölçüde sürdürme olanağı elde etmektir. İkincisi, polisin örgüt ve yönetimine halkın katılımını sağlamaktır.

İngiliz polis yönetiminin öğelerinden biri de polis denetim kuruludur. İngiliz polisinin etkin ve verimli çalışıp çalışmadığını denetleyen "Polis Denetleme Kurulu" vardır.

Bu Kurul, polis başmüfettişi ve yardımcıları tarafından yönetilmektedir. Denetleme Kurulu, başkent Londra'daki İçişleri Bakanlığında çalışır ve iletişim, yönetim, enformasyon sistemleri, araştırma, trafik, suç, eğitim ve toplum sorunları gibi Denetleme Kurulu'nun çalışmalarının belli yönlerinden sorumludur.¹²⁴

Denetleme Kurulu, İçişleri Bakanı'na ve çeşitli polis güçlerine iki tür hizmet sağlar:

- a. Polis kuruluşlarının etkinliğini değerlendirmeye yarar

¹²⁴ Fındıklı, a.g.k., s.93.

- b. Değişik polis güçlerinin araştırma birimleri arasında bir bağ olarak hizmet eder. Denetleme Kurulu, polis kuruluşları arasında yeni düşünce ve görüşlerin paylaşımını özendirir ve bunların benimsenmesini kolaylaştırır.

Polis Denetleme Kurulu'nun yaptığı en önemli iş, polis hizmetinin değişik yönleri ile ilgili olarak İçişleri Bakanı'na yıllık raporlar sunmaktır. Bu rapor, polis kuruluşları'nın güçlendirilmesini, iş güven sağlanmasını, eğitim ve terfileri, suç ve ceza istatistiklerini, bilimsel ve teknik gelişmeleri, halkla ilişkileri, halktan gelen şikayetler ve disiplin cezaları ile polise yapılan yardımları içerir.¹²⁵

İngiltere'de polislik mesleğine giriş oldukça uzun, karmaşık ve zor bir süreçtir. Personel politikasının genel bir özelliği olarak, polis alımında çok dikkatli ve titiz davranılmaktadır. Değerlendirme jürileri, polisliğe başvuranlarda diğer kamu kuruluşlarından farklı olarak daha başka nitelikler aramaktadırlar. Ayrıca, çoğu ülkede polislik için temel olan yalnız fiziksel yönden güçlü olmak, İngiliz polisi için artık yeterli değildir. İngiltere'de polislik, fiziksel bakımdan olduğu gibi, bilimsel ve nitelik yönünden de güçlü olmayı gerektirmektedir. Bu iki niteliği bir arada taşımayan kimsenin polis olabilmesi söz konusu değildir. Oysa, diğer kamu görevlerine girişte, yalnız bilimsel nitelik yeterli sayılmakta ve fiziki uygunluk aranmamaktadır.¹²⁶

Son yıllara kadar hem bilimsel, hem fiziksel yönden yetenekli kimseleri polis hizmetine çekmek oldukça zor olmuştur. Polisin çalışma koşullarının zor ve ücretlerinin düşük olması nedeniyle, nitelikli ve yetenekli kimseler polisliği bir meslek olarak seçmiyorlardı. Bu ise mesleğin niteliksiz ve yeteneksiz kimselerle yürütülmesi demektir. Oysa, nitelikli bir polis hizmeti, nitelikli işgörenle yapılabilirdi. Bu nedenle, İngiltere'de bir taraftan da nitelikli kimseleri çekebilmek için polis aylıkları, diğer kesimlere göre önemli ölçüde arttırılmıştır. Hatta şu anda, kamu kesiminde en yüksek ücret alanların polisler olduğu söylenebilir. Bu durum hemen etkisini göstermiş ve polisliğe başvuranların sayısında büyük artış olmuştur. Şimdi artık polis yöneticileri çok sayıdaki nitelikli kimseler arasında bir seçim yapmaya başlamıştır. Hatta yığılmaları önlemek için polisliğe giriş koşulları ağırlaştırılmıştır.¹²⁷

¹²⁵ Fındıklı, a.g.k., s.93-94.

¹²⁶ Joss, J., Careers In The Police Force, London, 1990, s.29.

¹²⁷ Fındıklı, a.g.e., s. 95.

İngiltere’de polisliğe girmek için gerekli nitelikleri taşıyanlar, ülkedeki kırk üç polis kuruluşundan herhangi birine başvurabilir. Sözelimi, Londra’da oturan bir kimse Kuzey İrlanda’daki polis örgütüne başvurabilir. Kişinin nerede oturduğu önemli değildir. Merkezi bir polis gücü olmadığından polisliğe başvuru için kesin merkezi bir program da yoktur. Her polis kuruluşu, kendi bölgesinde elamanını kendisi seçip almaktadır.¹²⁸

En son yapılan düzenlemeler ile polisliğe başvuru için gerekli olan koşullar şunlardır:¹²⁹

- a.** Yaş: Polisliğe başvuru için en düşük yaş 18.5’tir. Ancak, bir üst yaş sınırı yoktur. 1991 yılında polisliğe girişte üst yaş sınırı kaldırılmıştır. Üst yaş sınırının kaldırılmasındaki amaç, olgun, nitelikli, yetenekli ve deneyimli kişilerin polislik hizmetine girebilmelerine fırsat sağlamaktır.
- b.** Yurttaşlık: Bir İngiliz yurttaşı olarak doğmak, İngiliz yurttaşlığına geçmek, bir İrlanda Cumhuriyeti yurttaşı veya İngiltere’de devamlı oturma izni olan bir Commonwealth yurttaşı olmaktır.¹³⁰
- c.** Boy: Polisliğe girişte boy koşulu yoktur. 1990 yılında eski yükseklik sınırları iptal edilmiş ve artık hiç bir polislik kuruluşunda boy koşulu aranmamaktadır. Oysa öteden beri İngiliz polislerinin uzun boylu oluşları dikkati çekerdi. İngiltere’de boyu kısa olanlar yönetim hizmetlerinde görevlendirilmektedir.
- d.** Eğitim: Polisliğe giriş için herhangi bir eğitim koşulu aranmamaktadır. İlkokul mezunları ile üniversite mezunları polisliğe giriş için aynı sınavda yarışır. Bununla birlikte, polisliğe başvuru için adayların en azından genel bir eğitim derecesi olan ve kısaca “GSCE” (General School Of Certificate Exam) olarak adlandırılan “Genel Başarı Belgesini” almaları gerekir. İngiliz Royal Comission, bir polis adayının doğruluk, zihinsel ve fiziksel uygunluk ve yeterli bir eğitim gibi üç temel koşul taşıması gerektiğini belirtmiştir. Eğitim koşulu ise, ülkedeki genel eğitim düzeyinin bir belgesi olan GSCE sertifikasıdır. Zaten polisliğe giren bir kimse, eğitim düzeyi ne olursa olsun, iki yıl süre ile ciddi bir polis eğitiminden geçirilmektedir.
- e.** Yazılı Sınav: Bütün polis kuruluşları, polis adaylarını İngilizce ve Matematikten yazılı giriş sınavı yaparlar. Ancak, bu giriş sınavı, sıradan bir sınav değildir.

¹²⁸ A.e., s. 95.

¹²⁹ Joss, a.g.e., s. 30.

¹³⁰ A.e., s. 30.

Burada önemli olan, resmi İngilizce ve Matematiği iyi bilmesinden daha çok, kişinin düşünme, anlama ve kavrama yeteneği, anlatım ve muhakeme gücüdür. Kabul edilebilir bir zeka yeteneği göstermek koşuluyla adayın yazılı sınavda düşük puan alması ve hatta resmi eğitimden geçmemiş olması önemli değildir. Aday, polis hizmetinin aradığı akademik kariyeri taşıyorsa, bazı polis güçleri tarafından yazılı sınava da girmeyebilir. Bazı polis güçleri ise, adayın akademik kariyeri ne olursa olsun, bütün adayların yazılı sınava girmelerinde ısrar eder.

- f. Sağlık:** Sağlık ve fiziki yönden uygunluk, polislik hizmetinde çok önemlidir. Bunun için polis adayına kendisinin kişisel sağlık geçmişi konusunda verilen yazılı bilgilerin doğruluğu ve kabulü, sıkı bir sağlık kontrolünün sonucuna bağlıdır. Sağlık konusunda en önemli gereklerden biri, görme ile ilgilidir. Görme bozukluğu veya renk körlüğü olanlar, sağlık yönünden polisliğe elverişli sayılmazlar. Bu arada işitme engelliler, diş hastalığı ve diş çürüklüğü bulunanlarla, düz tabanlılar ve boyuna uygun bir kiloya sahip olmayanlar polisliğe alınmazlar. Bu arada polis adayının aşırı heyecan, aşırı sinir, ruhsal bozukluk ve akıl hastalığı gibi mesleği ile bağdaşmayacak bir durum göstermesi polisliğe girişine engeldir.¹³¹

Yazılı ve sağlık sınavlarını başaran adaylar, referans araştırması ve güvenlik soruşturmasından geçerler. Bir polis adayının iyi bir karakter taşıması ve hiç bir suça adının karışmamış olması gerekir. Çünkü polislik, büyük sorumluluk ve güven gerektiren bir görevdir. Polis adayının güvenlik soruşturmasının sağlıklı olabilmesi için adaydan üç referans göstermesi istenir. Güvenlik soruşturmasını yapacak olan görevlinin en az komiser yardımcısı rütbesinde olması gerekir. Soruşturmayı yürüten görevli, adayın verdiği referanslardan kişi hakkında yazılı ve imzalı bilgi topladığı gibi, ayrıca, adayın evine giderek ev ve aile durumu konusunda araştırma yapmaktadır. Araştırmacı, polis adayının hangi yöre ve aileden geldiğini, ailesine ve evine karşı tutumunu, ailesine ve evine bağlılığını, aile düzenini ve özel yaşantısını incelemektedir. Ev düzeni bozuk, aile yaşamı düzensiz, evine karşı olumsuz ve ilgisiz kimselerin polis olma şansları oldukça düşüktür.

- g. Sözlü Sınav (Mülakat):** Polisliğe girişin ikinci ve en önemli aşaması sözlü sınavdır. Gerçekten sözlü sınav ve seçim, polisliğe girişte en zor aşamalardan biridir. Polis adayı, kendisinin gerçekten iyi bir polis olabilme potansiyeli taşıdığı

¹³¹ Fındıklı, a.g.e., s. 96-97.

konusunda değerlendirme ve seçim kuruluna güven vermek zorundadır. Sözlü sınavda başarılı olanlar polis adayı olarak eğitime alınırlar.

- h. Çıraklık (Öğrencilik) Uygulaması:** İngiltere’de polis adaylarını seçme araçlarından biri de “Cadet” olarak adlandırılan 16-18 yaş arasındaki çocukları, ileride polis hizmetinde çalıştırmak veya polisliğe hazırlamak üzere eğitime almaktır. Bu uygulama son yirmi yıldan beri sürdürülmekte ve başarılı sonuçlar alınmaktadır. Bu genç adayların eğitimi üç bölümden oluşmaktadır.

Eğitimin birinci bölümü, polis yöntem ve hukukunu içermekte ve bir anlamda polisliğe girişi oluşturmaktadır. İkinci bölümde, daha çok fiziki eğitime ağırlık verilmekte; üçüncü bölümde ise, İngilizce, istatistik, coğrafya, sosyoloji, fen bilimleri ve dünya ilişkileri gibi sosyal konuları içeren bir program uygulanmaktadır. Başka bir deyişle, aday adaylarına genel eğitim ve spordan ayrı olarak polisliğin genel ilkeleri öğretilmektedir. Ancak, bu eğitim onlara normal polis güç ve yetkisi vermez. Polis aday adayları olan Cadet’ler üniforma giyerler, haftada 40 saat görev yaparlar ve bu arada yıllık 5.000 sterlin aylık alırlar. Bunlar 18 yaşını doldurunca, aynen normal polislerin geçtiği süreçlerden geçerek asli polis olarak göreve başlarlar.¹³²

(2) ALMANYA

Almanya’da federal devlet güvenlik güçleri Federal İçişleri Bakanlığı’nın yönetimi ve denetimi altında faaliyet göstermektedir. Federal güvenlik güçleri;

- Federal Suç Soruşturma örgütü,
- Federal Sınır Polisi örgütü,
- Federal Parlamento Polisi,
- Federal Yol Polisi olmak üzere dört grupta toplanmıştır.¹³³

Federal Suç Polisi, federe devlet sınırlarını aşan veya aşması muhtemel olan suçlarla mücadele etmektedir. Federe devletler kriminal suç polisleri elde ettikleri her türlü bilgi ve dokümanı merkeze iletmek zorundadır.

¹³² Joss, a.g.k., s. 33-34.

¹³³ Emniyet Genel Müdürlüğü, a.g.k., s.38.

Federal sınır polisi sınırlarda yasak girişleri önlemek sınır bölgelerinde kamu güvenliğini ve düzenini sağlamakla görevlidir. Bu arada özellikle hıviyet ve pasaport kontrolü işlerini de yapmaktadır.

Federal Parlamento Polisi, Federal parlamentoda güvenlik ve asayişin sağlanmasından sorumludur. Parlamento Başkanına bağlı olarak görev yapar.

Federal Yol Polisi, Federal yollardaki tesisleri, işletmeleri ve yolları tehlikelere karşı korumakla görevli kılınmıştır. Federal Yol polisinin yanı sıra federal yol takip hizmetlerini yürüten memurlar da bulunmaktadır.

Diğer her türlü güvenlik görevlerinin yerine getirilmesi federe devlet güvenlik güçlerinin sorumluluğundadır. Ancak suçun takibini üzerine alan federal merkez güvenlik görevlileri ilgili federe devlet güvenlik güçlerine her türlü emri verebilmektedir.

Almanya'da federe hükümetler yasaların uygulama biçimlerini ve bunun için gerekli olan kamu örgütlerini oluşturma konusunda geniş bir düzenleme yetkisine sahiptir. Federe hükümetlerin federal yasaları uygulama ve Federal hükümetin devrettiği yetkileri kullanma biçimi de her eyalette değişmektedir. Federe devletlerde merkezi bir polis örgütü yoktur. Örneğin: Bavyera eyaletinde birbiriyle hiç ilişkisi olmayan birçok polis örgütü bulunmaktadır. Bu örgütler o bölge mahalli idaresi emri altındadır.¹³⁴

Polis bütün eyaletlerde eyaletin İçişleri Bakanına, şehir devletlerinden Berlin, Bremen, Hamburg'da İçişleri Senatörlüğüne bağlıdır. Federe devletler Federal İçişleri Bakanınca kabul edilen güvenlik programı çerçevesinde tek tip bir polis örgütü sistemini benimsemişlerdir. Merkezi komuta ve kontrol düzenine sahip üniformalı polis ve dedektif polis (sivil polis) bölümlerinden oluşan polis müdürlükleri bulunmaktadır.¹³⁵

¹³⁴ Galolar, Y., Federal Almanya'da Polis, Polis Eğitim Merkezi Yayınları, No:2, Güven Matbaası, Ankara, 1973, s.30.

¹³⁵ Emniyet Genel Müdürlüğü, a.g.k., s.38.

Çeşitli hizmet alanlarına göre üniformalı polis, eyalet polisi, eyalet sınır polisi, hazır kuvvet polisi gibi bölümlerde hizmet görmektedir. Sadece Federal ve Eyalet Kriminal Polisi sivil olarak çalışmaktadır¹³⁶.

Eyaletlerde idari ve beledi işler birbirinden ayrılmamıştır. Her ikisi de aynı idari organlar tarafından yürütülmekte ve bu idari makamlara seçimle işbaşına gelmektedirler. Eyalet polisi genelde önleyici kolluk görevini ifa etmekte ve eyalet İçişleri Bakanına bağlı olarak çalışmaktadır.

Federe devlet polis müdürlükleri, siyasi bir makam olduğundan söz konusu makama senato tarafından atama yapılmaktadır. Atanan kişilerin polis olma şartı bulunmamaktadır. Hukukçular, yargıçlar ve savcılar da bu makama atanabilmektedir. Bunlar günlük işlere bakmazlar, daha çok güvenlik sorunları ve senato ilişkileri ile ilgilenirler.

Almanya'da artan suç oranları ve uyuşturucu problemleri sebebi ile özel güvenlik şirketleri gelişme göstermektedir. Belediye kamu işleri idaresince verilen ticaret ruhsatına sahip olmak koşuluyla genelde koruma hizmetleri bu şirketlerce yerine getirilmektedir

(3) FRANSA

Fransa'da güvenlik hizmetleri diğer birçok hizmette görüldüğü gibi merkezi bir yapıya sahiptir. Devlet güvenliği, kamu düzeni, vatandaşın mal ve canının korunması, polis ve jandarmadan oluşan iki milli kuruluşa bırakılmıştır. Polis örgütü İçişleri Bakanlığına, Jandarma örgütü ise Milli Savunma Bakanlığına bağlı askeri bir kuvvettir.

Emniyet Genel Müdürlüğü on bir uzman daireden meydana gelmektedir. Bu dairelerden ikisi merkezi idare, dokuzu da aktif polis birimlerinden oluşur. Bunlardan biri de Adli Polis Merkez Müdürlüğü olup, Fransa İnterpol'ü bu müdürlüğe bağlı olarak hizmet yürütmektedir. Müdürlüklerin hemen hepsi ülkenin

¹³⁶ Atik, M., "Batı Almanya'da Zabıta Örgütü", Türk İdare Dergisi, sayı: 342, Ankara, 1973, s.7-8.

başka bir yerindeki bir kaç kuruluşun başıdır. Paris vilayet polisinin ise kendine has özel bir örgütü vardır.¹³⁷

Fransa'da taşradaki güvenlik hizmetlerinin yönetiminden merkezi hükümet tarafından atanan ve il yönetiminin, yada bölge yönetiminin başı olan valiler sorumludur.¹³⁸

Jandarma örgütü ise iki önemli bölüme ayrılır. Bunlardan kırsal jandarma örgütü; küçük yerleşim bölgelerine, seyyar jandarma örgütü; ülkenin asayiş ve huzurunu sağlayan tüm ülke geneline yayılmış bir örgüttür. Bunun yanı sıra Jandarma Örgütü içerisinde çeşitli konulardan sorumlu Hava Taşımacılığı, Hava Güvenliği, Cumhuriyet Muhafız Gücü gibi çeşitli özel kuvvetler de bulunmaktadır.

Fransa'da kamu güvenliği ve suç önleme görevini genellikle üniformalı Polis ile Jandarma ifa etmektedir. Sanıkların yakalanması, delillerin toplanması, suçluların adalete teslim edilmesi gibi görevleri ise adli birimler yürütmektedir.

Fransa'da bu iki ana göreve ilaveten çeşitli müdürlüklere bağlı birçok uzmanlık birimleri hizmet vermektedir. Örneğin; hava ve sınır polis hizmetleri ile milli güvenlik hizmetleri bunların arasındadır.

Fransa'da Milli Polis Örgütü ve Milli Jandarma Örgütü tarafından verilen güvenlik hizmetlerine yardımcı olmak üzere Belediye Polisi de kurulmuştur (Ocak 1983). Belediye Polisi şehir yetkilileri tarafından görevlendirilmelerine rağmen ulusal kanunlara uygun çalışmak zorundadır. Bir dereceye kadar tutuklama yetkisine sahiptir. Ancak genel anlamda suç önleme fonksiyonunu yerine getirmektedirler. Günümüzde Fransa'da yirmi beş bin civarında Belediye Polis Gücü bulunmaktadır.¹³⁹

Görüldüğü gibi Fransa'da güvenlik kuvvetleri merkezi yönetime bağlı olarak örgütlenmiştir. Resmi güvenlik örgütlerinin yanında bir de özel güvenlik birimleri bulunmaktadır. Özel güvenlik görevlilerinin sayısı giderek artmaktadır. 1987 yılı

¹³⁷ Emniyet Genel Müdürlüğü, a.g.k., s.50-51.

¹³⁸ Bunyard, R.S. Police Organization and Command, The Police Studies Series, Mac Donald and Evans Plymouth,1979, s.56

¹³⁹ Exeter Crime Prevention, Exeter Crime Prevention Panel, Exeter, Ocak 1992, s.5-6

tahminlerine göre yüz on bin polis memuru, doksan bin Jandarmaya karşılık doksan altı bin özel güvenlik görevlisi görev yapmaktadır.¹⁴⁰

(4) HOLLANDA

Hollanda devletinin başında yasal olarak sorumlu olmayan sembolik bir kraliçe bulunmaktadır. Ülke on iki eyalete bölünmüştür ve eyaletlerin başında kraliçenin atadığı kraliçe temsilcileri bulunmaktadır. Her eyalette bir parlamento ve küçük büyük belediye meclis üyelerinden oluşan belediyeler vardır. Belediye meclis üyelerini halk seçer ancak Belediye Başkanları'nı İçişleri Bakanı'nın teklifi ile Kraliçe atar.

Güvelik hizmetleri genel anlamda değil, yerel anlamda yapılıyor ve polis bölgesel olarak çalışıyor. Örneğin; bir şehirde suç olan bir davranış diğer bir şehirde suç olmayabiliyor.

Bölgelerin suç oranlarına göre polislerin uzmanlaşmaları yönünde eğitimler veriliyor. Bölgelerde belediye başkanı ve savcı olmak üzere Polisin iki amiri bulunuyor.

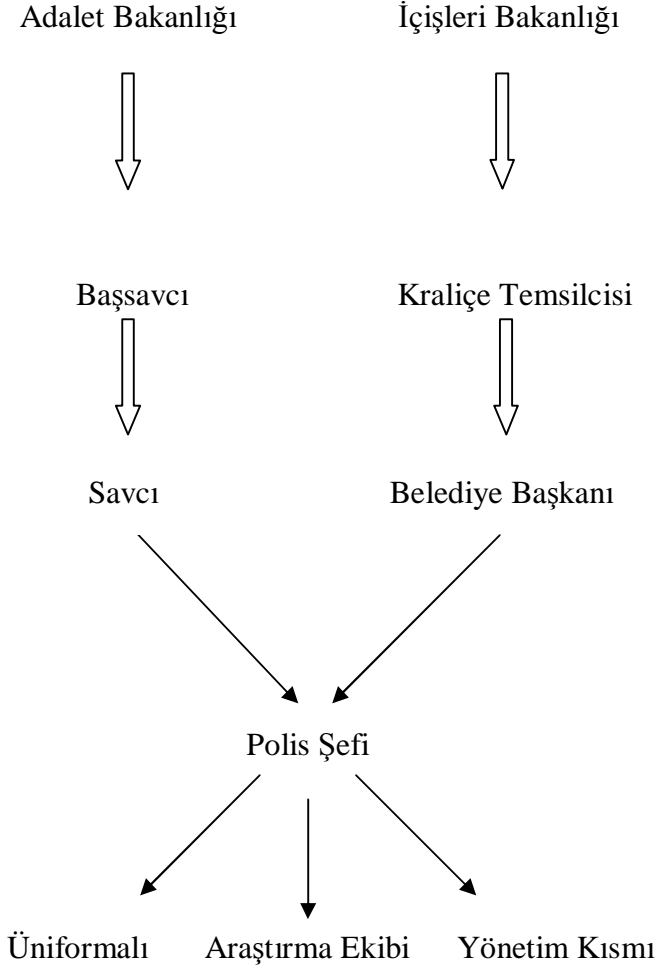
Polisin genel anlamda üç temel görevi vardır:

- 1- Halkın düzenini sağlamak.
- 2- İhtiyaç halinde yardım etmek
- 3- Kanunların uygulamasını sağlamak.

Belediye Başkanı halkın düzenini korumak ve yardım sağlamak için, Savcı ise kanunların uygulanmasını sağlamak için polisin amiri olarak görev yaparlar. İçişleri bakanlığı polislerin maaşlarını, üniforma şekillerini, üst düzey yöneticilerini ve ne çeşit silah kullanacaklarını belirler ve geri kalan tüm yönetim ve kontrolü belediye başkanları yapar.

¹⁴⁰ Johnston, L., The Rebirth of Private Policing, Mackays of Chatham, Kent, 1992, s.80.

Polisin idari yapılanmasını şematize edecek olursak;

Polis; savcı, başsavcı ve Adalet Bakanlığı direk olarak bağlı olmakla birlikte Belediye Başkanı, Kraliçe Temsilcisi ve İçişleri Bakanlığına ise dolaylı olarak bağlanmış durumdadır.

Şekil 2: Hollanda Güvenlik Yapılanması

1993'ten sonra Emniyet Teşkilatı'nda yeniden yapılanmaya gidilmiş ve ülke içerisinde yirmi beş Polis bölgesi oluşturularak ulusal polis (Jandarma) ile yerel polis belediye başkanın emri altında birleştirilmiştir. Böylelikle yirmi beş bölgesel polis gücü oluşmuştur. Ülke genelinde organize olmuş suçları takip edebilmek için ise 26. polis gücü olarak ulusal polis kurulmuş ancak bu ulusal polis gücü öncekiler gibi ülkenin sadece sınır boylarından sorumlu tutulmamış, ülkenin tamamında meydana gelen organize olaylarla mücadele etmek üzere kurulmuştur. Ulusal Polisin görevleri arasında; otoyol devriyeleri, su kanalları üzerindeki kontroller, tren yolları üzerindeki kontroller ve yerel polisi destekleyici görevleri bulunmaktadır. Yirmi yedi. Polis gücü olarak ise ülke içerisindeki polisler her türlü eğitim imkanı veren eğitim birimleri sayılmaktadır.

Ülke genelinde yaklaşık 35 bin polis ve 12 bin sivil personel olmak üzere kırk yedi bin polis gücü bulunmaktadır. 2010 yılında bu sayının 52 bine çıkartılması planlanmaktadır.

Belediye başkanı halen halkın düzenini sağlama açısından polisin başındadır. Ancak savcı da yine adli konularda polisin patronu olabilmektedir. Polis bu şekliyle iki patrona sahiptir ve ikili yönetim ile yönetilmektedir.

25 bölgenin belediye başkanları, savcıları ve polis müdürleri düzenli olarak bir araya gelerek yönetim ve hizmet konusundaki stratejilerini oluştururlar. Bu işleyiş İçişleri Bakanlığında bulunan bir birim tarafından kontrol edilir. Ayrıca bir eyalette birden fazla polis bölgesi bulunabilir. Her polis, bölgesinin içerisindeki en büyük sınıra sahip belediye başkanının başkanlığında o polis bölgesindeki diğer belediye başkanların da katıldığı toplantılarla göreve ilişkin stratejilerini belirler.

27. polis gücü olarak görev yapan NPA Akademisi tüm Hollanda'nın hem memur hem de amir ihtiyacını karşılıyor. NPA Akademisinin 3000 öğrenci kapasitesi bulunuyor. NPA Akademisi öğretmen ihtiyacını meslekten veya üniversiteden karşılıyor. İhtiyaç duyulan alanda öğretmen ihtiyacı olduğuna dair ilan veriyor ve müracaat eden adayları ilgili konularda teste tabii tutarak seçiyor.

NPA Akademisinde verilen eğitimi 3 ana başlık altında toplayabiliriz 1- Polis Memuru eğitimi, 2- Hizmet içi eğitim, 3- Eğiticilerin eğitimi

Hollanda polisinin polis etiğine bakış açısı biraz farklı, polisin yapması gereken (yazılı veya yazılı olmayan) bütün hizmetlere, uyması gereken bütün kurallara etik kurallar adı verilmiştir.

Bu bağlamda polis etiği; polisin davranışlarını yönlendiren normlar olarak tanımlanmaktadır. 90'lı yıllarda etik kurallarına uymayanlar polislik görevinden alınırlardı. Bunun gerekçesi ise özellikle bu yıllarda vatandaşların hükümete karşı olan güvenlerinin ciddi şekilde azalmasıdır. Bu durumu düzeltebilmek için yapılan her işlemde olabildiğince şeffaflaşmaya gidilmesi ve özellikle polis etiğine uyulması konusunda ısrarcı olunması sonucu bu güvensizlik ortamı sona ermiştir.

Her polis teşkilatının kendisine ait bir oto kontrol bürosu ve ayrıca ulusal polise ait bir kontrol bürosu vardır. Bu bürolar polislerin davranışlarının yasa ve etik kurallara uyup

uymadığına ilişkin denetimler yapıyor. Bütün bu büroların üstünde hükümete ait bir büro daha da var ki bu büro genel olarak bütün ülkedeki polisleri ve diğer oto kontrol bürolarını kontrol ediyor.

Akademideki mevcut eğitim; 3 ay teorik 3 ay sokakta pratik şeklinde yapılmakta ancak önceki sistem çok farklıydı. Ve bu sistemde insan hakları ve polis etiği dersi vermek çok daha kolaydı.

Eski sistemde klasik eğitim metodu uygulanıyordu. Ezbere dayalı idi, insan hakları ve polis etiği kuralları öğretiliyordu. Ayrıca insan hakları ve polis etiği ayrı bir ders olarak okutuluyordu.

Ve bu derslerde olaylar karşısında öğrencilerin nasıl davranacağı öğretiliyordu. Örneğin birinci derste olay anlatılıyor ikinci derste ise polis etiğine nasıl uygun bir davranış sergilenmesi gerektiği gösteriliyordu. Yöneticiler polis etiği konusunda özel dersler veriyor sonrasında uygulamasını gösteriyorlardı.

Ancak yeni sistemde insan haklarına ve polis etiğine ilişkin böyle bir ders bulunmuyor. Bu konular 4 yıllık eğitim sürecinde diğer derslerin içerisine yayılarak anlatılıyor. Örneğin yakalamaya ilişkin bir ders anlatılırken yakalama anında hangi şekilde davranılırsa insan haklarına saygılı davranıldığı öğrencilere gösteriliyor. Dolayısıyla bütün dersler insan hakları ile ilişkilendirilerek anlatılıyor. Yeni sistemde bilgiye bakmadan davranış kazandırılmaya çalışıyor. Hiçbir teorik bilgi verilmeden bir senaryo öğrencilere gösteriliyor ve bu konuda herkes kendince doğru olanı ortaya koyuyor ve bu konuda tartışmalar yapılıyor bazı durumlarda neyin doğru olup olmadığına bile karar verilmiyor, öğretmen çoğunlukla öğrencileri yönlendirme yoluna dahi gitmiyor, ancak son nokta aşamasında kendisince doğru olanı, doğru polis davranışını açıklıyor. Bu eğitimde neyin yanlış neyin doğru olduğuna ezberdeki bilgilerden faydalanarak ulaşılma yöntemi öğretilmiyor. Bir olay karşısında doğru değerlendirme yapabilme kabiliyeti kazandırılmaya çalışılıyor. Öğrenci bir konuda bir fikir beyan ettiği zaman o kararını neye göre verdiğini açıklamak zorunda kalıyor. Bu durum da öğrenciye karar aşamasında düşünmesine ve en doğruyu bulmasına yardımcı oluyor. Bu sistemde öğrencilere doğru direk verilmiyor, doğruya gideceği yol gösteriliyor. Ve neden o şekilde davrandığını temellendirebilme yeteneği kazandırılıyor.

Uluslararası kanunlar çerçevesinde polisin hangi şartlar altında zor kullanabileceği ve nasıl hareket etmesi gerektiği öğretiliyor. Polis İnsan Hakları Sözleşmesinin 2. ve 3. maddelerine aykırı davranamaz. Bu uluslararası kanunların altında Hollanda kanunları geliyor. Ve bu kanunlar evrensel kanunlara aykırı olmuyor. İnsanların yaşama özgürlüğünün bazı durumlarda kanunlarla sınırlandırılması mümkündür. Ayrıca kişisel bilgilerin (adres, telefon gibi) gizliliği söz konusudur. Kanunla belirlenen durumlar dışında bu bilgiler kimseye verilemez.

Hollanda'da polisin tabii olduğu polis kanunu mevcuttur, bu kanunda polisin tanımı ve diğer koruma görevlilerinden farkı, polisin suçlar karşısında davranış biçimi ve ayrıca zor kullanma yetkisinin aşamalarının nasıl olacağı anlatılıyor. Polis kanununda, polisin herkese yardım etme görevi, suç işleyenleri tutuklama yetkisi bulunuyor. Suçüstü durumunda herkesin sanıkları yakalayabilecekleri ancak sadece polisin bu sanıkları yakalamak için takip işini yapabileceği belirtilmiştir.

Bir polis her durumda şüpheli olduğunu düşündüğü kişiyi kimliğini göstermek şartıyla yakalayabilir. Şüpheli eğer polisin istediği şekilde davranmıyorsa o zaman zor kullanma şartları oluşmuş demektir. Bu zor kullanmanın derecesi ancak şüpheli tarafından gösterilen direncin önlenmesini sağlayacak kadar olmalıdır. Bu zor kullanmanın en son noktası silah kullanma yetkisidir. Polis silahını her ne surette kullanırsa kullansın bu kullanmanın yasal dayanağının bulunması gerekir. Aksi takdirde polis her zaman suçlu duruma düşecektir.

Zor kullanma aşamaları:

- 1) Konuşarak ikna etmek: Sanığa yaptığı işin yasalara aykırı olduğunu ve bu işe son vermesi gerektiğini buna rağmen yapmaya devam ederse cezasının daha da artacağı şeklinde ikna edici sözlerle direnişini sona erdirme.
- 2) Ellerini kullanarak engelleme: Okulda ve meslek içerisinde görmüş oldukları yakın savunma teknikleri ile direnişini sona erdirme.
- 3) Cop kullanarak engelleme : Direnişin daha da artması durumunda sanığın kafa, boyun gibi ölümcül ve sakat bırakacak yerlerine vurmadan sadece meydana gelen direnişin engelleneceği miktarda cop kullanarak direnişini sona erdirme.
- 4) Biber gazı kullanarak engelleme: Polisin sıklıkla kullandığı biber gazı olaylara ilk

müdahalede etkili bir yöntemdir Biber gazını 12 yaşından küçüklere ve hamile bayanlara kullanılması kesinlikle yasaktır. Biber gazını kullandıktan sonra yüzü temizlemek için temizleyici spreyn sanık etkisiz hale geldikten sonra kullanılması gerekir. Her polis devriyesinde bir biber gazı, her ekip otosunda temizleyici spre ve her polis merkezinde yüz banyosu için gerekli teçhizatlar bulunmaktadır. Ayrıca bu gazı kullanan polis, sanığı etkisiz hale getirdikten sonra tedavi etmek zorundadır.

- 5) Silah kullanma : Polisin silah kullanma yetkisi ancak sanıkta silah varsa ve ateş etme ihtimalinin olması durumunda söz konusu olabilir. Silah kullanmanın yasal şartlarının gerçekleşmesi durumunda kanunlarda verilen yetki çerçevesinde silahını kullanır.
- 6) Otomatik silah kullanma: Polis, otomatik silahı önceden planlanmış özel operasyonlarda kullanır ve mutlaka her kullanım için İçişleri Bakanlığı'ndan izin alması gerekir.
- 7) Uzun Namlulu silah Kullanma : Polis uzun namlulu silah kullanma yetkisini her operasyon için İçişleri Bakanlığından ayrı ayrı alması gerekir ve bu yetkinin verilebilmesi için çok özel şartların oluşması lazımdır. Bu derece tehdit oluşturan operasyonları uzun namlulu silahları kullanma yetkisi olan özel tim yapar.

Ayrıca yabancılar polisinin; Hollanda'ya girişte Pasaport ve vizelerde yapılan evrak sahteciliğın kontrolünü yapmak, Hollanda'ya ilk gelen yabancılar hakkında gerekli araştırmayı yaparak Adalet Bakanlığına şahıs hakkında oturum verilip verilmemesi konusunda olumlu veya olumsuz görüş bildirmek, ülkeye kaçak olarak girişı engellemek gibi görevleri mevcut olup şüpheliler iki şekilde yabancılar polisine intikal ettirmektedirler.

- 1) Aktif Geliş: Yabancılar polisi belirli zamanlarda yabancıların yoğunlukla oturdukları yerlere baskınlar yaparak kaçak gelişlerin olup olmadığını kontrol ediyorlar. Bu kontroller sırasında kaçak tespit etmeleri durumunda şahısları gözaltına alıyorlar.
- 2) Pasif Geliş: Her hangi bir suçtan dolayı polis merkezine alınan bir yabancınn kaçak olduğunun tespit edilmesi durumunda, suçla ilgili işlemler bittikten sonra şahıs ,yabancılar polisine teslim edilir. Şahıs yabancılar şubesine geldikten sonra 6 saatlik gözetim süresi yeniden başlar. Şahıs bu gözaltı süresinin her aşamasında avukat ile görüşebilir.

Şahsın kimlik tespiti 6 saat içerisinde yapılamamış ise savcı yardımcısı ilk defada 6 saat ikinci defa da ise 10 güne kadar gözaltı süresini uzatabilir. Yabancılar polisi şahsı 10. günün sonunda mahkemeye çıkarması gerekiyor. Eğer şahsın kimlik tespiti 10 günün sonunda da yapılamamış ve şahıs o şekilde mahkemeye çıkartılmış ise mahkeme 28'er

günlük periyotlar ile gözaltı süresini 6 aya kadar uzatabiliyor. Mahkeme şahsın durumunu inceleyerek serbest bırakma veya sınır dışı etme kararı verebilir.

Eğer şahsın kimlik tespiti sırasında suç işlediği anlaşılırsa yabancılar polisindeki gözaltı süresi biter ve polis merkezindeki 6 saatlik gözaltı süresi başlar. Yabancılar Polisinin bir yerde kaçak yabancı bulunduğuna ilişkin makul şüphe durumunda savcı yardımcısının izni ile arama yapma yetkisi bulunuyor. Ülkeden çıkarma işlemlerinin tamamını Hollanda hükümeti karşılıyor ve bazı durumlarda yol harçlığı bile veriyor. Örneğin fuhuş için zorla ülkelerinden Hollanda'ya getirilen kadınlar ülkeyi terk edip kendi ülkesine gitmesine kadar olan tüm ihtiyaçları karşılıyor.

Kaçak olarak gelmiş olan bir yabancı kimlik tespiti yapılamamış ise şahıs sınır dışı edilemiyor ve serbest kalıyor. Ancak uyuşu belli olmadığı ve kaçak olarak Hollanda da kaldığı için yasal olarak hiç bir işte çalışmıyor ve hükümet yardımı alamıyor.

5. İTALYA

İtalyan yönetim yapısı bölgeler, iller ve belediyelerden meydana gelmiştir. Her ilde “Prefetto” ve “Questore” adında Kamu Güvenliğinden sorumlu iki yüksek rütbeli memur bulunur. Prefetto; ilde kamu düzen ve güvenliğini sağlamak ve kanunları uygulamaktan sorumludur; ildeki güvenlik kuvvetlerini ve emri altındaki tüm diğer kuvvetleri, güvenlik birimlerinin çalışmalarını denetler. “Questore”, yetki alanındaki kamu güvenliği ve asayiş konularında tüm teknik ve işlevsel eşgüdümü sağlar. Her Questore, her ilin başında bulunan Polis Karargahının başında bulunur. Polis Karargahı illerin büyük kasabalarında da bulunur. Ayrıca her belediye, yol ağları, yerel yönetim konularında (ruhsat işlemleri, market denetlenmesi, halk sağlığı) görev yapan ve yetkisi belediye sınırlarıyla belirlenmiş yerel polis örgütüne sahiptir.¹⁴¹

İtalya'da İçişleri Bakanı, polis örgütünün bağlı olduğu en yüksek polis makamı olarak güvenlik kuvvetlerinin faaliyetlerini eşgüdümledi. İçişleri Bakanı güvenliğin korunması ve kamu düzeninin sağlanması faaliyetlerini, Kamu Güvenliği Örgütü aracılığı ile yapar. Kamu güvenlik örgütü içinde İçişleri Bakanınca belirlenen ilkelere göre aşağıdaki görevleri yerine getirmek zorunda olan Kamu Güvenliği Dairesi bulunmaktadır. Bu Daire:

- a. Kamu düzen ve güveni konusunda belirlenen politikaların uygulanması,
- b. Güvenlik birimleri arasında teknik ve operasyonel eşgüdümün sağlanması,

¹⁴¹ Avrupa Ülkelerinin Polis ve Adli Sistemleri, a.g.e.s. 97.

- a. İtalyan Devlet Polisinin yönetimi ve denetlenmesi,
- b. İçişleri Bakanlığı örgüt yapısı içerisindeki tüm birimlere gerekli teknik araç ve gereçlerin sağlanmasından sorumludur.¹⁴²

Kamu Güvenlik Dairesi'nin en üst yöneticisi İtalyan Polis Genel Müdürüdür. Kamu düzeni ve güvenliği ile kanunların uygulanmasından Devlet Polisi, Carabinieri (Kamu güvenliğinden sorumlu İtalyan Askeri Kuvveti) ve Guardia di Finanza (Mali Polis) sorumludur.

Bununla birlikte güvenlik kuvvetleri niteliğinde görev yapan, aşağıda adları belirtilen örgütlere ihtiyaç halinde kamu güvenliğinin sağlanmasında yardımcı olmaları için başvurulabilir:¹⁴³

- a. Gardiyan Kuvvetleri: Adalet Bakanlığı'nın denetimi altındaki hapishanelerde düzen ve asayişin sağlanmasından sorumludur.
- b. Orman Korucu Kıtası: Tarım Bakanlığı'nın denetimi altındaki çevre ve ormanların denetiminden sorumludur.

Güvenlik Kuvvetleri aynı zamanda ilkyardım ve kurtarma operasyonlarında da görevlendirilebilirler.

¹⁴²A.e., s. 98.

¹⁴³A.e., s. 98.

III. BÖLÜM

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ POLİS TEŞKİLATININ ANALİZİ ve EĞİTİM YAPILANMASI

3.1. ABD Polis Teşkilatı

Amerika Birleşik Devletleri(ABD) dünyanın önde gelen süper gücü olan büyük bir coğrafya'ya ve nüfusa sahip bir ülkedir.18. ve 19. yüzyıllarda çoğunlukla Avrupa'dan olmak üzere değişik kıtalardan bir şekilde göçen insanların oluşturduğu ABD tarihi çok eskilere dayanmayan bir ülkedir. Günümüzün Birleşik Devletlerinin sosyal,ekonomik,siyasi ve idari yapılarını oluşturan özellikler ve dinamikler son üç yüzyılda oluşmuştur.bu nedenle ABD'nin devlet ve toplum özellikleri, çok eskilere dayanmayan fakat köklerini özellikle Anglo-Sakson kültürünü oluşturan İngiliz İmparatorluğu gibi Avrupa'nın 18. ve 19. yüzyıl devletlerinden alan özelliklerdir.ABD kendine özgü yapısıyla ve gelişimiyle dünyada benzeri olmayan bir ülke olmuştur.Dünya düzeninde oynadığı öncü ve belirleyici rol, sahip olduğu sanayi,askeri,bilimsel ve teknolojik kabiliyetleriyle doğal kaynaklarının seviyesinin diğer ülkelerden önde olmasıyla açıklanabilir.Refaf seviyesinin yüksekliği bu önde olmanın sonuçlarından biridir.ABD'de siyasi yerinden yönetim(federalizm) çok etkili bir yönetim anlayışı olup, kamu hizmetlerinin çoğu eyaletler ve şehir yönetimleri tarafından sunulmaktadır.İç güvenlik hizmetleri de her şehir yönetiminin sunduğu bu hizmetler arasındadır.

ABD'de iç güvenlikte tekli bir yapılanma vardır:Polis,toplumun huzur ve güveninin teminatı olan kolluk birimleri,ABD'de dağınık denilen ve her şehrin kendi polis teşkilatını kurduğu ve yönettiği bir sistemdir.Ancak eyaletleri aşan federal suç ve kovuşturmalarda federal polis devreye girmektedir.ABD'nin bu ilginç yapılanmasında özellikle son zamanlarda polisin toplumla daha fazla diyalog içinde olması ve bütünleşmesi çabaları arttırmıştır.Dünyanın süper gücü kabul edilen ABD'nin sahip olduğu böyle bir polis teşkilatının coğrafi olarak çok büyük bir ülkede nasıl etkili ve verimli çalıştığı ya da çalışmadığı deneyim ve öğrenme açısından yararlı olabilir.bu bağlamda organizasyonlar ya da ülkeler öteden beri kıyaslama ("benchmarking") kavramı üzerinde durmuşlar ve kendileriyle aynı işi yapan kurum ya da kuruluşlarla kendilerini kıyaslama yoluna

gitmişlerdir.Bu sayede yaptıkları işleri daha verimli ve etkili hale getirmişler ve kendisine benzer ama farklı vizyondaki kurumlardan fikir alışverişini benimsemişlerdir.

Her ne kadar ABD, hem yönetim yapısı hem de polis birimlerinin dağılık yapısı olması bakımından,Türkiye şartlarından oldukça farklı özellikler gösterse de,neticede toplum düzenini sağlama ve koruma görevi bizleri ortak paydada buluşturmaktadır.Bu yüzden bu bölümde ABD polis teşkilatı(federal,eyalet ve yerel polis),polis eğitimi,polis-halk ilişkileri ve suç önleme stratejileri ele alınacak ve Türk kolluk sistemi için alınabilecek dersler tartışılacaktır.temel katkının karşılaştırmalı çalışan öğrenci ve öğretim elemanlarına ABD ile ilgili genel bir bilginin ve perspektif verilmesi olarak düşünülmektedir.

3.1.1. ABD Polis Teşkilatının Tarihi Gelişimi

Amerikan polis kuvveti sisteminin temeli İngiltere'ye dayanmaktadır. Bu bölüm Amerikan kolluk birimlerini 1800'li yılları inceleyerek başlamaktadır. Bu yıllarda kolluk birimleri birden fazla amaca yönelik hizmet veren şehir yada kasaba (Municipal) yönetimin birer alt birimi olarak görev yapmıştır.¹⁴⁴ Bu dönemin polisi günümüzde olduğu gibi federal bir Ceza Adalet Sisteminin (Criminal Justice System) bağımsız taşra parçaları olarak çalışmamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, Amerikan polis sisteminin gelişim ve değişimi şehir yönetim sistemlerinin gelişimine bağlı olarak gözlenmelidir. 1860'lı yıllara doğru şehirlerdeki hızlı gelişim yeni iş imkânlarının çıkmasına ve bu bağlamda sosyal haklara yönelik bir dizi iyileştirmelere gidilmesine olan ihtiyacı ortaya koymuştur. Sonuçta, ortaya çıkan farklı iş imkânları ve iyileştirilmiş sosyal haklar kırsal alandan şehirlere olan göç oranını ciddi boyutlarda hızlandırmıştır.¹⁴⁵ Özellikle Amerikan iç savaşının sona ermesinden sonra ülke genelinde şehirlerde ivedilikle yatırımlar arttırılmış ve gelişim süreci daha da hızlanmıştır.

Bütün bu gelişmeler sonucunda; bağımsız kurul ve komisyonlar, yerini meclis komisyonlarına terk ederken, daha önceleri iş dünyasında önde gelen Mayor (Belediye başkanı) kamu düzeninin sağlanmasına yönelik daha etkili ve güçlü bir konuma getirilmiştir. Öte yandan büyük şehirlerin yöneticileri de; yukarıda bahsedilen endüstrileşme süreci, göç

¹⁴⁴ Broderick, J., Police in Time of Change, Prospect Heights, Waveland Pres, IL, 1987, s.102.

¹⁴⁵ Greene, J.R. , Community Policing in America: Changing the Nature, Structure, ve Function of the Police. Policies, Processes, ve Decisions of the Police, 2000, s.303.

ve şehirleşme gibi sosyal değişimlere paralel olarak kendi polis birimlerini kurmuşlardır.¹⁴⁶ (Genel nüfusun şehirlerdeki oranı özellikle 1900'lu yıllarda 9 kat artmıştır). Ülke içindeki dinamik nüfus değişimi ve göç oranlarının ciddi boyutlardaki artışı şehirlerdeki kamu düzeninin sağlanmasında bir takım zafiyetlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu yüzden, ilk olarak New York, Boston ve Philadelphia resmi kıyafetli polis teşkilatlarını kurmuşlardır.¹⁴⁷ Bu yıllarda, suç tipleri genelde mala yönelik suçlar ve isyana kışkırtma gibi suçlar olarak gözlemlenmiştir. Polis müdürlükleri (constable) mahkemeye bağlanmıştır. Bu değişimin en önemli gerekçesi suçlarla mücadelede reaktif anlayışın ötesinde önleyici hizmetlerin ön plana çıkartılmasının gerekliliği olmuştur.¹⁴⁸ İlerleyen yıllarda, şehirlerdeki suç tipleri şiddete dayalı suç tipleri olarak kendini göstermeye başlamış ve bir takım hukuki düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur. Polis; ilk kanuni varlığını ve yapısal konumunu 1844 yılında eyalet yasama organı tarafından geliştirilen kanunlar çerçevesinde ortaya koymuştur.¹⁴⁹

Lyman Amerikan polis sistemini üç ana aşamada ele almaktadır. Bunlar; politik dönem (1840–1920), reform dönemi (1920–1970) ve toplum destekli polislik (1970–günümüz) olarak belirlenmiştir. Politik dönem, polis ile yerel politikacıların yakın ilişkilerinden kaynaklanmış skandallarla ve sorunlarla dolu dönem olarak yaşanmıştır. Öyle ki; bu dönem, polis rüşvet skandallarının çok ciddi boyutlara ulaştığı dönem olarak karakterize edilmiştir.¹⁵⁰ Özellikle, çete tipi örgütlerin şiddet yanlısı faaliyetleri düzenli ve daha yerleşik polis organizasyonlarına ihtiyacı gündeme getirmiştir. Bu bağlamda, ilk olarak 1838 yılında Boston düzenli şehir polis birimini kurmuştur. Boston şehrini sırasıyla New York ve Philadelphia takip etmiş ve düzenli şehir polis birimlerini kurmuşlardır. Bu yıllarda, her ne kadar bu şehirlerde polis birimleri kurulmuş olsa da polisten beklenen verimin alınmadığı gözlenmiştir.¹⁵¹ Lyman bunun en önemli nedenleri arasında; kapasitesi ve kabiliyetleri itibari ile polis olmaya elverişli olmayan şahısların sadece politik bağlantılarından dolayı polis olabilmesine fırsat tanıyan siyasi ortamı görmektedir. O dönemlerde polisin aldığı maaşın yüksek oluşu bu yöndeki politik zorlamaları ve talepleri arttırıcı etki göstermiş olabileceği değerlendirilebilir.

¹⁴⁶ Greene, J.R. , a.g.k., s.304.

¹⁴⁷ Lyman, M.D. , The Police: An Introduction. Pearson Prentice Hall, New Jersey, 2004,s.17.

¹⁴⁸ Samaha, J. , Criminal Justice. US: West,1997, s.148.

¹⁴⁹ Greene, J.R. , a.g.k., s.304.

¹⁵⁰ Maguire, E.R., Uchida, C.D. , “Measurement ve Explanation in the Comparative Study of American Police Organizations”, CriminalJustice, 2000, s.499.

¹⁵¹ Lyman, M.D. ,a.g.k., s.17.

Bu dönemin bir diğer önemli özelliği ise; şehirlerdeki müdürlük sistemine benzer bir şekilde illerde ve ilçelerde ilk resmi şeriflerini belirlemiş olmalarıdır. İlerleyen zaman diliminde, şerif kanun uygulayıcı konumunun yanı sıra genel halk seçimlerini yöneten ve ilçe vergilerini toplayan bir kurum haline gelmiştir. Özellikle "Devletin Gücü" adlı yasaya dayanarak; şerif, il ve ilçe sınırları içindeki diğer tüm polis birimlerinin faaliyetlerini koordine etme yetkisine sahip olmuştur.¹⁵² Günümüzde bile 33 farklı eyalette şerif müessesesi il ve ilçenin en yetkili polis kuvveti olarak görülmekte ve Anayasanın koruyucusu gibi çalışmaktadır.¹⁵³ Politik dönemin bir diğer önemli karakteristiği ise; 1800'lü yılların sonlarına doğru bazı eyaletlerde eyalet genelinde yetkili olan "Rangers" adlı polis organizasyonlarının hayata geçirilmiş olmasıdır. Fakat bunların ömürleri fazla uzun sürmemiştir. Bununla birlikte, günümüzde Texas Rangers eyalet genelinde hizmet yürüten bir polis organizasyonudur.

Lyman kitabında, politikacıların polis üzerindeki etkilerini azaltmaya yönelik bir dizi uygulamalara ve düzenlemelere gidildiğini belirtmektedir. 20. yüzyılın başlarına rastlayan bu düzenlemelerin arasında; poliste uzmanlık alanlarının belirlenmesi, polis birimlerinin kendi iç politikalarını kendilerinin belirlemesi ve polis yönetiminde verimlilik esaslarının benimsenmesi bulunmaktadır. Polisteki bu yaklaşımların, politik etkilerin teknik olarak azalmasına katkı sağladığı söylenebilir.¹⁵⁴ Görüldüğü üzere, polis teşkilatlarının işleyişi ve yapısı karşılaşılan problemlere çözüm bulunması bağlamında değişime uğramıştır.

Politik etkilerden arınmaya yönelik teklif edilen bu çalışmalar "Reform dönemi"nde daha da ileriye götürülmüş ve polisin yetkileri ve görev tanımlamaları ve sorumluluklarının netleştirilmesi adına yapılan çalışmalar 1960'lı yılların sonuna kadar hızla devam etmiştir.¹⁵⁵ Ülkenin tarihi gelişimi sürecinde, polis birimlerine ait gözükken bazı görev ve sorumluluklar polisin üzerinden tamamen düşürülmüş ve modern polis organizasyonları şekillenmeye başlamıştır.¹⁵⁶ Bu bağlamda, polis bazı sosyal hizmetleri üzerinden atmış ve daha çok asayişe müessir konular ile ilgilenmeye başlamıştır. Sonrasında ise, yeniden yapılan görev tanımlamaları neticesinde; polis birimleri artık suçların kontrol ve önlenmesinden sorumlu birimler olarak nitelendirilmiş ve de bizzat kanun uygulayıcısı (Law Enforcement) konumuna getirilmiştir. Şehir bazında yapılan bir dizi reformların neticesinde bazı şehir polis

¹⁵² Maguire, E.R., Uchida, C.D. , a.g.m., s.499.

¹⁵³ Lyman, M.D. ,a.g.k., s.43.

¹⁵⁴ Lyman, M.D.,a.g.k., s. 43 ve bakınız Samaha, a.g.k., s.149.

¹⁵⁵ Samaha, J., a.g.k., s.152.

¹⁵⁶ Maguire, E.R., Uchida, C.D. , a.g.m., s.499.

birimleri eyalet geneline ait işleri de yapar hale gelmiştir. Özellikle bazı reformistlerin görüşleri doğrultusunda, göçmenlerle ilgili soruşturmaların göçmen polisi adı altındaki birimlere devredilmesi Boston'daki uygulamalar arasında yer almıştır. Dikkat edilirse günümüzdeki polis departmanlarının çeşitliliği bu yıllara dayanmaktadır.

Polis birimlerinin şekillenmesine yönelik dışarıdan yapılan uygulamaların yanı sıra organizasyonun bizzat içine yönelik yapılan yenilikler de reform döneminin özelliklerindedir. Bu bağlamda, polis yöneticileri organizasyonların içinde de reform niteliğinde yenilikler yapmışlardır. Bu yeniliklerin arasında; polisin profesyonelleşmesi, profesyonel polis personeli istihdamı, sivil haklar ve polis organizasyonlarının akredite edilmesi bulunmaktadır.¹⁵⁷ Polisin profesyonelleşmesi bağlamında; polisin değişen rolü, bürokratik yönetim modelinin adaptasyonu, bilim ve teknolojiye dayalı polis hizmetlerinin başlaması ve de vatandaşa doğrudan hizmet götürme gibi temalar polis yöneticileri tarafından benimsenmiştir.¹⁵⁸ Özellikle August Vollmer (1905–1952); poliste liderlik, eğitim ve etkililik ile ilgili programların geliştirilmesinde önderlik yapmış ve profesyonel polis personelinin temellerinin atılmasına katkı sağladığı söylenmiştir.¹⁵⁹ Örneğin ilk devriye polis uygulaması Vollmer tarafından geliştirilmiştir. Ayrıca, California kendi bulunduğu polis biriminde ilk polis okulunu açmıştır. İlerleyen yıllarda bu okul University of California da siyaset bilimleri bölümünün altında kriminoloji okulu olarak geliştirilmiştir.¹⁶⁰

Bahse konu yeniliklerin yaşandığı dönemde, polisin hızla gelişen ve değişen görevleri zamanla temel hak ve özgürlükleri ile kesişmiş ve üniversite çevrelerinde sivil toplum örgütleri ile polis arasında gerginliklere neden olmuştur.¹⁶¹ Ortaya çıkan bu tansiyonun azaltılması ve polis ile halk arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesine yönelik özel eğitim programları (PCR, Police-Community Programs) geliştirmiştir.¹⁶² Bu programlardan eğitim alan polis yetkilileri polis ile halk arasındaki boşluklar kapatmaya yönelik halka açık yerlerde konuşmalar düzenlemeye başlamıştır. Daha sonraları, polis ile halk arasındaki ilişkilerin daha da iyiye götürülmesine yönelik standardizasyon programları geliştirilmiş ve polisin takip etmesi gereken kurallar ve düzenlemeler ortaya konmuştur.¹⁶³

¹⁵⁷ Lyman, M.D. ,a.g.k., s.43.

¹⁵⁸ Samaha, J. , a.g.k., s.152.

¹⁵⁹ Maguire, E.R., Uchida, C.D., a.g.m., s.499.

¹⁶⁰ Lyman, M.D. ,a.g.k., s.43.

¹⁶¹ Samaha, J. , a.g.k., s.152.

¹⁶² Lyman, M.D. ,a.g.k., s.55.

¹⁶³ Lyman,M.D,a.g.k., s. 55 ve bakınız Samaha, a.g.k., s.153.

Reform döneminin bir diğer özelliği ise; polis organizasyonlarının bazı özel kurumlar tarafından kıymetlendirilmesine yönelik çalışmaların olmasıdır. Bu bağlamda, CALEA, NSA (National Sheriff Association), ve PERF (Police Executive Research Forum) tarafından 1991 yılına kadar 195 polis organizasyonu incelenmiş ve kıymetlendirilmiştir.¹⁶⁴ Fakat bu uygulamalar akredite olmuş organizasyonların daha verimli çalıştığı anlamına gelmemelidir. Öyle ki, 1960'lı yıllardan sonra artış gösteren isyanlar ve diğer ulusal düzeydeki suçların artışı polisin verimliliği hususundaki soru işaretlerini arttırmıştır. Bu açıdan, polisin özel kurumlardan akredite olması ve bu sayede profesyonel kimliğe kazandırılması şeklindeki yaklaşımlar sorgulanır hale gelmiştir. Ülkede özellikle öğrenci olayları ile fark edilen güncel sorunlar, ASC (American Society of Criminology) ve ACJS (Academy of Criminal Justice) gibi akademik kurumlar tarafından tartışılmaya başlanmış ve bu kurumlar her yıl düzenli periyotlar halinde konferanslar düzenlemiştir.¹⁶⁵ Bu sayede; polislik ve bununla ilintili olduğu değerlendirilen alanlardaki en güncel problemler, bunlara yönelik çözüm önerilerinin akademik ve profesyonel kurumlar tarafından araştırılması desteklenmektedir. Günümüzde de devlet, yerel ve federal polis birimlerine yönelik milyonlarca dolar ödenek ayırmaktadır.

Amerikan polisinin ulaştığı son aşama günümüzde "Toplum Destekli Polislik" uygulamalarıdır.¹⁶⁶ Toplum destekli polislik çalışmalarını incelemeyen önce bu dönemin toplumsal psikolojisinin ifade edilmesi faydalı olacaktır. Bu dönemin ilk yıllarının karakteristik özelliklerini devlet ile vatandaş arasındaki gerginlikler belirlemektedir.¹⁶⁷ Özellikle, Vietnam savaşının olumsuz etkileri devlet ile vatandaş arasındaki gerginliği arttırmıştır. Toplumdaki bu gerginlik beraberinde uyuşturucu kullanımını hızlandırmış ve bununla ilintili suç türleri ise polisi o dönemlerde ciddi anlamda meşgul etmiştir. Ortaya çıkan yeni suç türleri ile mücadele ve bunların kontrol edilmesine yönelik, 1968 yılında "Omnibus Crime Control ve Safe Streets Act" kanunu geçirilmiştir.¹⁶⁸ Bu kanuna binaen, LEAA (Law Enforcement Assistance Agency) akademik çalışmaları federal düzeyde ele almış ve bu çalışmalara milyonlarca dolar aktarmıştır.¹⁶⁹ Bu çalışmalara esas olarak, adalet sisteminin iyileştirilmesi için bir dizi programlar geliştirilmiştir. Bu sayede üniversitelerde ve yüksek okullarda Ceza Adaleti Programları (Criminal Justice Programs) açılmıştır. Günümüzde bu kurum NIJ (National Institute of Justice) olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

¹⁶⁴ Lyman, M.D., a.g.k., s. 55.

¹⁶⁵ Lyman, M.D., a.g.k., s.57.

¹⁶⁶ Samaha, J., a.g.k., s.186-200.

¹⁶⁷ Lyman, M.D., a.g.k., s. 57.

¹⁶⁸ Senna, J.J., Siegel, L.J., Introduction to Criminal Justice, Wadsworth, Canada 2000, s.256-257.

□ Senna, J.J., Siegel, L.J., a.g.k., s.155.

Dikkat edilirse, 1970'li yıllara kadar August Vollmer'in ön ayak olduğu, kurumsallaştırmaya çalıştığı ve daha çok tecrübeye dayalı yürütülen polislik; bu yıllardan sonra bilgiye dayalı polislik (Information - Driven) olarak değişmekte ve analitik ve bilimsel çalışmalara önem verildiği anlaşılmaktadır. İlerleyen bölümlerde, toplum destekli polislik kavramı polisin halkla ilişkileri bağlamında daha detaylı ele alınmaktadır.

Günümüz Amerikan polis birimlerinde; toplum destekli polisliğin türevlerinden diyebileceğimiz "Problem Oriented Policing" (Problem odaklı polislik), yani problemler alanların tespit edilmesi ve bunlara durumsal değerlendirmeler yapabilen modern polislik anlayışının temelini oluşturmaktadır.¹⁷⁰ Bu sayede, polis birimleri insan kaynaklarını daha etkili değerlendirebilmekte ve sahip olduğu diğer kaynaklarını daha verimli ve etkili kullanabilme yeteneğine sahip olmaktadır.¹⁷¹ Bu açıdan bakıldığında, Türk Polis Teşkilatına stratejik anlamda bu yaklaşımın ve aşağıda ortaya konan diğer uygulamaların nasıl katkı sağlayacağı bölüm sonunda değerlendirilmektedir.

3.1.2 Polis Kuvvetlerinin Örgüt Yapısı ve Yönetimi

ABD'de adalet yönetimi ve suçların kontrolü Ceza Adaleti Sistemi başlığı altında yürütülmektedir. Bu süreç polis , mahkeme ve ıslah şeklinde bölümlerden oluşmaktadır. Birbirinden bağımsız sorumluluklara sahip bu birimler ceza adaleti sisteminin şemsiyesi altında toplanmıştır. Bu kurumların aralarındaki koordinasyon ve işleyişle ilgili sorunlar, günümüz Amerikan üniversitelerde bulunan Ceza Adaleti Sistemi bölümlerinde çalışılmaktadır. Buna ek olarak polis; federal, eyalet, şehir polisleri ve şerif birimleri olarak incelenecektir. Suçların tipine göre polis kuvvetleri; Hazine, Gümrük Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve İç Güvenlik Bakanlığına bağlı birimler olarak da ele alınmıştır.

Polis birimlerinin yapısı ve yönetiminden önce organizasyonlar hakkında genel bilgi vermek doğru olacaktır. Günümüzde Amerika Birleşik Devletlerinde 18760 civarında polis kuvveti olarak çalışan birim bulunmaktadır.¹⁷² Bu birimlerde toplam 940,275'den fazla personel görev yapmaktadır. Aynı kaynakta, bu birimlerin yıllık masraflarının yaklaşık 51 milyar dolar civarında olduğu ifade edilmektedir. Her ne kadar her birim kendi sorumlu oldukları alan içinde görev yapsalar da 3088 kamu kuruluşu (public department) bu birimler

□ Samaha, J. , a.g.k. ,s.186-200.

□ Greene, J.R. , a.g.k. , s.304.

□ Gaines, L. K., Kappler, V. E. , Policing in America, Andeson, Cincinnati, 2003, s.24.

tarafından ortak kullanılmaktadır.¹⁷³ Ayrıca, 1332 özel polis biriminin ise sadece parkları, okulları, havalimanlarını ve benzeri yerlerin asayişini sağlamakla sorumlu oldukları ifade edilmektedir. 49 eyalette, şehir polisinden ayrı olarak, eyalet polisi bulunmaktadır. Bunun bir istisnası Hawaii'dir. Bunlara ek olarak 50 federal polis kuvveti birimi ülke genelinde görev yapmaktadır. Federatif yönetim sistemine sahip olan ABD de polis kuvvetlerini anlamak, bunların yapısını ayrı ayrı incelemek ve aralarındaki sorumluluk alanlarını net olarak ifade edebilmek başlı başına bir araştırma başlığı olabilecek karışıklıktadır.

Ülkenin mevcut federal yapısına bakıldığında; polis birimleri, yürütme içindeki kontrol mekanizmasının altında işlevine devam etmektedir. Fakat polis mevcut federal yapının tamamına hizmet götürmek ve güvenlik sağlamakla yükümlüdür. Öyle ki, polis yasama tarafından onaylanan kanunları ve düzenlemeleri uygulamaktan sorumlu olup mahkemelerin yayınladığı usule yönelik yönergelere de uymak zorundadır. Bu durum polis birimlerinin kendisinin dışındaki kurumlar ile ilişkilerinde zaman zaman karmaşalara neden olmaktadır. Özellikle, polisin yereldeki tüm ihtiyaçlarını karşılayan yerel yönetim iken polis hem eyalet düzeyindeki kanunlara hem de mahkemelerin vereceği kararları uygulamak zorundadır. Yerel polis adeta üçlü matriks yapısı içinde kalmakta ve ilintili olduğu bütün birimlere karşı sorumluluklarını yerine getirmektedir.¹⁷⁴

Federal yapının polis birimlerine olan bir diğer etkisi de polisin gücünün de devletin diğer birimlerinde olduğu gibi dağıtılması ve bir polis biriminin gereğinden fazla yetkili ve güçlü olmasının engellenmesidir. Bu bakımdan Amerika Birleşik Devletlerinde merkezi bir polis birimi bulunmamaktadır. Bir diğer unsur ise, federal yapı vatandaşa çifte kimlik vermekte olup bu durum vatandaşa hem kendi eyaletine karşı hem de ABD federal yönetimine (geneline) karşı sorumluluklar vermektedir. Hal böyle olunca, polis birimleri de vatandaşın bu iki kimliğine birden cevap vermek durumundadır. Polis açısından bu kompleks yapı içinde yetkilerde ve görev yerlerinde mükerrerlikler olabilmektedir. Bazı olaylara bir şehir içinde birçok birim, kanun uygulayıcısı olarak müdahale edebilmektedir. Dolayısıyla suçların ulusal boyutta kontrol edilmesinde ciddi problemler ile karşılaşılabilir.¹⁷⁵ Özetle, polisin gücünün belli bir yerde toplanmasını engellemeye çalışan sistem diğer taraftan suçların kontrol edilmesi ve önlenmesinde zafiyetler yaşatmaktadır. Bu sebeple,

□ Lyman, M. D, a.g.k., s. 57.

□ Gaines, L. K., ve Kappler, Victor E. , a.g.e , s.7.

¹⁷⁵ Gaines, Larry. K., Kappler, V. E., a.g.k., s.9.

ABD'de suç politikaları ile ilgili birçok programdan söz etmek mümkündür. Bu programlar ulusal, eyalet, şehir ve hatta mahalle düzeyinde uygulanmaktadır.

Polis birimleri baş yöneticileri belirlenirken farklı yaklaşımlar olabilmektedir. Örneğin, polis şefleri görevlerine atanarak gelirken, şerifler yerlerine seçilerek gelmektedir.¹⁷⁶ Polis kuvvetlerinde genel olarak yeminli polis memurları çalışmasına rağmen birçok birimde sivil personel de çalıştırılmaktadır. Ancak sivil personel, yeminli polise verilen yetkilere haiz olmayıp, tutuklama yapma yetkisi bulunmamaktadır. Bu bağlamda polis birimleri; büyüklükleri, operasyonları ve üstlendiği misyonları itibariyle kimliklerini şekillendirmektedir. Reaves ve Goldberg (2000) Adalet Bakanlığı adına yayınladıkları yazılarında büyük yerel polis birimlerini tanımlarken 100 veya daha fazla yeminli personel çalıştıran şeklinde bir sınıflandırmaya gitmişlerdir.

3.1.2.1. Federal Polis

Özellikle 1960'lı yıllardan sonra, federal düzeyde polis kuvvetlerinin sayısı artmıştır. Federal düzeyde polisin yetkilerinin genişlemesi eyalet sınırlarını aşan zincirleme olaylarda polisin etkinliğini arttırmıştır. Sonrasında ise federal polis kuvvetleri suçla mücadelede ön plana çıkmaya başlamıştır. Eyalet sınırlarını aşan özellikle organize suçlar gibi kompleks suçlarla mücadele için ulusal düzeyde polisliğin artırılmasına önem verilmiştir. İşte bu yıllardan sonra FBI ve diğer federal polis birimlerinin yetkilerinde genişletmelere gidilmiştir. Öyle ki, yerel polisin kriminalistik alanındaki özel ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik FBI olaya dahil olabilmekte ve soruşturma yetkisini yerelde dahi olsa üzerine alabilmektedir.¹⁷⁷

Meydana gelen olaylar, karakteristik özelliğine göre hem federal kanun kapsamında hem de eyalet kanunları kapsamında olabilmektedir. Birçok karmaşaya neden olan bu gibi durumlarda ise yerel polis ve federal polis koordineli hareket edebilmenin yollarını araştırmalarına rağmen yetki alanı ile ilgili tartışmalar halen devam etmektedir.¹⁷⁸ Özetle denilebilir ki; yerel ve federal polisin, soruşturulan suçların tipleri ve ilgili kanunlar çerçevesinde görev ve yetkilerinin sınırlarının netleştirilmesi hususunda çalışmalar devam etmektedir. Bu bağlamda özellikle 9/11 den sonra, FBI ülkenin genel polis kuvveti gibi

¹⁷⁶ Erdem, M., The Impact of Community Policing on the Structure ve Administration of Police Agencies, (Yayımlanmamış MA) Dissertation, North Texas University, Denton, 2001. s.87.

¹⁷⁷ Gaines, L. K., Kappler, V. E. , a.g.k., s.25-32.

¹⁷⁸ Erdem, M. , a.g.k., s. 60.

hareket etmeye başlamıştır. Yeniden istihdam edilen FBI personelinin ana işi terörizm ile mücadele şeklinde belirlenmiştir.

Federal düzeyde yapılan bu değişikliklerin en önemlilerinden birisi de kongrenin aldığı bir karar ile 2002 yılının Kasım ayında ülke genelinde yeni "Homeland Security" Bakanlığının birimleri (İç Güvenlik Birimleri) oluşturulmasıdır.¹⁷⁹ Federal düzeyde gerçekleştirilen ve yapısal anlamdaki bu değişiklik, ABD'de polis kuvvetlerinin işleyişindeki anlayışın değişim geçirdiği şekilde değerlendirilebilir. Bu bağlamda hâlihazırda var olan aşağıdaki yerel ve federal birimler İç güvenlik birimlerine dahil olmuşlar yada planlamaya alınmışlardır. Bunlar;

— Sınır ve Ulaşım Güvenliği (Border ve Transportation Security)

— Olağanüstü Hal Hazırlık ve Yönetimi (Emergency Preparedness ve Response)

— Bilim ve Teknoloji (Science ve Technology)

— Bilgi Analizi ve Alt Yapı Koruma (Information Analysis ve Infrastructure Protection)

— Gümrük ve Sınır Güvenliği (Customs ve Border Protection)

— Göçmen ve Gümrük Yürütme Bürosu. (The Bureau of Immigration ve Customs Enforcement (ICE)

Mart 2003 itibari ile de federal polis birimleri eğitim merkezi, gizli servis (secret service) ve gümrük hizmetleri (Customs) olmak üzere birçok federal düzeydeki birimler İç Güvenlik Bakanlığının himayesine verilmiştir. İç güvenlik birimleri, ülke genelinde ayrı ayrı yerlerde ve tamamen birbirinden bağımsız çalışan kurumların bir merkezden yönetilmesi ve koordine edilmesi görevini üzerine almıştır. Fakat bu kurumların bu şekilde yönlendirilmesi terörizm tehditleri ile mücadele için düşünülmüş ve bunlara yönelik tedbirlerin daha sağlıklı bir şekilde yürütülmesine yönelik merkezi koordinasyon anlayışı getirilmek üzere tasarlanmıştır. Bununla birlikte, böylesi bir hiyerarşi beraberinde yeni idari sorunları getirmiştir.

¹⁷⁹ Lyman, M.D., a.g.k., s. 57.

Federal polis kuvvetlerinin sayıca oranı ülke genelindeki toplam polis kuvvetlerinin personel sayısına oranla oldukça düşük olmasına rağmen, fonksiyon ve gücü itibari ile yerel birimlerden oldukça fazla yetkiye sahiptirler.¹⁸⁰ Yerel polis üniteleri her türlü suçla mücadele ederken, federal birimler ise kongre tarafından yetkisi verilmiş olanları ve özel durumları olan suç tipleri ile ilgilenmektedirler. Örneğin, Sahil koruma birimleri ulusal suların içinde devriye gezerlerken, Amerikan posta müfettişleri ise ABD'ye gönderilen mektupların ülkeyi tehdit eder içerik ve boyutlarda olup olmadığını araştırırlar. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda, federal birimlerin büyük bir kısmı da tıpkı yerel birimler gibi tam polis yetkisine sahiptir ve silah taşıyıp özel polis beci bulundurmaktadırlar. Tutuklama yapar, delil toplama yetkisine sahiptir ve mahkemede bunları ifade etmektedirler.¹⁸¹ Federal polis birimlerine bakıldığında, çoğunlukla Hazine ve Adalet Bakanlığına bağlı oldukları görülmektedir. Diğer federal birimler ise sırasıyla Savunma, İç İşleri, Çalışma ve Tarım Bakanlıklarının içinde bulunmaktadırlar. Örneğin, Tarım Bakanlığına bağlı Genel Müfettişlik birimi bulunup, federal düzeyde tarım ve çiftçilik ile ilintili suçları ve sahtekârlıkları soruşturmakla görevlidir. Savunma Bakanlığının altında çalışan Donanma Soruşturma Servisi ise donanmayla ilgili federal suçların soruşturmasını yürütmektedir.

Federal düzeydeki polis kuvvetlerinin tamamına tutuklama ve silah taşıma anlamında polis yetkisi verilmemiştir. Yetkileri oldukça fazla olan bazı federal birimler eyalet yada yerel kanunlara göre suç takibinde bulunamazlar.¹⁸² Kendileri ancak federal kanunlar yada kongrenin verdiği yetkiler içinde hareket edebilirler. Bununla birlikte uyuşturucu trafiği gibi hem yerel hem de federal yetki sınırlarını kapsayan durumlarda ise bu birimler birlikte hareket edebilmektedir. Bunun ötesinde, federal birimlerin de kendi aralarında görev ve sorumlulukları farklı farklıdır. Örneğin sahte para suçları ile Secret Service (Gizli Servis) ilgilenmekte olup, madde bağımlılığı ve uyuşturucu konuları ile ise DEA (Drug Enforcement Agency) ilgilenmektedir. Terörizm konuları ile ise FBI ve İç Güvenlik teşkilatı ilgilenmektedir.¹⁸³

Dikkat edilirse, Federal devlet yönetimindeki kuvvetler ayrılığı ve dağılımı ilkesi federal polis birimlerinde de göze çarpmaktadır. Her birisinin ortaya koyabileceği fayda federal kanunlar ve Kongrenin ortaya koyduğu kararların yürütülmesinde marjinal fayda

¹⁸⁰ Senna, J.J., Siegel, L.J., a.g.k., s.157-159 ve ayrıca bakınız Samaha, J. , a.g.k., s.186-200.

¹⁸¹ Lyman, M.D., a.g.k., s. 57.

¹⁸² Gaines, L. K., Kappler, V. E. , a.g.k., s.25-27.

¹⁸³ Lyman, M.D., a.g.e., s. 58.

sağlayabilmektedir. Bu yapının ulusal polis kavramının oluşmasına izin vermediği görülmektedir. Her ne kadar İç güvenlik birimleri ülke genelinde kurulmuş ve bir açıdan ulusal polislik oturtulmaya çalışılmışsa da yetki alanları ve ilgilendikleri suç tipleri itibari ile sınırlı düzeyde kalmıştır. Bu bakımdan, İç güvenlik birimleri polis yönetiminde yeni bir katman olarak görülmektedir.

Federal polis birimlerinin, Bakanlıklara göre dağılımını belirtmekte fayda bulunmaktadır. Fakat bunların ancak bazılarının özellikle Türk Polis Teşkilatının görev ve sorumluluk alanlarına daha yakın olduğunun bilinmesinde fayda görülmektedir. Bu bağlamda, Adalet Bakanlığına ait olup polislik anlayışına yakın olduğuna düşündüğümüz birimler şunlardır; FBI, DEA, U.S. Marshall Servis ile Göçmenlik ve Yurttaşlık Servisi. Adalet Bakanlığı esas itibari ile suçların önlenmesi, polisiye hizmetler, savcılık müessesesi ile mahkeme ve suçluların ıslah edilmesi gibi fonksiyonları (Police - Court - Correction) ile suçlarla olan mücadelede etkin bir role sahiptir.¹⁸⁴ Bunların arasında; FBI, 1908'de 35 birimden oluşan soruşturma bürosu olarak kurulmuş olup istihbarat kanunları ile yetki sınırları genişletilmiştir.

Suç oranlarının hızlı artış göstermesi, toplumsal ve üniversite olaylarının ortaya çıkması 1970'li yıllarda FBI birimlerini ön plana çıkartmıştır. Özellikle FBI Akademisinin açılmasından sonra ulusal ve uluslararası alanda etkili olmaya başlamıştır. Reaves ve Goldberg'in (2000) yaptıkları ulusal düzeydeki istatistiksel çalışmalara göre, FBI ülke genelinde 11 000 civarında özel ajan ve 14 000 civarında da diğer çalışanlar olmak üzere 56 ofis ve merkezde görev yapmaktadır. Öncelikle ilgilendiği suç tipleri ise; beyaz yaka suçları, siyasi ve terör suçları, organize suçlar, geniş ölçekli uyuşturucu operasyonları ve yabancı istihbarat şeklinde sıralanabilir.¹⁸⁵ Bunların yanı sıra, FBI'nin başka sorumlulukları da vardır. Bunlar arasında, düzenli suç raporlama sisteminin (UCR) yönetimi ve ülke genelindeki yerel polis birimlerinden toplanan suç istatistiklerini düzenlenmesi bulunmaktadır. Yine FBI tarafından yönetilen Ulusal Suç Bilgi Merkezi ise, kayıp ve aranan insanların, aranan ve çalıntı araçların ve yine çalıntı özel eşyaların bilgilerini tutan veritabanı olup ülke düzeyinde hizmet vermektedir.

Bir diğer federal polis kuvveti olan DEA ise, uyuşturucu şebekeleri ve kullanıcılarına yönelik mücadele vermektedir. Bu bağlamda, ülkeye uyuşturucu girişinin engellenmesi ve

¹⁸⁴ Lyman, M.D., a.g.k., s. 58.

¹⁸⁵ Gaines, L. K., Kappler, V. E., a.g.k., s.25-27.

eyaletler arası ve yerel düzeyde uyuşturucu bağlantılarını durdurmak kurumsal hedefleri arasındadır. Bugün DEA yaklaşık 4500 civarında narkotik ajanı bulunan, 20 ülke içi ofis ve 49 ülkede 72 ofisiyle hem ulusal hem de uluslararası düzeyde uyuşturucu ile mücadele vermektedir. Interpol ve diğer uluslararası kurumlarla işbirliği yaparak karşılıklı bilgi alışverişi ve eğitim faaliyetlerini de yürütmektedir.

Mevcut haliyle Adalet Bakanlığına bağlı olarak çalışan, US Marshall Servisi ise 1789 yılında kabul edilen Adliye Kanununa dayanarak kurulmuş olup tarihsel süreçte görevleri ve bağlı bulunduğu bakanlıklar değişmiştir. Aynı kaynakta belirtildiği üzere, 1974 yılında federal polis birimi haline getirilmiş olup her bir Marshall ABD başkanı tarafından atanmaktadır. Ülke genelinde 4000 civarında personel istihdam edilmiş olup bunların 94'ü U.S. Marshall, 2700 civarında Marshall ve yardımcıları ile diğer genel hizmet personeli görev yapmaktadır. Bu bağlamda, görev ve sorumluluk alanları şu şekilde sıralanabilir. (1) federal mahkemeler tarafından bir suç sonrası ele geçen malzemelerin müsadere edilmesi; (2) federal mahkeme salonlarının, federal hakimlerin avukat ve jürilerin korunması; (3) federal mahkûmların bir yerden bir yere aktarılması; (4) mahkeme aşamasında hükümet şahitlerinin korunması ve onların hayati teminatlarının sağlanması ve (5) federal tutuklama müzekkeresi hazırlaması Marshall'ların görevleri arasındadır.¹⁸⁶

Terör örgütleri, organize suçlar, uyuşturucu ile mücadelenin federal boyutu ve ilgili polis birimleri üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda federal düzeydeki suçlarla mücadelenin hazırlık aşaması ve sonrasındaki bazı uygulamalarda ise Marshall polis birimlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Bunların dışında; özellikle suç organizasyonlarının finans kaynakları ile ilgilenen federal polis birimi ise Hazine Bakanlığına bağlı çalışmaktadır.¹⁸⁷ Örneğin, Hazine Bakanlığı; kara para aklama, kalpazanlık, şiddet içeren suçlar ve diğer mali suçlarla mücadelede etkin rol oynamaktadır.¹⁸⁸ Bu bağlamda, FINCEN (Financial Crimes Enforcement Network) mali suçların araştırılması ve soruşturulmasında iki ayrı fonksiyonu icra etmektedir. İlk fonksiyonu, BSA (Bank Secrecy Act) düzenlemesine bağlı olarak, mali suçların soruşturma yetkisine sahip olmasıdır. FINCEN'in ikinci önemli rolü ise polis kuvvetlerine düzenli olarak işlenmiş bilgi ve analitik değerlendirmeler içeren raporlar sunmasıdır. Öyle ki açık kaynaklarla BSA'nın imkân tanıdığı ölçüde elde edilen özel bilgiler

¹⁸⁶ Gaines, L. K., Kappler, V. E., a.g.k., s.31-34.

¹⁸⁷ Gaines, L. K., Kappler, V. E., a.g.k., s.35-39.

¹⁸⁸ Lyman, M.D., a.g.k., s. 58.

bir takım analitik yöntemler zincirine tabi tutularak bu alandaki politikalara yön verebilecek nitelikte analizler yapılmaktadır.

Toparlamak gerekirse, federal polis birimleri son yüzyılda ülke içindeki gelişmelere ve karşılaşılan problemlere göre farklı bakanlıkların içinde görevlerine devam etmiştir. Hatta görev alanlarında bir takım değişikliklere de gidilmiştir. Özellikle iç güvenlik birimlerinin kurulması ve önceden birbirinden idari olarak bağımsız çalışan birimlerin bir çatı altında toplanması ABD gibi çok geniş topraklı bir ülkenin dahi belli ölçüde merkezi polis sistemine olan özlemin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Fakat kuvvetler ayrılığı ve dağıtımını esasına dayalı bir ülkede bu yaklaşımın belli bir düzeyin üzerinde uygulanabilmesi mümkün görülmemektedir.

3.1.2.2. Eyalet Polisi

Eyalet polis birimlerinin varlığı ABD'de çok eski yıllara dayanmaktadır. Genel itibarı ile eyalet polis birimleri organize suçlarla ilgilenmezken, bazı eyalet polis birimleri organize suç örgütlerinin soruşturulması görevini de üstlenmektedir.¹⁸⁹ Bu durum eyaletten eyalete farklılık göstermektedir. Günümüzde eyalet polis birimlerinin varlığının bir diğer nedeni de yerel polis birimlerinin kendi bütçeleri ile kuramayacakları ve işletemeyecekleri kriminal laboratuvarların eyalet genelinde tek elden yürütülmesine olan ihtiyaçtır.¹⁹⁰ Bununla birlikte, ülke genelinde en yaygın eyalet polisi otoyol devriye (Highway patrol) polisi olarak bilinmektedir. Bunların yanı sıra, sınırlı yetkiye sahip başka eyalet polis birimleri de mevcut olup sadece belli suç tiplerine yönelik soruşturmalarda görev yapmaktadır.

İlk eyalet polis kavramı "Texas Rangers" ile başlamıştır.¹⁹¹ İlk görevleri ise askere yardımcı olmak ve Meksika sınır güvenliğini sağlamak olmasına rağmen, sonrasında eyalet genelinde organize suç şebekeleri ile mücadele şeklinde genişletilmiştir. Texas Rangerslarını Massachusetts ve Arizona eyaletleri takip etmiştir. Fakat ilk genel amaçlı eyalet polis birimini Pennsylvania eyaleti kurmuştur. Bugün, ülke genelinde 26 otoyol devriye ve 23 eyalet polis birimleri bulunmaktadır. Öyle ki, eyalet polis birimlerine bağlı olmayan, ama eyalet soruşturma birimi gibi çalışan 35 birim daha ülke genelinde görev yapmaktadır.¹⁹² Bunlar Kamu güvenliği birimleri yada Kamu Adaleti birimleri olarak isimlendirilmektedir. Eyalet

¹⁸⁹ Gaines, L. K., Kappler, V. E., a.g.k., s.41-47.

¹⁹⁰ Lyman, M.D., a.g.k., s. 79.

¹⁹¹ Senna, J.J., Siegel, L.J., a.g.k., s.160.

¹⁹² Gaines, L. K., Kappler, V. E., a.g.k., s.41-47.

polis birimleri içinde otoyol devriye birimleri de oldukça sınırlı bir görev alanına sahiptirler. Kendilerinin istihdam edildiği muntika alanları içinde yada belli suç tipleri ile mücadelede şeklinde görevlerine devam etmektedir. Bu bağlamda, çoğu otoyol devriye polis birimleri trafik suçları ve kazaları ile ilgilenmekte olup kriminal soruşturma işlemlerini ise Şerif birimlerine bırakmaktadırlar.¹⁹³

Bazı eyaletler özel ihtiyaçlarına yönelik eyalet düzeyinde polis yada polis birimleri kurmuşlardır. Bu bağlamda bir eyaletten diğerine çok değişiklik arz eden birçok birim eyalet düzeyinde görev yapmaktadır. Örneğin, Eyalet Başsavcısına (Attorney General) bağlı bazı birimler beyaz yaka suçlarının farklı çeşitlerinin soruşturması ile uğraşmaktadır. Ek olarak, yiyecek çekleri ve sağlık yardımı ile ilgili usulsüzlük ve sahtekârlıkların soruşturulması yine Başsavcıya bağlı özel birimler tarafından yürütülmektedir. Ohio eyaletindeki farklı bir uygulamada ise, Barış Memurları Eğitim Akademisi yine Ohio Başsavcısına bağlı olarak çalışmaktadır. Eyaletler genel itibari ile alkollü içeceklerin kontrolünü sağlayan komisyonları bünyelerinde bulundurmaktadır. Bir diğer eyalet polis birimi ise av ve oyun muhafaza memurluklarıdır. Bunlar ise, avlanma yasağı olan yerlerde kanunun ve düzenlemelerin uygulatırıcıları olarak görev yapmaktadırlar. Son olarak da motorlu araç muayene memurlukları özel amaçlı eyalet polis birimleri arasında sayılabilir. Bunlar eyalet içinde taşıma yapan araçların eyalet ve federal kurallara uygun yapılıp yapılmadığını kontrol eder ve taşımacılığın türüne göre araçlara özel izin vermektedir.¹⁹⁴Görüldüğü gibi, eyalet düzeyindeki kolluk birimlerinin de bazıları silah taşıma ve tutuklama yetkisine sahip iken, bazıları sadece kanuni düzenlemelerin ve kuralların denetçisi gibi çalışmaktadır.

3.1.2.3. Yerel Polis

Yerel polis birimleri Şerif, ilçe ve şehir (city, yada municipality) polisleri şeklinde ele alınmaktadır. Fakat burada ilçe benzetmesi yapılırsa da ülkemizdeki ilçe idaresi mantığı ile karıştırılmamalıdır. Büyüklükleri ise daha önce de belirtildiği gibi çalıştırdıkları yeminli polis memurların sayısı ile doğru orantılıdır.

Şerif Birimleri: Yerel polis birimleri içinde, Şerif halk tarafından seçilerek gelmesi ve kanun uygulayıcısının yanında cezaevleri yönetimi ile de ilgilendiklerinden diğer yerel polis

¹⁹³ Senna, J.J., Siegel, L.J., a.g.k., s.160.

¹⁹⁴ Gaines, L. K., Kappler, V. E., a.g.k., s.44-47.

birimlerinden farklılık göstermektedirler.¹⁹⁵ Şerif birimlerinin görevleri içinde buldukları ilçenin büyüklüğü ve gelişim hızına da bağlı olarak değişim arz etmektedir. Genel görevleri arasında, Şerifler mülki idare işlemlerini takip etmeleri ve bu bağlamda mahkeme emirlerini ilgililere ulaştırmaları da söylenebilir.¹⁹⁶ Yerel mahkemelerin güvenliğini sağlamak, ilçe cezaevini işletmek ve suçların soruşturulması yine Şeriflerin sorumlukları arasındadır. Burada mahkemelerin korunması bağlamında Marshallların görevleriyle karıştırılmamasında fayda görülmektedir. Zira Marshalllar federal mahkemelerin korunmasından sorumludurlar. Yerel özelliklere göre Şeriflerin bazı görevleri farklılık gösterse de, genel itibari ile denilebilir ki; Şerif günümüzde ülkenin federal yapısını oluşturan ana yapının içinde hem kanun uygulayıcı hem de adli süreçle ilgili sorunlarla ilgilenmesi yönüyle özel bir konuma sahiptir.¹⁹⁷ Şerifler seçilerek iş başına geldiklerinden siyasi etkiden daha uzak görülmekte olup, yerel belediye yönetiminden bağımsız çalışabilmektedirler.¹⁹⁸

Şehir ve İlçe Polis Birimleri: Genel itibari ile Şerif birimlerinden bağımsız olarak çalışmaktadırlar. Şehir yada ilçe belediyesine bağlı olarak görevlerini sürdürmektedirler. Bununla birlikte birçok ilçe ve şehir hem müstakil polis birimine hem de Şerif birimine sahiptir. Şerif kurumunun Amerikan tarihindeki köklü rolü hatırlanırsa, sonrasında neden ilçe yada şehir polis birimlerine ihtiyaç olduğu merak konusu olabilir. Denilebilir ki, şehir yada ilçenin gelişim hızı, sahip olduğu nüfusu ve suç oranlarının yüksek olduğu yerlerde her iki polis kurumuna rastlamak mümkün görülmektedir. Günümüzde Şerif birimlerinin aşırı iş yükünü kaldırabilecek yapıları mevcut değildir.¹⁹⁹ Bu bağlamda NYPD (New York Polisi) en büyük yerel polis organizasyonu olarak bilinmektedir.²⁰⁰ Amerika Birleşik devletlerinde sadece bir memuru olan çok küçük yerel polis birimleri bulunurken; New York, Chicago, Los Angeles, Philadelphia ve Houston gibi çok büyük polis organizasyonları da bulunmaktadır. Hepsinin görev ve sorumlulukları mikro ve makro ölçekte benzer olmasına rağmen büyük polis organizasyonları bir takım yapısal farklılıklar göstermektedir. Örneğin, büyük organizasyonlar bünyelerinde özel birimler kurabilmektedirler (Suç analiz birimi ve narkotik birimleri gibi).

¹⁹⁵ Senna, J.J., Siegel, L.J., a.g.k., s.161 ve ayrıca bakınız Erdem, M. , a.g.k. s.45.

¹⁹⁶ Gaines, L. K., Kappler, V. E., a.g.k., s.49.

¹⁹⁷ Senna, J.J., Siegel, L.J., a.g.k., s.161 ve ayrıca bkz. Gaines, L. K., Kappler, V. E., a.g.k., s.49.

¹⁹⁸ Lyman, M.D, a.g.k., s. 83.

¹⁹⁹ Gaines, L. K., Kappler, V. E., a.g.k., s.49.

²⁰⁰ Reaves, B.A, ve Goldberg, A.L. , Local Police Departments, Washington, DC, 2000. s.18.

3.1.3. ABD'de Polis Seçimi ve Eğitimi

Burada anlatacağımız konu, yerel polis departmanlarının ne şekilde polis memuru aldıkları ve polislik için ne gibi bir eğitim verildiğidir. ABD'nin yerel ağırlıklı özelliğine uygun olarak polislikte eğitim ve işe alma eyaletten eyalete farklılık gösterdiği gibi müdürlükten müdürlüğe de farklılık göstermektedir. Her polis müdürlüğü (departman) kendi polis memuru alım sınavını kendisi yaptığı gibi, birkaç polis departmanı birleşerek ortak bir sınav da yapabilmektedirler. Bunun yanında değerlendirme-sınav merkezlerine de sınav yaptırılmaktadır. Ülke genelinde standart olarak polislikte işe polis memurluğundan başlanmaktadır. Standartlaştırılabilecek işe alma süreci: çok aşamalı sınav, polis akademisi eğitimi, departmanlarda uygulamalı eğitim ve aday memurluk dönemini kapsar.

1965 yılından önce polis personel seçimi genel olarak yazılı sınav, beden çevikliği testi ve mülakattan ibaretti. Ancak bu süreç, birçok eyalette çeşitli nedenlerden dolayı değişime uğramıştır.²⁰¹ Hemen hemen her polis departmanının uyguladığı sınav çeşitleri değişiklik göstermektedir. Ayrıntılı bir şekilde ileriki paragraflarda bu konu işlenecektir.

Amerika Birleşik Devletleri birçok ırk ve etnik kökenden oluşan yapıya sahip olduğundan, kamuda işe alımlarda gerekli hassasiyet gösterilmektedir. Amerikan Kongresi 1964'te Eşit İstihdam Fırsatı Komisyonu kurmuş ve 1964 Sivil Haklar Kanununun 4. başlığını yürütme görevini bu komisyona vermiştir. Kamuda işe alımlarda, ırk, cinsiyet, din, etnik köken ayrımcılığı kesinlikle yasa dışı kabul edilmiş, azınlıklar ve bayanların polislik dahil kamuda görev alması teşvik edilmiştir. Önemli ölçüde Amerikan azınlıklarının (Amerikan vatandaşı zenciler, Asyalılar, Meksikalılar gibi) başvurusu teşvik edilmektedir.²⁰² Amerikan yerel polis departmanları halkın polisliğe ilgisini çekmek amacıyla fuarlar gibi çeşitli aktivitelere katılarak halkın polis olma isteğini teşvik etmektedirler.²⁰³

Başvuruda Amerikan vatandaşı olmak, üniversite mezunu olmak ve istenen yaşta olmak gibi (normal başvuru yaşı 21–29 arasında değişse de, bazı departmanlarda başvuru

²⁰¹ Thibault, E.A., Lynch, L.M. ve McBride, R.B. , Proactive Police Management, Upper Saddle River, New Jersey, 2001, s.306.

²⁰² Nowichi, D. E., Sykes, G. W. ve Eisenberg, T., 'Human Resource Management' Ed. W. A.Geller, Local Government Police Management, International City Management Association, Washington, 1991, s.274.

²⁰³ Swanson, C.R., Territo, L. and Taylor, R.W., Police Administration: Structures, Processes, and Behavior, Upper Saddle River, New Jersey, 2005, s.363.

yaşı 18'dir) temel şartlar vardır.²⁰⁴ Ancak bazı polis departmanları lise mezunu olmayı başvuru için yeterli görmektedir.³ Bunun yanında, polisliğe başvuran adayın form doldurması gerekir. Bu formda, medeni durum, eğitim durumu, mali geçmiş, askeri hizmet, sabıka kaydı, sürücü suç kaydı, aile geçmişi kaydı, adayın kendisine referans olacakların isimleri, adayın kendisiyle ilgili kayıtların doğruluğunu sınamak üzere yalan makinesine bağlanma isteği bilgileri bulunur.²⁰⁵ Amerika yerel polis departmanlarında polis alımının aşamaları sırasıyla: çok aşamalı giriş sınavı, polis akademisi eğitimi, uygulamalı eğitim (FTO), aday memurluk sürecidir.²⁰⁶

Yazılı sınav: Her polis departmanı yazılı testi kendisi yapabildiği gibi, birçok polis departmanı ortak bir test sınavı yapabilmektedir. Yılın belli zamanlarında düzenlenen teste adaylar aynı anda girmektedir. New York, Chicago gibi büyük şehirlerde başvuruların çok olmasından dolayı eğitim kurumlarının derslikleri de yazılı sınav için kullanılmaktadır. Bazı polis departmanları yazılı sınav için değerlendirme-sınav merkezlerini kullanmaktadır.

Değerlendirme-sınav merkezleri adayın sözlü iletişim becerileri gibi mesleğin gerektirdiği niteliklere sahip olup-olmadığı konularında davranış testleri uygular. Ancak bu merkezler polis departmanlarının kendilerinin yaptığı yazılı test sınavından daha pahalıya mal olmaktadır.

Beden eğitimi sınavı: Bazı polis departmanları iki çeşit beden eğitimi sınavı uygulamaktadırlar. Birincisi normal beden eğitimi sınavlarında uygulanan standart (koşu, sınav, mekik gibi), diğeri ise pentatlon benzeri (engelli koşu, halata tırmanma, duvara tırmanma gibi çevikliği ölçen) polis mesleğine yönelik olduğu kabul edilen beden eğitimi sınavıdır. Bunun yanında beden eğitimi sınavını bayanlara karşı ayrımcılık içerdiğinden ve meslekte spor dahi yapamayacak polis memurları bulunduğundan gereksiz gören departmanlar bu sınavı uygulamamaktadır²⁰⁷ Örneğin Texas eyaletinin Denton İl polis departmanı beden eğitimi sınavı uygulamamaktadır.

Polis adayı seçme sürecinde, yazılı ve beden eğitimi sınavı başarıyla geçildikten sonra polis departmanınca güvenlik soruşturması yapılır. Bu süreç Amerika'da insanların sürekli yer değiştirme olasılığı da düşünüldüğünde pahalı olmakta, uzun sürmekte ve birçok

²⁰⁴ Thibault, Lynch, and McBride, a.g.m., s.307.

²⁰⁵ Swanson, Territo, and Taylor, a.g.k., s.364.

²⁰⁶ Nowichi, D.E., Sykes G., W. and Eisenberg, T., a.g.m., s.279.

²⁰⁷ Swanson, C.R., Territo, L. ve Taylor, R.W. a.g.k., s.365-370.

eyaletin birçok yerini kapsamaktadır. Genellikle adayın en son yaşadığı yerde komşularına ve ev sahibine polis adayının karakteri hakkında sorular sorulur. Örneğin bu sorulardan bazıları şu şekildedir: polis adayı evinde her ay kaç defa parti verir, içki içme alışkanlığı, araç sürme alışkanlığı, eşi, kız veya erkek arkadaşıyla ilişkisi gibi. Ayrıca adayın önceki ve o andaki işverenine gidilerek adayın dürüstlüğü ve çalışma prensipleri sorgulanır. Asıl burada polis departmanının öğrenmek istediği adayın suç geçmişinin veya suça meylinin var olup-olmadığıdır. Federal, eyalet ve yerel polis departmanlarının sahip olduğu adli sicil kaydı veri bankasından adayın suç geçmişi sorgulanır. Bunun yanında birçok trafik cezası almış olmak polisliğe kabul edilmemek için bir gerekçedir. Diğer yandan birçok polis departmanı polis departmanının sınırları içinde yaşayan adaylara polisliğe kabul edilmekte öncelik tanımaktadır.²⁰⁸

Yalan makinesi: Özel sektörde işe almada ve birkaç eyalette polis hizmetleri dahil kamu hizmetlerine memur almada yasaklanmasına karşın, birçok polis departmanı polis adaylarını yalan makinesinde sınamaktadır. Yalan makinesinin amacı geçmişte suç işlemiş ve illegal uyuşturucu kullanmış ama bunu polislik başvurusunda gizleyen adayları bu aşamada elemektir. Ayrıca, polislik için gerekli şartları taşımadığı halde başvuruda bulunacak vatandaş içinde caydırıcı olmaktadır. Bu aşamada adayın sicil kaydı da sorulur. Örneğin üstlerine saygısızlıktan askerlikten atılan bir şahıs polisliğe müracaat ettiğinde askerlikten ayrıldığını beyan etmektedir. Ancak yapılan araştırmada idari bir suçu nedeniyle atıldığı anlaşıldığında polis adayı bu aşamada kaybettirilmektedir.²⁰⁹ Bu testin amacı adli sicil kaydında olmayan ve güvenlik soruşturmasında öğrenilemeyen, adayın karakterine ait özellikleri tespit etmektir. Örnek olarak, kişinin içki içme alışkanlığı, kumar alışkanlığı, cinsel sapma davranışları verilebilir. Eğer adayda yalan makinesiyle polisliğe elverişli olmayan nitelikler keşfedilirse bu aşamada elenir.²¹⁰

Mülakat testi: Bu aşamaya gelen adaylar ile genellikle polis şefi veya üç yada üçten fazla kişiden oluşan bir komisyon tek tek mülakat yapar. Mülakatın belli bir standardı olmadığı gibi bazı polis departmanları polislik mesleğine yönelik standart sorular

²⁰⁸ Thibault, E.A., Lynch, L.M. ve McBride, R.B., a.g.k., s.312-314.

²⁰⁹ Swanson, C.R., Territo, L. ve Taylor, R.W. a.g.k., s.370-371.

²¹⁰ Thibault, E.A., Lynch, L.M. ve McBride, R.B., a.g.k., s.317.

kullanılmaktadırlar.²¹¹ Burada amaç adayın konuşmasını sağlamak ve davranışları hakkında bilgi edinmektir.

Sağlık ve Psikolojik testi: Bu aşamaya gelen adaylar sağlık taramasından ve psikolojik testten de geçirilirler. Adaya sağlık raporu aldırılırken uyuşturucu madde tetkikinden de geçirilmektedir. Bütün bu sınavlardan amaç, polislik mesleğine en uygun adayları seçmektir. Ayrıca ayrımcılık olduğu gerekçesiyle birçok polis departmanı adaylarda boy-kilo şartı aramamaktadır.²¹² Amerika'da yaklaşık %55 oranlarında aşırı şişmanlık (obezite) sorunu olduğu bilinmektedir ve polisliğe normal boy-kilo standardında alınan adaylar zamanla kilo alabilmekte ve buna rağmen işlerini kaybetmemektedirler. Boy-kilo şartı bu nedenle birçok departmanda gereksiz bir başvuru koşulu olarak görülmektedir.

Polis Akademisi, uygulamalı eğitim ve aday memurluk süreci: 1931'de 383 şehir polis departmanında yapılan bir ankette, % 20 polis departmanları polis akademisi eğitimini yeni memurlar için şart koşarken, % 80 polis departmanları ise hiçbir polislik eğitimi verilmeksizin polis memuru alımı yapmaktadır. Günümüzde ise bütün eyaletler polis akademisi eğitimini şart koşmaktadır.²¹³ Örneğin Texas eyaletinin 100,000 nüfuslu Denton İl Polis Departmanı, işe alma sürecinde Texas eyaleti sivil hizmet kanununun 143. bölümünü benimsemiştir. Bu kanuna göre yaptığı sınavlar sonucu başarılı olan polis adaylarını Arlington City Polis Akademisine eğitim için göndermektedir. 2004 yılında 28 polis adayı eğitim için polis akademisine gönderilmiştir. Polis akademisi adaylara 720 saat eğitim vermektedir. Bu eğitim yaklaşık 97 gün sürmektedir. Bu süre içinde adaylar akademide yatılı olarak kalmamaktadır. Denton polis departmanı her aday başına eğitim ücreti olarak polis akademisine 2004 yılı itibariyle 1400 dolar ödemiştir. Ayrıca akademi öğrencileri bu süre içinde kendi polis departmanlarından en düşük memur maaşı almakta ve sağlık sigortaları ödenmektedir. Akademiyi başarılı bir şekilde bitiren adaylar polis memuru olmaktadır.

ABD'de eyaletlerin kendi polis akademileri olduğu gibi, büyük şehirlerin polis departmanları kendi polis akademilerini kurmuştur. Yerel polis departmanları buralara kendi seçtikleri polis adaylarını departmanca eğitim giderleri ödenmek üzere göndermektedir. Akademiden mezun olan yeni memurlar kendi polis departmanlarında FTO (Field Training Office) programında göreve başlar. FTO programı yeni polis memurlarına staj eğitimi veren

²¹¹ Swanson, C.R., Territo, L. ve Taylor, R.W. a.g.k., s.372.

²¹² Thibault, E.A., Lynch, L.M. ve McBride, R.B., a.g.k., s.308.

²¹³ Swanson, C.R., Territo, L. ve Taylor, R.W., a.g.k., s.374.

(diğer bir ifadeyle deneme süreci) uygulamalı eğitim programıdır. Yeni memur FTO polis eğitmen ile motorize devriye görevine çıkar. Gerçek görevli olarak olaylara müdahale ederler. FTO eğitmeni yeni memura olaylara müdahale ederken neler yapması konusunda bilgi verdiği gibi, aynı zamanda yeni memurun performansını da günlük olarak doldurduğu değerlendirme formunda belirtir. Bu uygulamalı eğitim 16 haftaya kadar sürmektedir. Çok iyi performans gösteren yeni memurların bu eğitimi 12–14 haftada da bitirilebilmektedir. Ayrıca, daha önce başka polis departmanlarında görev yapmış, polisliği bırakmış ve yeniden polis olmak için departmana başvurarak kabul edilmiş yeni memurların uygulamalı eğitimi de 3 hafta içinde bitirilebilmektedir. Ayrıca, bu aşamaya kadar gelen yeni memurlar departmana hiçbir tazminat ödemediği görevi bırakabilmektedirler. Uygulamalı eğitimin bitiminde yeni polis memuru tek başına bağımsız olarak devriye görevine çıkmaktadır. Ancak, uygulamalı eğitim veya deneme süreci dediğimiz bu süreçte başarısız görülen adayların ilişkisi kesilmektedir. Uygulamalı eğitimi 18 ay süren adayın memurluk dönemi takip etmektedir. 18 ay sonra yeni polis memurunun Türk polisindeki ifadesiyle asaleti tasdik olmaktadır. Burada bir önemli nokta, sadece asaleti tasdik olmuş memurların işten atılma veya disiplin cezası alma durumunda idareye dava açma hakkı olmasıdır.²¹⁴

Her rütbedeki polis personeli her iki yıl boyunca en az 40 saat meslek içi eğitim almak zorundadır. Tüm personelin aldığı hizmet içi eğitimler Texas eyaletinde ana bilgisayarda iki yılda bir denetlendiğinden her iki senede bir 40 saat hizmet içi eğitimden söz edilmektedir. Polis müdürü de aynı uygulamaya tabidir. Eğitimlerin içerikleri farklılık göstermektedir. Hizmet içi eğitimleri eğitici olarak polis müdürlüğünde bulunan belli konularda uzmanlaşmış personel verebildiği gibi üniversitelerin Ceza Adalet Sistemi Bölümlerinden (Criminal Justice) akademisyenler de çağırılarak ders verdirilmektedir. Her yerel polis departmanı kendi biriminde eğitim verebildiği gibi, bir şehrin polis müdürlüğünün memurları komşu şehirlerin polis müdürlüklerine giderek onların hizmet içi eğitimlerine katılabilmektedirler. Hangi polis müdürlüğünden eğitim alınırsa alınsın merkezi bilgisayara işlendiğinden eğitim kursunun kredisi doğrudan merkezi bilgisayara islenmektedir. Ayrıca bazı kurslar internetten de alınmaktadır. İnternette alınan kursların sonunda internetteki kurs programı polis personelini sınav yapmaktadır. Kurs sonucunda yapılan sınavda geçme notunu alamayan personelin aldığı kurs geçersiz sayılmakta ve tekrardan aynı kursu veya seçeceği başka bir kursu almak zorunda kalmaktadır. İki senede bir 40 saat hizmet içi eğitimini tamamlamayan personel polislik sıfatını kaybetmektedir. Ciddi bir yaptırım getirilmiştir. Ancak, polis müdürlüğünün eğitim

²¹⁴ <http://www.pacttest.com/nrh.aspx>, (13.04.2007)

bürosu her memurun eğitimini takip ettiğinden uygulamada 40 saat eğitimini tamamlayamayıp polisliğini kaybeden memur olmamaktadır.

Ayrıca polis müdürlükleri, basarili ve deneyimli yönetici konumunda olan personelini onura etmek ve onların becerilerini daha da geliştirmek için ülke çapında yerel polis personele eğitim veren FBI Milli Akademisine ve Kentucky eyaletinde bulunan Louisville Üniversitesine bağlı Güney Polis Enstitüsüne (Southern Police Institute) hizmet içi eğitim için göndermektedirler. Buralarda eğitim almış olmak yerel polis personel için çok önemli, değerli ve şerefli bir deneyimdir. 1935 yılından beri FBI Milli Akademisi, yerel polis müdürlüklerince basarili liderlik sergileyen yönetici konumunda olan personele eğitim programları düzenlemektedir. FBI eğitimi 11 hafta sürmektedir. Eğitimin içeriğinde: yönetim bilimleri, mevzuat bilgisi, kolluk kuvvetleri iletişim, ve adli tip dersleri verilmektedir. Şimdiye kadar 36,000'den fazla polis yöneticisi FBI Milli Akademisi'nden mezun olmuştur.

Bir üst rütbeye terfi eden herhangi bir rütbedeki polis amiri 4 haftalık temel yöneticilik kursu almak zorundadır. Yeni seçilen il polis müdürü göreve başladığından itibaren bir sene içinde 40 saat kurs almak zorundadır. Bu Texas eyaletinin bütün polis birimleri için geçerlidir. Bu eğitimden sonra il polis müdürü her yıl bir defa 40 saatlik hizmet içi eğitim kursuna katılmak zorundadır. Ayrıca, 2006 yılında başlayan bir uygulama ile polis müdür yardımcılara da Texas eyaleti bir kurs vermeye başlamıştır. Ancak, bu kurs mecburi değildir.²¹⁵

Polisliğe alımlarda örneğin, Texas'ta bulunan North Richland Hills, Euless ve Hurst şehir polis departmanlar ortak sınav yaparak ortak polis memurluğu alımı yapmaktadırlar. Yılda iki defa sınav açmaktadırlar. Başvuru sırasında 21–35 yaş arasında olma şartı vardır. Ancak daha önce en az beş yıl askeri hizmet ve polis hizmeti yapmış olanların yaş şartı 36–44 arasındadır. Sağlıklı olmak, iyi bir duyu ve görme kabiliyetine sahip olmak, renk körü olmamak gibi fiziksel şartları vardır. Adı geçen polis departmanları adaylarını, yazılı sınav, beden eğitimi sınavı (fiziksel çeviklik sınavı), güvenlik soruşturması, mülakat, yalan makinesi, psikolojik test ve sağlık muayenesinden geçirmektedirler

²¹⁵ <http://www.pacttest.com/nrh.aspx> (18.04.2007)

3.1.4. Polis Halk İlişkileri (Toplum Destekli Polislik)

Amerika polis teşkilatları halkla-ilişkiler açısından toplum destekli polisliği benimsemiştir. Ancak, toplum destekli polisliği, sadece halkla ilişkilere indirgemek doğru değildir. Aynı zamanda bir suç önleme stratejisi olarak ta görülmektedir. Amerika'da toplum destekli polislik halkla ilişkiler kapsamında suçu önlemede halkın yaşadığı bölgede kendilerine birçok görevler düştüğünü vurgulayan ve halkın bu konuda hassasiyetini arttırıcı bir araç olarak kullanılmaktadır. Polisin sadece olaylara müdahalesinde suçlularla ilişkisinde görülen 'asık yüzünü' halk nazarında yumuşatma ve halk ile polisi 'suçla ilgili olmayan' ortamlarda bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Bazı Amerikalı araştırmacılar toplum destekli polisliğe, suçla ilgili olmayan ortamlarda halk ile bir araya gelindiğinden 'yumuşak polislik' de demektedirler.

Amerika'da 1960'larda patlak veren iç karışıklıklar, ırkçı hareketler, suçun patlaması, polis ile halkı karşı karşıya getirmiş ve polis-halk ilişkilerini neredeyse koparmıştır. Özellikle azınlıklar, polis güçlerinin şiddetli müdahaleleri sonucu yönetime düşman olmuştur. Birçok polis departmanı halk ile özellikle azınlıklar ile ilişkilerini geliştirmek ve aradaki engelleri kaldırmak amacıyla arayışa girmişlerdir. Başta belirtilen olaylar olmak üzere, polisin kendini polis arabalarında toplumdan soyutlaması, polisliğin sadece 'suçla mücadele' kalıbına daraltılması, verimli çalışmanın bilimsel olarak etkililikten daha önemli olduğunun ortaya çıkması, polis yönetiminin halkın ihtiyaçlarından habersiz olması, azınlık hakları eylemlerine polisin sert müdahalesi, polis halk ilişkileri, suç önleme ve tim polisliği uygulamalarının toplum ile ilişkileri geliştirmek üzere uygulanmaya başlanmış olması toplum destekli polisliğin doğmasına neden olmuştur.²¹⁶

Geçen yıllarda toplum destekli polisliğin önemi, güvenlik mensuplarınca, halkça, toplum liderlerince ve özellikle akademisyenlerce daha iyi anlaşılmıştır. Toplum destekli polislik kavramı, kavram olmaktan çıkarak 1994'te çıkarılan Şiddet Suçlarını Kontrol ve Güvenlik Güçleri kanunu ile vücut bulmuştur. Bu kanuna dayanılarak ülke çapında yerel polis departmanlarına kullandırılmak üzere 100,000 toplum destekli polis memuru kadrosu

²¹⁶ Trojanowicz, R., Bucqueroux, B., Community Policing: A Contemporary Perspective, Anderson Publishing, Cincinnati, 1990, s.66-68.

oluşturulmuştur. Bu federal destek ile Amerika çapında polis departmanları toplum destekli polislik birimlerini kurmuş ve aktivitelerine başlamışlardır.²¹⁷

Gerçekte halkın desteğini almadan ve işbirliği yapmadan suç ile mücadele etmek hemen hemen imkânsızdır. Toplum destekli polislik halkın polis ile işbirliğini arttırarak suçu azaltmak ve halkın yaşam düzeyini ve mutluluğunu yükseltmeyi amaçlar. Gerçektende birçok insan, polis ile suç ile ilgili ortamlarda olayın sanığı, şahidi ve mağduru olarak karşı karşıya gelmektedir. Bu nedenle polis dendiğinde insanların aklına hemen suç ile ilgili ortamlar gelmektedir. Toplum destekli polislik, kanuna saygılı insanlarla suç ile ilgili olmayan ortamlarda teması arttırmayı amaçlayan ve 1970'lerden beri Amerika'da gelişerek uygulanan modern polislik stratejisidir.

Toplum destekli polislik yeni bir polislik felsefesi olarak, belirli bir toplumdaki sorunları o toplumun bireyleriyle polisin işbirliği halinde çözmesi için yapılan faaliyetleri kapsar.²¹⁸ "Başkalarına yardım etmenin kendine yardım etmek" olduğu felsefesini işler ve polislikte problem çözmeye odaklanır.²¹⁹ Bu amaçla polis birçok aktiviteler düzenleyerek halkın güvenini ve desteğini sağlamaya çalışır. Başta yerel polis departmanlarının uyguladığı yaya devriye, bisiklet devriyesi ve atlı polis, toplum destekli polisliği uygulamak amacıyla düzenlenir. Polis memurları motorize devriyelerinden çıkarak halkla temaslarını daha da arttırlar.

Genelde halk kendi yerel polis departmanlarının toplum destekli polis aktivitelerine katılır. Bu aktiviteler: mahalle gözlem programları (neighborhood watch program), polis departmanında gönüllü hizmet, halk devriyeleri ve halk polis akademileridir. Polis departmanlarında ayrı bir birim olarak sadece bu işleri yürütmek üzere toplum destekli polis birimi kurulmuştur. Bu birim ayrıca topluluk liderleriyle düzenli toplantılar yapmakta, hizmet içi eğitimler vermekte, halkın problemlerini belirlemek ve çözmek için diğer kamu kuruluşları ile işbirliği yapmaktadırlar. Amerikan polisinde 1980'lerden beri ciddi olarak uygulanan toplum destekli polislik ile suçu oluşturan faktörlerin ortadan kaldırılmaya çalışılmasıyla büyük ölçüde suçun önlendiği kabul edilmektedir.

Ayrıca toplum destekli polislik 'yerel ihtiyaçlar polisliği' olarak ta adlandırılmaktadır. Toplum destekli polislik ile polis departmanının sorumluluk bölgesinde yaşayan insanların

²¹⁷ Greene, J.R. , a.g.k., s.301-302.

²¹⁸ Trojanowicz, R., Bucqueroux, B. , a.g.k., s.5.

²¹⁹ Stevens, D.J. (ed.), Policing ve Community Partnership, Upper Saddle River, New Jersey, 2002, s.64.

güvenlik ihtiyaçları tespit edilmekte ve ona göre bir güvenlik hizmeti sunulmaktadır. Toplum destekli polislik, Amerika Birleşik Devletlerinin yönetim yapısına da çok uygundur. Amerika 50 eyaletten oluşmuştur ve yönetimde yerellik hakimdir. Amerikan polis departmanlarının hepsi federal güvenlik birimleri hariç yerel yönetimler düzeyinde örgütlenmiştir. Yerel bir örgütte polis memurlarına yerel sorunlarla ilgili her konuda en iyi stratejiyi seçme konusunda daha çok takdir yetkisi verilmiştir. Bu yüzden, merkezi polis hiyerarşisi içindeki geleneksel güç kavramı, toplum destekli polislik uygulayan Amerikan polisinde toplum ile "paylaşılan güce" dönüşmüştür.²²⁰ Amerikanın bazı polis departmanları gündüz boyunca toplum destekli polis birimi memurlarına sorumluluk bölgesi vererek kendi bölgelerinde vatandaş ile ikili ilişkiler kurmalarını ve güvenlik ile ilgili problemleri o mntıkanın esnafı başta olmak üzere temas ettikleri halktan toplamalarını istemektedir.

²²⁰ Whisenand, P.M., The Effective Police Manager, Englewood Cliffs, New Jersey, 1981, s.179.

SONUÇ

Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri' güvenlik teşkilatları gerek kolluk yapılanmaları bakımından gerekse yönetim ve iç güvenlik teşkilatları ve sistemleri bakımından incelenirken, sadece bir eyaletinin yüzölçümünün Türkiye'den bir az küçük olduğu ve hepsi farklı büyüklükte olmak üzere toplam eyalet sayısının elli olduğu, bunun yanında toplam nüfusun ikiyüz elli milyon civarında olduğu akıldan çıkarılmamalıdır. Bu durumda, ülkenin genel asayişini sağlamak ve bir güç dengesi kurmak oldukça zor olmakla beraber bazı boşlukların olduğu da muhakkaktır. Bu boşluklar ara katmanlar ile çözüme ulaştırılmaya çalışılsa da sistemle ilgili ciddi problemler devam etmektedir. Bunların içinde en önemlisi; kurumlar arası bilgi alışverişi ve ortak suç veri tabanı oluşturulamayışı gelmektedir. Bu bağlamda NIBRS ve UCR sistemleri ile olay bazlı ortak veritabanları çözüm olarak sunulsa da her suç tipini kapsamamaktadır. Bazı bölgelerde ve metropoliten alanlarda şehirlerarası ve/veya eyaletler arası bilgi alışverişi ile ortak veritabanı kurulması çabaları ise bölgesel kalmaktadır. Ülkemizde ise ortak veri tabanı uygulaması yaygın bir anlayış ile benimsenmiştir. POLNET alt yapısı ile de ortak veri tabanı referans alınarak birçok proje başlatılmış olup bunların birbirlerine olan entegrasyonu önümüzdeki yılların gündemini belirlemelidir.

Özellikle taşra düzeyinde bir olay olduğunda karşılaşılan; görev alanı, suç tipi ve federal bağlantısının olup olmadığı gibi soruların cevapları netleşene kadar, birçok polis birimi olaya aynı anda dahil olabilmektedir. Suçların tiplerine göre ivedilikle karar verilip olayın kim tarafından sorgulanmasına karar verildiği gibi, olayın meydana geldiği yerin mntıka sınırlarına göre de ilgili polis birimi bir adım öne çıkabilmektedir.

Suç önleme ve suçla mücadele etme açısından, özellikle mahalli ölçekte geliştirdikleri politikalar dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, mahalle sakinlerinin polisle dayanışma içinde olmaları suçla mücadelede etkili olabilmektedir. İçinde yaşanan mahallenin karakteristik özelliğine göre başarı oranının değişkenlik gösterebileceği bir politika olarak değerlendirilmelidir. Mahalle sakinlerinin suçlara ve/veya huzursuzluklara olan duyarlılıklar polis açısından yerelde çok önemli gösterge olabilmektedir. Ülkemizde belediyeçilik konularına birebir benzeyen bazı uygulamaları ise önümüzdeki yıllarda yerel yönetimlerle polis birimlerinin birlikte daha yakın çalışmalar yapabileceği anlamına gelmektedir.

Toplum destekli polislik bağlamında ise polisin özellikle etkinlik ve güvenilirliğinin mahalle sakinleri ile olan olumlu ilişkileri sayesinde iyileştirilebileceği ve artırılabilirliği düşünülmektedir. Organizasyon düzeyinde belirgin değişikliklere gidilmeksizin Toplum Destekli Polislik uygulamaları etkili bir şekilde ülkemizde kullanılabilir. Toplum Destekli Polisliğin son dönemlerdeki yeni versiyonu olan problem odaklı polislik ilkesi geliştirilebilir ve ülkemizde de etkili bir şekilde kullanılabilir diye değerlendirilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, problemler alanların tespit edilmesi ve bunlara yönelik polis hizmetlerinin götürülmesi polisin suçlarla olan mücadelesini daha verimli ve etkili kılacağı gibi, problemi bizzat yaşayan belli bölgede mahalle sakinlerinin ise korunup kollandığı hissini uyandırılması bağlamında fark yapacağı düşünülebilir. Sonuçta, huzur ve güven ortamının temelleri sağlamlaştırılabilir. Özellikle son yıllarda öncelikle büyük şehirlerde uygulamaya konulan MOBESE sistemi de bu alanda yapılan en büyük atımlardandır. Bu sistemin suçla mücadele ve güvenli bir yaşam alanı oluşturma faaliyetleri çerçevesinde daha da yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Türkiye'de özellikle son yıllarda uygulamaya konulan toplum destekli polislik faaliyetleri çerçevesinde; Emniyet Genel Müdürlüğü'nün emriyle uygulamaya geçirilen mahalle muhtarları ile ve toplumun ileri gelenleri ile ayda bir yapılan kahvehane toplantıları da halkla yakınlaşma adına faydalı olarak görülmektedir. Ancak, toplantıların içeriğine bakıldığında, genelde vatandaşların sorunlarının güvenlik güçlerinin sorumlulukları ile doğrudan ilgili olmadığı görülmektedir. Buna örnek olarak yanmayan sokak lambaları, kar yağdığında belediyece tuzlanmayan yollar, eksik trafik levhaları ve okullarda öğrencilerin bina ve ısınma ile ilgili sorunları verilebilir. Bu toplantılara diğer kamu kurumlarının da destek vermesi ve orada belirtilen sorunları emniyet güçleri ile derhal çözmeye çalışmaları vatandaşın polise duyacağı güveni arttıracaktır. Aksi takdirde bir ay sonraki toplantıda, çözülmemiş sorunlar vatandaşlarca tekrar gündeme getirilecek ve bu toplantılar halk nazarında verimsiz olarak görülmeye başlanacaktır. Bazı araştırmacılar, Amerika'da trajik 11 Eylül olayları sonrasında toplum destekli polisliğin terörle mücadelede önemli olduğunu da savunmaktadırlar. Ülkemizde toplum destekli polislik terörle mücadelede de kullanılabilir. Vatandaş devlet yaklaşması polisin yapacağı çeşitli faaliyetlerle kuvvetlendirilebilir. Yaklaşık 1980 yılından itibaren Türkiye'de ciddi anlamda terörle mücadele edilmektedir. Terörle mücadele verilen bölgelerde halk ile devletin ilişkilerinde kopukluk olduğu kabul edilir ve buna terör örgütlerinin vatandaşa devleti özellikle de kanun uygulayıcısı olan polisi düşman gösterme propagandalarının varlığı da eklenince, polis-halk ilişkilerinin

zedelendiğinden söz edilebilir. Toplum destekli polislik bu ilişkileri tamir etmede, devletin özellikle de polisin vatandaş ile ilişkilerini düzeltmede kullanılabilir. Ayrıca, vatandaşa verilecek bilinçle, kendi yaşadıkları bölgede şüpheli görülen ve kanunsuz olduğu sanılan faaliyetleri anında polise rapor etmeleri cesaretlendirilebilir.

Gelişmiş ülkelerde temel polis eğitimi 12 ay gibi kısa sürede tamamlanmaktadır. Daha sonra bu temel eğitim meslek içi kurslarla desteklenmektedir. ABD ve Japonya gibi ülkelerde de temel polis eğitimi bir yılın altında olmaktadır.

Güvenlik personeline hayatın ve mesleklerinin bütün ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde eğitim vermeye çalışılırsa bu eğitim süresi değil 1,2 yıl 4 yıl dahi yeterli olmayacaktır. Çünkü teknoloji ve bilim o denli hızlı ilerlemektedir ki peş peşe yeni buluşlarla ve tespitlerle eski teknoloji ve bilgiler demode olabilmektedir.

ABD’de polis memuru olmak için verilen polis eğitimine bakıldığında toplam 720 saat (97 günlük) bir polis akademisi eğitimi vardır ve her aday mesleğe polis memuru olarak başlamaktadır. Türk polis teşkilatında ise bu süreç polis memuru olmak için iki senelik ön lisans eğitimi ve polis amiri olmak için ise dört senelik lisans eğitimidir. Amerikan polisinde polis eğitimi bize göre oldukça kısa sürelidir, ancak hizmet içi eğitimler ağırlıktadır ve içi oldukça doldurulmuştur. Türkiye de ise hizmet içi eğitim faaliyetlerinin içi tam manasıyla doldurulmamaktadır. Bu durum personelin hizmet içi eğitime bakışını ve önemseyişini de olumsuz etkilemektedir. Özellikle; Türk polisinin klasik ”polislik uygulamada öğrenilir” yada “kadroda öğrenilir” bakış açısından bu uygulamaya bakıldığında 97 günlük polis akademisi eğitimi ABD polisi için yeterli görülebilir. ABD gibi lokal polislik anlayışının hakim olduğu bir coğrafyada kısa süreli polis akademisi eğitimi makul görülürken, ülkemizdeki ulusal polislik uygulamaları için tatmin edici bulunmamaktadır. Bu bağlamda, ABD polis teşkilatının en büyük sorunlarından birisi olan bilgi paylaşımı problemi Emniyet Genel Müdürlüğü birimlerinde ABD'ye kıyasla yaşanmadığı söylenebilir. Bunun en önemli unsurlarından birisi; polis eğitim birimlerinin yatılı hizmet vermesi ve öğrencilerin okul sıralarında geliştirmiş oldukları arkadaşlıklarının devamiyeti olarak belirtilebilir. Mezuniyet sonrası ülkenin farklı farklı yerlerinde de olsalar devam ettirilen arkadaşlıkların bilgi paylaşım mekanizmalarını rahatlatması yönünde olumlu katkı sağladığı görülmektedir. Ancak, mezuniyet sonrası kısa süreli mesleki eğitimler; düzenli periyotlar halinde, çalışılan birimlerin ihtiyaçlarına yönelik yeniden ele alınmalı ve pratik saha tecrübesi ile birlikte kesintisiz kavramsal bilginin birlikte ele alındığı eğitim anlayışı içinde özellikle de

branşlaşma eğitimleri ile beraber ülkemizde de yaygın hale getirilmelidir. Bununla birlikte, yatılı sürenin uzunluğu, bu sürenin verimliliği ve karakteristikleri gibi hususların ölçülmesine yönelik bilimsel çalışmalara yer verilmelidir. Ancak, mevcut polis eğitim sisteminin bilgi paylaşım mekanizmasına olan olumlu katkıları da göz önünde bulundurularak kavramsal ve pratik yaklaşımların birlikte ele alındığı temel bir polis eğitim sistemi ve yapısının işler bir hale getirilmesi de faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

Akalın, M., "Toplum Polisliği", Türk İdare Dergisi, Ankara, 2002.

Akbulut, İ., Emniyet Teşkilatı ve Görevleri, 1.Basım, Cem Ofset, İstanbul, 1995.

Atik, M., "Batı Almanya'da Zabıta Örgütü", Türk İdare Dergisi, sayı: 342, Ankara, 1973.

Aydın, A.H., Polis Meslek Hukuku, 2.Basım, Doğuş Matbaası, Ankara, 1996.

Aytaç, Ö., Bilir, İ., "Polis Eğitimi: Polis Akademisi, Polis Koleji, Polis Okulları, Eğitim Daire Başkanlığı ve Daire Başkanlıklarının hizmet içi Eğitim Kurslarına Eleştirisel Bir Yaklaşım Denemesi" Polis Dergisi, Sayı:22 Ankara, 2000.

Babadoğan, C., Aydoğan, K., "Karayolu Trafiki Polis Okulunun Programının Geliştirilmesi", Polisin Eğitimi Sempozyumu, Ankara, 25-27 Ekim 2000.

Broderick, J., Police in Time of Change, Prospect Heights, Waveland Pres, IL, 1987.

Bunyard, R.S. Police Organization and Command, The Police Studies Series, Mac Donald and Evans Plymouth,1979.

Çetiner, A., Poliste Temel Eğitim, 1.Basım, Sam Yayıncılık, Ankara, 2000.

Demirel, Ö., Genel Öğretim Yöntemleri, 1.Basım, Usem Yayınları, Ankara, 1995.

Dönmezer, S., Yenisey, F., "Ceza Adalet Sisteminde Jandarma ve Polisin Rolü ve Etkinliği", Polis Bilimleri Dergisi, Sayı 1, 1998.

Dursun Z., Ürk R., "Polisin Eğitim Sorunu", Polisin Eğitimi Sempozyumu, Ankara 25-27 Ekim 2000.

Dündar , A.N., "İç Güvenlikte Yeniden Yapılanma", Polis Dergisi, Sayı: 2, Ankara, 1995.

Efil, İ., Toplam Kaliteye Ulaşmada Önemli Bir Araç İSO 9000 KGS, 1.Basım, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa, 1996.

Emniyet Genel Müdürlüğü; Avrupa ülkelerinin Polis ve Adli Sistemleri, Milletlerarası Kriminal Polis Örgütü İnterpol Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara, 1992.

Emniyet Teşkilatı Kanunu (12.06.1937 gün ve 3629 Sayılı Resmi Gazete).

Erdem, M., The Impact of Community Policing on the Structure ve Administration of Police Agencie, Yayınlanmamış MA Dissertation North Texas University, Denton, 2001.

Ertürk, S., Eğitimde Program Geliştirme, 1.Basım, Yelkentepe Yayınları, Ankara, 1979.

Exeter Crime Prevention, Exeter Crime Prevention Panel, Exeter, Ocak 1992.

Fındıklı, R., İngiliz Polis Sistemi, 1.Basım, Doğan Mat., Ankara, 1993.

Fındıklı R., “Polis Eğitiminin Sorunları”, Polisin Eğitimi Sempozyumu, Ankara, 25-27 Ekim 2000.

Gaines, L. K., Kappler, V. E., Policing in America, Andeson, Cincinnati, 2003.

Galolar, Y., Federal Almanya’da Polis, Polis Eğitim Merkezi Yayınları, No:2, Güven Matbaası, Ankara, 1973.

Genç, T., “Açılış Konuşması ”, Polisin Eğitimi Sempozyumu, Ankara, 25-27 Ekim 2000.

Gökçe, E., “Emniyet Teşkilatı Tarafından Düzenlenen hizmet içi Eğitim Programlarının geliştirilmesine Yönelik bir Araştırma”, Polis Bilimleri Dergisi, Sayı: 7-8, Ankara, 2000.

Gözübüyük, Ş., Tan, T., İdare Hukuku, Genel Esaslar, Cilt 1, 2.Bası, Turhan Kitapevi, Ankara, 2001.

Gözübüyük, Ş., Yönetim Hukuku, 13.Basım, Turhan Kitapevi Yay., Ankara, 1999.

Greene, J.R. , Community Policing in America: Changing the Nature, Structure, ve Function of the Police: Policies, Processes, and Decisions of the Police, 2000.

Gurulkan, Ö., “İngiltere’de Polis Yöneticilerinin Yetiştirilmesi”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.

Gültekin, E., “Polis Seçimi ve Psikolojik Testlerin Kullanımı”, Polis Bilimleri Dergisi, Sayı:3-4, Ankara, (Temmuz Aralık 2001).

Günday, M., İdare Hukuku, Üçüncü Baskı, İmaj Yayıncılık, Ankara, 1998.

Johnston, L., The Rebirth of Private Policing, Mackays of Chatham, Kent, 1992.

Johnston, L., Regulating Private Security. University of Exeter.U.K., 1992.

Joss, J., Careers In The Police Force, London, 1990.

Karayolu Trafiği Polis Okulu Yönetmeliği, (13.11.2000 tarihli İçişleri Bakanlığı onaylı).

Kavgacı, H.İ., Demokratik Polislik Temel Yaklaşımlar, 1.Baskı, Maset Matbaacılık, Ankara, 1997.

Kaya, Y. K., Eğitim Yönetimi, 1. Basım, Sevinç Matbaası, Ankara, 1995.

Kesercioğlu, T., Serin, O., “21 Yüzyılda Türkiye’de Ve Bazı Batı Ülkelerindeki Polisin Eğitim Programlarının Karşılaştırılması”, Polisin Eğitimi Sempozyumu, Ankara, 25-27 Ekim 2000.

Kışlalı, M. A., “Alaaddin Yüksel İle Mülakat”, Türkiye, (10.08.1997).

Lustgarten, L., The Governance Of Police, London: Sweet and Maxwell, 1989.

Lyman, M.D., The Police: An Introduction. Pearson Prentice Hall, New Jersey, 2004.

Maguire, E.R., Uchida, C.D. , “Measurement ve Explanation in the Comparative Study of American Police Organizations”, CriminalJustice, 2000.

Nowichi, D. E., Sykes, G. W. ve Terry, E., 'Human Resource Management' William A. Geller, (Ed) Local Government Police Management, International City Management Association, Washington, 1991.

Özay, İ., Günışığında Yönetim, Alfa Yay, İstanbul, 2002.

Özay, İ., Anayasa:Özgürlükler ve İdari Kolluk Etkinlikleri, Antalya, 2002.

Polis Dergisi 4. Sayısının Eki, "Halkın Polis İmajı ve Polis-Halk Bütünleşmesinin Dinamikleri Araştırması", Sayı 4, Ankara, 1995.

Polis Koleji Yönetmeliği (18 Ocak 1996 gün ve 22527 Sayılı Resmi Gazete).

Polis Meslek Yüksek Okulları Eğitim Öğretim Yönetmeliği (15 Ekim 2001 gün ve 24554 Sayılı Resmi Gazete).

Polis Meslek Yüksek Okulları Genel Yönetim Birimleri Kuruluş Görev ve Çalışma Yönetmeliği (15.10.2001 gün ve 24554 Sayılı Resmi Gazete).

Polis Meslek Yüksek Okulları Giriş Yönetmeliği (29 Ağustos 2001 gün ve 24508 Sayılı Resmi Gazete).

Polis Okulları Yönetmeliği (26.08.1995 gün ve 22836 Sayılı Resmi Gazete).

Polis Vazife ve Selahiyeti Kanunu (14.07.1934 gün ve 2751 Sayılı Resmi Gazete).

Polis Yüksek Öğrenim Kanunu (09 Mayıs 2001 Resmi Gazete Sayı 24397)

Polis Yüksek Öğretim Kanunu (25.04.2001 gün ve 24397 Sayılı Resmi Gazete).

Reaves, B.A, ve Goldberg, A.L. , Local Police Departments, Washington, DC, 2000.

Reiner, R., The Politics Of The Police, Sussex: Wheatsheaf Books, 1985.

Samaha, J., Criminal Justice. US: West, 1997.

Senna, J. J., Siegel, L.J., Introduction to Criminal Justice, Wadsworth, Canada, 2000.

Sokullu, F., Polis, Toplumsal Bir Kurum Olarak Gelişmesi, Polis Alt Kültürü ve İnsan Hakları, 1. Basım, Gümüş Basımevi, İstanbul, 2002.

Stevens, D.J. (ed.), Policing ve Community Partnership, Upper Saddle River, New Jersey, 2002.

Swanson, C.R., Territo, L. ve Taylor, R.W. , Police Administration: Structures, Processes, and Behavior, Upper Saddle River, New Jersey, 2005.

Şafak, A., Bıçak, V., Güvenlik Kuvvetleri ve Polis Mevzuatı, 4. Baskı, Ankara, 1999.

Takmaz, H., Hizmet İçi Eğitim, A.Ü. E.B.F. Yayını, Ankara, 1992.

Thibault, E.A., Lynch, L.M. ve McBride, R.B. , Proactive Police Management, Upper Saddle River, New Jersey, 2001.

Trojanowicz, R., Bucqueroux, B., Community Policing: A Contemporary Perspective, Anderson Publishing, Cincinnati, 1990.

Türk Dil Kurumu Sözlüğü, TDK Yayınevi, Ankara, 2000.

Vural, M., Polisin Kuruluşu, 1.Basım, Ulutaş Matbaası, İstanbul, 1971.

Whisenand, P.M., The Effective Police Manager, Englewood Cliffs, New Jersey, 1981.

Whitaker, B., The Police Eyre and Spottiswoode, London, 1964.

Yalçınkaya, N.K., İngiliz Hukuku, Ankara, 1981.

Yaşar, Y., Açıklamalı Polis Meslek Hukuku, 13. Bası, Ankara, 2001.

Yaşar, Y., Açıklamalı Polis Meslek Hukuku, 3.Baskı, Mustafa Kitapevi, Ankara, 1986.

Yayla, Y., İdare Hukuku, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1985.

Yıldız A., Şimşek S., Ceza-Yargılama ve Kolluk Mevzuatı, 4. Baskı, Ulus Basımevi, İstanbul, 2007.

Yılmaz, A., Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Özel Güvenlik Sistemi, Dokuz Eylül Üniversitesi, SBE, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 1994.

Yılmaz, T., Emniyet Teşkilatı Kanunu ile Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu, 2. Baskı, Ankara, 2000.

<http://www.pa.edu.tr/tr/baskanlik/index.php?sayfa=2> (11.05.2005).

<http://gbe.pa.edu.tr/?sayfa=amac> (15.04.2007).

<http://gbe.pa.edu.tr/>, (31.07.2006).

<http://pmyo.pa.edu.tr/> (31.07.2006).

<http://www.poliskoleji.k12.tr/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=2>
(15.07.2006)

<http://www.poliskoleji.k12.tr/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=2>
(12.04.2005)

<http://www.egm.gov.tr/egitim/index.html> (12.03.2007)

<http://www.tadoc.gov.tr> (15.05.2007).

<http://www.pacttest.com/nrh.aspx>, (13.04.2007)

ÖZGEÇMİŞ

01.10.1975 tarihinde Kocaeli ilinde doğdum. İlk, Orta öğrenimimi bu ilde tamamladıktan sonra 1990 yılında İstanbul Polis Kolejini kazandım. 1994 yılında buradan yatay geçişle Polis Akademisine devam ederek 1998 yılında mezun oldum. Aynı yıl İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü Beykoz İlçesinde görev hayatıma başladım. 2001 yılında yine İstanbul ilinde faaliyet gösteren İstanbul Etiler Polis Meslek Yüksek Okuluna tayin oldum. Halen aynı kurumda Başkomiser olarak idarecilik ve eğitimlik hizmetlerime devam etmekteyim. 2004 yılında da Beykent Üniversitesi, İşletme yönetimi / yönetim ve organizasyon Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladım.

Özel ilgi olarak fırsat buldukça, seyahat etmek, spor yapmak ve kitap okumayı severim.

Yabancı dilim Almanca olup, evli ve iki çocuk babasıyım.

Aday: Şenol ŞAHİN

ⁱ Altın, Ü., Emniyet Teşkilatının Dünü, Bugünü ve Eğitimi, 1.Basım, Geçili Matbaacılık, İstanbul, 2001, s.95.